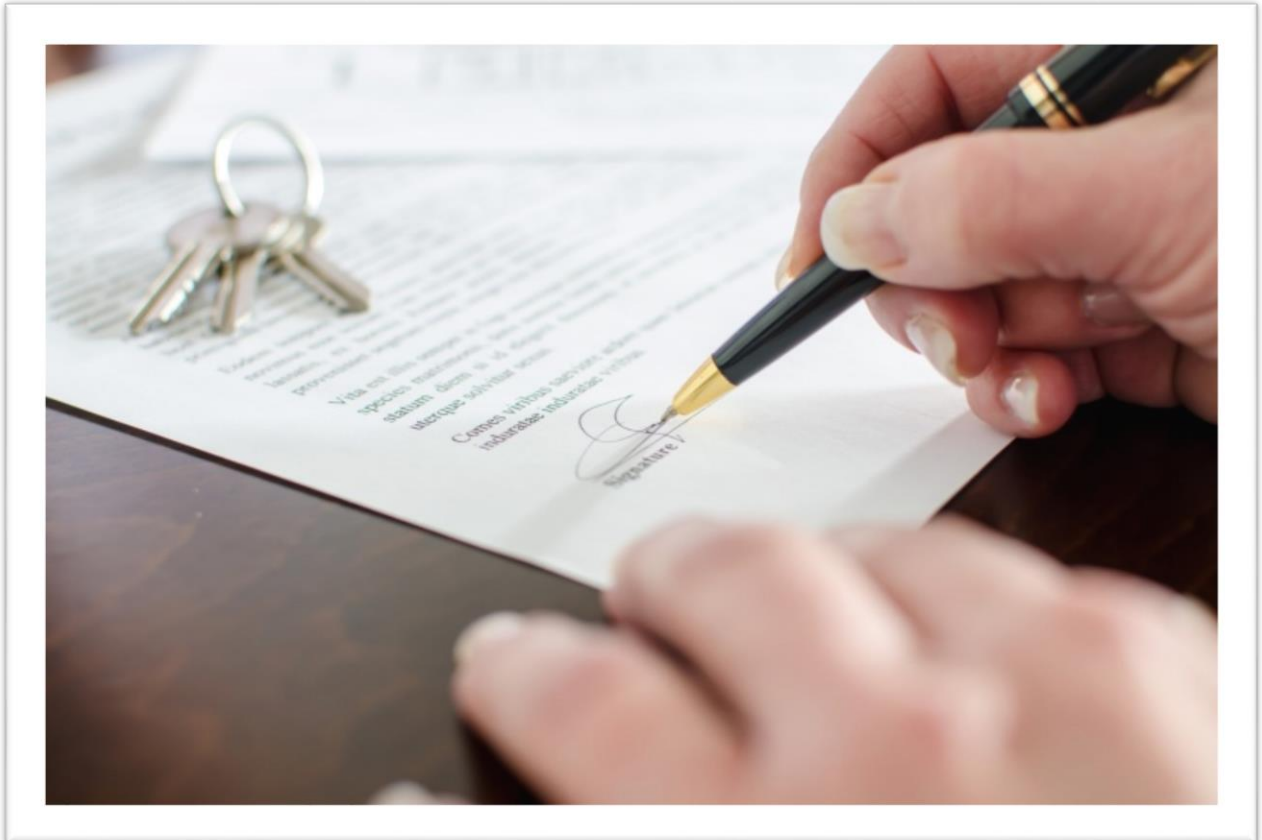

Woningtoewijzing kwetsbare groepen

Een onderzoek naar de toepasbaarheid van Arnhemse procedure voor woningtoewijzing in de regiogemeenten Rheden en Westervoort

Bartek Szmit (s4214587)

Bachelorthesis Geografie, Planologie en Milieu (GPM)

Faculteit der Managementwetenschappen

Radboud Universiteit Nijmegen

Nijmegen, 11 augustus 2017

Informatiepagina

Auteur: Bartek Szmit
Studentnummer: s4214587
E-Mail: b.szmit@student.ru.nl
Begeleider: José Muller

Instelling: Radboud Universiteit
Faculteit der Managementwetenschappen

Plaats: Nijmegen

Opleiding: Bachelor Geografie, Planologie en Milieu
Cursus: Bachelorthesis Geografie, Planologie en Milieu (MAN-BIM357)

Datum: 11 augustus

Aantal pagina's: 78

Aantal woorden: 22.569

Samenvatting

De Rijksoverheid decentraliseert haar zorgtaken steeds meer richting de gemeenten. De gemeenten staan dicht bij de burgers en kunnen daardoor meer kwalitatieve zorg op maat leveren. Bovendien wordt er geld gespaard op de langdurige zorg wanneer ouderen en kwetsbare cliënten (langer) zelfstandig kunnen wonen. Een belangrijk aspect bij het zelfstandig wonen is de woningtoewijzing aan deze groepen. In het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo) maken gemeenten daarom afspraken met woningcorporaties en zorgpartijen over de manier waarop de woningen worden toegewezen aan kwetsbare cliënten.

Gemeente Arnhem heeft in het kader van het project 'Langer zelfstandig wonen' een procedure ontwikkeld waarmee woningen worden toegewezen aan kwetsbare cliënten. In deze procedure heeft gemeente Arnhem de regie en bepaalt daarmee welke zorgaanbieders de gevraagde zorg mogen leveren aan zelfstandig wonende cliënten. Verder kunnen alle zorgaanbieders aanvragen indienen voor zelfstandige woonruimtes, de selectie gebeurt vervolgens door middel van de opgestelde procedure (paragraaf 4.1.4). Verder is er door de procedure inzicht in vraag en aanbod van woningen, wat monitoring van de vraag in de toekomst mogelijk maakt. Arnhem is momenteel een centrumgemeente en beheert het budget voor sociaal domein van haar regiogemeenten. Deze regierol en het beheer van de gelden voor sociaal domein gaan in 2020 echter veranderen, de regiogemeenten worden zelf verantwoordelijk voor het beheer van het budget en de uitvoering van het sociaal domein, daarom luidt de hoofdvraag van dit onderzoek:

Hoe zijn de Arnhemse afspraken over woningtoewijzing aan kwetsbare groepen toe te passen binnen regiogemeenten Rheden en Westervoort?

Dit onderzoek is kwalitatief van aard met de casestudy als onderzoeksdesign. Er is informatie verkregen over de demografische ontwikkelingen in de regiogemeenten Rheden en Westervoort en de ontwikkelingen op de woningmarkten van deze regiogemeenten. Verder zijn er semigestructureerd interviews gehouden met beleidsmedewerkers van volkshuisvesting en sociaal domein. Tevens is de enige actieve woningcorporatie, Vivare, in de regiogemeenten geïnterviewd. In de interviews is de samenwerking onderzocht door de netwerkbenadering, competentie van de regiogemeenten en sturing van de afspraken.

Gemeente Rheden en Westervoort hebben overeenkomstige demografische kenmerken. Hoewel de bevolking van Rheden nagenoeg constant blijft in de toekomst, zal de bevolking van Westervoort licht blijven dalen. In beide regiogemeenten is er sprake van een toename van het aantal ouderen, alleenstaande huishoudens. Tevens is er sprake van een afname van het aandeel laagste inkomens en toename van het aandeel hoogste inkomens in de genoemde regiogemeenten. Deze

demografische ontwikkelingen hebben invloed op de woningmarkt: een toename van de koopsector in beide regiogemeenten, afname van de huursector en een verschuiving van de huurprijzen van het goedkope segment richting de duurdere segmenten.

Uit het onderzoek is gebleken dat woningcorporatie Vivare en gemeente Rheden graag de Arnhemse procedure voor woningtoewijzing zouden willen toepassen. Gemeente Westervoort is echter nog onzeker over de precieze invulling van woningtoewijzing in de regiogemeente. Als reden wordt overbelasting genoemd en het toenemende takenpakket van deze relatief kleine regiogemeente. Een andere mogelijke reden van de onzekerheid in gemeente Westervoort zou informatievoorziening kunnen zijn. Zowel de woningcorporatie Vivare en gemeente Westervoort zelf geven aan dat het delen van cijfers en elkaars kennis verbeterd zou kunnen worden. Vivare zou bovendien willen dat de regiogemeenten regie nemen op het gebied van woningtoewijzing aan kwetsbare cliënten.

Regiogemeente Rheden geeft aan deze regie te willen nemen, Westervoort is daar echter nog niet over uit. Eerdere samenwerking van de partijen wordt in het geval van Rheden als belemmerend gezien, er zal immers eerst gepraat moeten worden over de voorgevallen zaken. Samenwerking met Westervoort wordt wel bevorderend ervaren door de woningcorporatie, enkel urgentiebesef en bewustwording van de voordelen van deze afspraken zouden nog ontbreken.

Inhoudsopgave

Samenvatting	i
Figuren en Tabellen	v
1. Inleiding	1
1.1 Projectkader	1
1.2 Doelstelling	3
1.3 Vraagstelling	4
1.4 Relevantie	5
1.4.1 Maatschappelijke relevantie	5
1.4.2 Wetenschappelijke relevantie	6
1.5 Onderzoeksmodel	7
1.6 Leeswijzer	8
2. Theoretisch kader	9
2.1 Gemeente en woningcorporatie	9
2.2 Netwerkbenadering	10
2.2.1 Samenwerken	10
2.2.2 Belangen en middelen	11
2.2.3 Procesvoorwaarden	12
2.2.4 Rolverdeling	13
2.2.5 Bevorderende en belemmerende factoren	13
2.3 Competentie	15
2.4 Sturing	16
2.5 Conceptueel model	16
2.6 Operationalisatie	17
2.6.1 Samenwerking	17
2.6.2 Competentie	19
2.6.3 Sturing	19
3. Methodologie	20
3.1 Onderzoeksfilosofie	20
3.2 Onderzoeksstrategie	20
3.2.1 Case study	22
3.3 Onderzoeksmateriaal	22
3.4 Onderzoekscriteria	24
3.4.1 Geloofwaardigheid	24
3.4.2 Overdraagbaarheid	24
3.4.3 Afhankelijkheid	25

3.4.4 Bevestigingsgraad.....	25
3.4 Data-analyse.....	26
4. Achtergrondinformatie cases	28
4.1 Gemeente Arnhem.....	29
4.1.1 Demografische kenmerken	29
4.1.2 Kenmerken woningmarkt.....	30
4.1.3 Prestatieafspraken.....	32
4.1.4 Arnhemse procedure voor woningtoewijzing	34
4.2 Regiogemeente Rheden	36
4.2.1 Demografische kenmerken	36
4.2.2 Kenmerken woningmarkt.....	38
4.2.3 Prestatieafspraken.....	40
4.3 Regiogemeente Westervoort	41
4.3.1 Demografische kenmerken	41
4.3.2 Kenmerken woningmarkt.....	43
4.3.3 Prestatieafspraken.....	45
5. Resultaten.....	47
5.1 Samenwerking.....	47
5.1.1 Belangen en middelen.....	47
5.1.2 Procesvoorwaarden.....	49
5.1.3 Rolverdeling.....	49
5.1.4 Bevorderende en belemmerende factoren.....	50
5.2 Competentie.....	52
5.3 Sturing	53
6. Conclusie.....	54
6.1 Conclusie	54
6.2 Aanbeveling.....	56
6.2.1 Voor de praktijk.....	56
6.2.2 Voor verder onderzoek.....	57
6.3 Reflectie.....	57
Literatuurlijst	60
Bijlagen.....	63
I. Interviewgide regiogemeenten	63
II. Interviewgide woningcorporatie	65
III. Bijlage interview	67
IV. Codeboek	69

Figuren en Tabellen

Figuur 1 - Het onderzoeksmodel	7
Figuur 2 - Verhouding corporaties, gemeenten en huurders	9
Figuur 3 - Het conceptueel model	16
Figuur 4 - Voorbeeld coderen	27
Figuur 5 - Kaart stadsregio Arnhem-Nijmegen	28
Figuur 6 - Bevolkingsprognose gemeente Arnhem 2016 – 2046	29
Figuur 7 - Aantal huishoudens (links) en ontwikkeling huishoudens naar leeftijd, samenstelling en leeftijdsklasse in gemeente Arnhem	30
Figuur 8 - Ontwikkeling huishoudens gemeente Arnhem, 2015 – 2045	30
Figuur 9 - Ontwikkeling van de woningvoorraad naar eigendom en woonvorm in stad Arnhem 2015 – 2035	31
Figuur 10 - Ontwikkeling van de huurwoningvoorraad in stad Arnhem naar huurniveau, per 5-jaarsklasse van 2015 tot 2035	32
Figuur 11 - Mutatie woningvoorraad gemeente Arnhem, 2015 – 2030	
Figuur 12 - De Arnhemse woonprincipes.....	33
Figuur 13 - Bevolkingsprognose gemeente Rheden 2016 – 2046	36
Figuur 14 - Aantal huishoudens (links) en ontwikkeling huishoudens naar leeftijd, samenstelling en leeftijdsklasse in gemeente Rheden	37
Figuur 15 - Ontwikkeling huishoudens gemeente Rheden, 2015 – 2045	37
Figuur 16 - Ontwikkeling van de woningvoorraad naar eigendom en woonvorm in subregio Arnhem 2015 – 2035	38
Figuur 17 - Ontwikkeling van de huurwoningvoorraad in subregio Arnhem naar huurniveau per 5-jaarsklasse, 2015 – 2035	39
Figuur 18 - Mutatie woningvoorraad gemeente Rheden, 2015 – 2030	40
Figuur 19 - Bevolkingsprognose gemeente Westervoort, 2016 – 2046	42
Figuur 20 - Aantal huishoudens (links) en ontwikkeling huishoudens naar leeftijd, samenstelling en leeftijdsklasse in subregio de Liemers	43
Figuur 21 - Ontwikkeling huishoudens in de subregio de Liemers, 2015 – 2045.....	43
Figuur 22 - Ontwikkeling woningvoorraad in de subregio de Liemers naar eigendom en woonvorm, 2015 – 2035.....	44
Figuur 23 - Ontwikkeling van de huurwoningvoorraad in subregio de Liemers naar woonvorm en huurniveau 2015 – 2035.....	44
Figuur 24 - Mutatie woningvoorraad gemeente Arnhem, 2015 – 2030	45
Tabel 1 - Operationalisatie samenwerking	18
Tabel 2 - Operationalisatie competentie	19
Tabel 3 - Operationalisatie sturing	19
Tabel 4 - Overzicht interviews	23

1. Inleiding

1.1 Projectkader

In 2015 is de nieuwe Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo 2015) in werking getreden (Rijksoverheid, z.d.). Met ingang van deze wet zijn gemeenten verantwoordelijk geworden voor zorg en welzijn van haar inwoners. De centrale gedachte is dat mensen niet onnodig in verzorgingstehuizen of instellingen verblijven maar zoveel mogelijk zelfstandig gaan wonen, ook wel 'extramuralisering' genoemd. Langdurige zorg vindt sindsdien zoveel mogelijk aan huis plaats. Het Wmo beleid bevordert niet alleen de zelfstandigheid en participatie van de uitstromende cliënten, maar het leidt ook tot een besparing op de langdurige zorg. Bovendien verbetert de wet de doorstroming in de woningvoorraad (Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 2015). De gemeente heeft hierbij de taak om de doorstroom van cliënten te bevorderen en ondersteuning te bieden bij het zelfstandig wonen (Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 2015).

Als gevolg van de Wmo 2015 heeft gemeente Arnhem de verantwoordelijkheid over cliënten in de verslavingszorg en over cliënten die beschermd wonen of in een maatschappelijke opvang verblijven (Companen, 2017). Veel van de cliënten in Arnhem wensen een zelfstandige woning (VNG, 2015), maar komen via de reguliere weg van woningtoewijzing niet aan een geschikte woning (Companen, 2017). Mogelijke redenen hiervoor kunnen zijn dat een cliënt te kort staat ingeschreven bij de woningcorporatie of een besmet woonverleden heeft door huurachterstanden, verwaarlozing, overlast of wietteelt (Companen, 2017; Duivenvoorden, van Triest, Senior, Witter & Kooistra, 2015). Woningcorporaties hanteren namelijk een aantal eisen voor bewoners, zoals goed huurdersgedrag; geen overlast, huurachterstand en een opgeruimde omgeving (Duivenvoorden et al., 2015). Indien er niet aan deze eisen kan worden voldaan, blijven cliënten langer in een intramurale setting wonen dan gewenst. Dit belemmert de instroom van nieuwe cliënten die wel intramurale zorg nodig hebben. Daarnaast zijn de kosten van onnodig intramuraal verblijf hoog en beperkt dit verblijf de mogelijkheid tot zelfstandigheid en participatie in de samenleving van de cliënt (Companen, 2017). De vraag naar geschikte woonruimtes voor kwetsbare cliënten is omwille van deze redenen de laatste jaren toegenomen. Door gebrek aan doorstroming en de nieuwe rol van gemeenten, was er in Arnhem behoefte aan een nieuwe werkwijze.

De afgelopen jaren zijn er op het gebied van woningtoewijzing bilaterale afspraken gemaakt tussen gemeente Arnhem, zorgaanbieders en woningcorporaties. Deze bilaterale afspraken hadden echter niet het gewenste effect (Companen, 2017). De eerste oorzaak hiervan was dat de afspraken resulteerden in ongelijke kansen voor cliënten van verschillende zorgaanbieders. Er werden namelijk afspraken gemaakt met bepaalde zorgaanbieders, terwijl andere zorgaanbieders geen beroep

konden doen op de bemiddeling met voorrang. Ten tweede werd het aantal woningen dat jaarlijks door de woningcorporaties beschikbaar werd gesteld aan de uitstromende cliënten, niet volledig bezet (Companen, 2017). Ten derde kwamen er signalen vanuit de zorgaanbieders dat zij onvoldoende zicht hadden op de overwegingen die een rol speelden bij het afwijzen dan wel toewijzen van aanvragen voor zelfstandige woonruimtes. Ten slotte bleek dat zorgaanbieders behoefte hadden aan het verstrekken specifiekere informatie over cliënten bij het indienen van woningaanvragen, om de kans te vergroten op succesvolle woningtoewijzing. Kortom boden de genoemde neveneffecten van de bilaterale afspraken ruimte voor verbetering en aanvulling. Daarom zijn de afspraken herzien en zijn de verbeterpunten meegenomen in de nieuwe procedure voor woningtoewijzing in Arnhem (Companen, 2017).

In de nieuwe procedure voor woningtoewijzing hebben zorgaanbieders die niet zijn aangesloten bij de bilaterale afspraken tegenwoordig wel de mogelijkheid om bij uitzondering aanspraak te maken op de voorrangsregel (Companen, 2017). Hiermee wordt de rechtsongelijkheid van zorgaanbieders verholpen. Om invulling van de beschikbaar gestelde woningen te garanderen, is er een gemeentelijke coördinator aangesteld. De taken van de coördinator bestaan uit het informeren, adviseren en doorverwijzen van partijen. Hierdoor wordt transparantie geboden en verloopt de woningtoewijzing efficiënt (Companen, 2017). De gemeentelijke coördinator vormt de schakel tussen woningcorporaties, zorgaanbieders en andere betrokken partijen en is het aanspreekpunt voor alle zaken betreffende woningtoewijzing. Daarnaast hebben de woningcorporaties meer woningen beschikbaar gesteld dan het aantal ingediende aanvragen om het tekort aan geschikte woningen voor kwetsbare cliënten op te vullen. Een andere verbetering in de nieuwe werkwijze is dat zorgaanbieders de mogelijkheid krijgen om aan hun aanvragen voor cliënten extra informatie toe te voegen.

Gemeente Arnhem heeft momenteel als centrumgemeente de zorgtaak 'beschermd wonen' en voert deze uit voor de regiogemeenten (Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 2015). Daarbij heeft Arnhem de regie en stelt zij in afstemming met de regiogemeenten het beleid op voor beschermd wonen (Companen, 2017). Arnhem ontvangt als centrumgemeente het beschikbaar gestelde budget voor het sociaal domein van de Rijksoverheid en heeft de regie over de uitgaven van de regiogemeenten. Deze werkwijze gaat echter veranderen. Volgens de Toekomstvisie beschermd wonen zal dit budget in 2020 verdeeld gaan worden over alle gemeenten, waarbij de regiogemeenten zelf gaan beslissen over de uitvoering en bekostiging van het sociaal domein (Dannenbergh, de Haan, Wolf, Allers & Doornhof, 2015). In de toekomstige decentralisatie krijgen de regiogemeenten dus een grotere verantwoordelijkheid. De vraag daarbij is hoe de regiogemeenten deze rol gaan invullen. Zo kunnen demografische ontwikkelingen en de ontwikkelingen op de

woningmarkt bijvoorbeeld van invloed zijn (Dannenbergh et al., 2015). De nieuwe procedure van woningtoewijzing in gemeente Arnhem heeft zoals besproken veel voordelen. Vanwege de veranderende rol van de regiogemeenten in de toekomst, is het relevant om te kijken of de nieuwe procedure ook gebruikt kan worden in de Arnhemse regiogemeenten.

De toepasbaarheid van de afspraken wordt in opdracht van gemeente Arnhem onderzocht. Dit onderzoek is verkennend van aard en wordt uitgevoerd op basis van een theoretische achtergrond van bestaande literatuur over het onderwerp. De Arnhemse procedure is opgesteld in samenwerking met verschillende actoren. De samenwerking met één van deze actoren, woningcorporatie Vivare, wordt in de regiogemeenten onderzocht vanuit de netwerkbenadering. Er wordt daarbij bepaald of de gemeenten bereid zijn om de huidige afspraken over de procedure van woningtoewijzing van de gemeente Arnhem te volgen. Tevens wordt vanuit de theorie over competentie onderzocht of de gemeenten competent genoeg zijn om de afspraken passend te maken. Als laatste wordt aan de hand van de theorie over sturing onderzocht wie de rol van de gemeentelijke coördinator kan aannemen indien daar behoefte aan is. Daartoe worden zowel de ambtenaren van het sociaal domein, als van de volkshuisvesting geïnterviewd. Van de woningcorporatie Vivare worden personen geïnterviewd die betrokken zijn bij de Arnhemse afspraken en daarvoor in contact staan met de regiogemeenten. Tot slot wordt de verzamelde informatie uit het literatuuronderzoek en de interviews in de context geplaatst van de achtergrondinformatie over de regiogemeenten.

1.2 Doelstelling

Door de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, zijn de overheidstaken overgedragen naar de centrumgemeenten (VNG, 2015; Rijksoverheid, z.d.). In 2020 zullen de regiogemeenten de regie krijgen over het budget voor het sociaal domein, waaronder ook de procedure voor woningtoewijzing. Volgens het Aanjaagteam langer zelfstandig wonen (2016) is het voor de regiogemeenten nog niet duidelijk hoe zij deze nieuwe rol en verantwoordelijkheid gaan invullen. Er is namelijk geen vaststaande procedure die de regiogemeenten kunnen overnemen. De invulling van de procedure voor woningtoewijzing bijvoorbeeld, is afhankelijk van onder andere de grootte van de gemeente, het aantal kwetsbare cliënten en het aantal voorzieningen voor beschermd wonen. Jaarlijks maakt elke woningcorporatie prestatieafspraken met de gemeente, echter wordt woningtoewijzing aan kwetsbare cliënten momenteel niet altijd meegenomen in de afspraken (Conijn, 2013). Wonen en zorg zouden een prominent punt op de lokale agenda van gemeenten moeten zijn (Duivenvoorden et al., 2015). Daarnaast neemt de vraag naar geschikte woningen als gevolg van extramuralisering toe. Om deze redenen is er een verkenning nodig van de houding van de regiogemeenten over het nemen van regie over woningtoewijzing aan kwetsbare cliënten. De doelstelling van dit onderzoek luidt:

“Inzicht verkrijgen in de wijze waarop de Arnhemse werkafspraken over woningtoewijzing aan kwetsbare cliënten kunnen worden toegepast in regiogemeenten Rheden en Westervoort, door de huidige en de gewenste situatie in deze regiogemeenten te onderzoeken.”

1.3 Vraagstelling

De toepasbaarheid van de Arnhemse afspraken wordt onderzocht aan de hand van de volgende hoofdvraag:

Hoe zijn de Arnhemse afspraken over woningtoewijzing aan kwetsbare groepen toe te passen binnen regiogemeenten Rheden en Westervoort?

Deze hoofdvraag wordt gestructureerd beantwoord door de volgende vier deelvragen:

I. Hoe zien de gemaakte afspraken over woningtoewijzing van gemeente Arnhem eruit?

Adviesbureau Companen in Arnhem heeft de Arnhemse procedure begeleid en samengesteld. De procedure is uitgewerkt in het document ‘Uitvoeringsplan woningtoewijzing kwetsbare jongeren en volwassenen’ en wordt besproken in paragraaf 4.1.3.

II. Wat voor opvattingen spelen er binnen de regiogemeenten Rheden en Westervoort omtrent woningtoewijzing aan kwetsbare groepen?

Er zijn interviews gehouden met de betrokken partijen binnen de gemeenten, waarin naar de algemene visie van de gemeente met betrekking tot huisvesting van kwetsbare cliënten werd gevraagd.

III. Wat is de bereidheid van de betrokken partijen tot samenwerking en wat zijn de mogelijkheden om tot dergelijke werkafspraken te komen?

De bereidheid van tot samenwerking is onderzocht in de interviews met de betrokken partijen van gemeente Arnhem en woningcorporatie Vivare. Hierbij werd gevraagd naar de doelstelling van de betrokken partij op het gebied van woningtoewijzing aan kwetsbare personen. Bovendien werd er gevraagd naar visie op de huidige en ideale toekomstige samenwerking tussen de regiogemeenten en de woningcorporatie. Dit gebeurde op basis van de theorie van netwerksamenwerking, waarbij concepten als belangen, middelen, procesvoorwaarden en rolverdeling werden besproken.

IV. Door welke factoren wordt de totstandkoming van werkafspraken in regiogemeenten Rheden en Westervoort bevorderd of belemmerd?

In de interviews werd tevens gevraagd welke factoren de samenwerking beïnvloeden in de huidige situatie en welke factoren mogelijk een rol kunnen spelen in de toekomstige samenwerking. Om deze vraag te beantwoorden is kennis opgedaan uit de wetenschappelijke literatuur, evenals

ervaringsverhalen van andere gemeenten waarin de praktische factoren werden uitgelicht (paragraaf 2.3.5). De gevonden factoren zijn meegenomen en voorgelegd aan de respondenten tijdens de interviews.

1.4 Relevantie

1.4.1 Maatschappelijke relevantie

De vorming van de nieuwe procedure waarbij regiogemeenten de regie krijgen over de toewijzing van aan kwetsbare groepen in Arnhem, brengt verschillende maatschappelijke voordelen met zich mee. Ten eerste biedt zo'n procedure een oplossing voor de schaarste in de woonruimteverdeling (Duivenvoorden et al., 2015). Volgens Duivenvoorden et al. (2015) is het probleem momenteel namelijk dat er een mismatch plaatsvindt tussen vraag en aanbod. Een heldere procedure biedt een efficiënt en transparant verloop van het proces van woningtoewijzing (Goes, Duivenvoorden & van Triest, 2017; Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 2015). De rol van de gemeentelijke coördinator scheidt tevens duidelijkheid over de levering van woningen (Duivenvoorden et al., 2015). Door de transparantie wordt vraag en aanbod gemonitord en wordt de toekomstige behoefte beter in beeld gebracht (Companen, 2017). Het op een juiste manier matchen van vraag en aanbod stimuleert volgens Goes, Duivenvoorden en van Triest (2017) tevens de doorstroming in het woningaanbod. Verder biedt de nieuwe werkwijze de mogelijkheid om informatie over de cliënten van de zorgaanbieders aan te vullen, waardoor de kans dat kwetsbare cliënten een eigen woning krijgen wordt vergroot (Companen, 2017). De nieuwe afspraken maken het ook voor andere zorgaanbieders mogelijk om te reageren op zelfstandige wooneenheden waarmee gelijkheid ontstaat voor zorgaanbieders (Goes, Duivenvoorden & van Triest, 2017; Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 2015). Aanvulling van extra informatie over de cliënt zou een rol kunnen spelen bij het toewijzen dan wel afwijzen van een woning. Dit kan voordelig zijn voor de kwetsbare cliënten, aangezien er meer toelichting mogelijk is en er meer begrip en inzicht is bij het toewijzingsproces (Companen, 2017). Bovendien kunnen ook de specifieke behoeften worden vermeld zoals de gewenste woonlocatie, wat de kans op succesvol zelfstandig wonen vergroot. Naast het feit dat kwetsbaren meer kans hebben op een eigen woning, hebben de cliënten door de eigen woning ook een grotere kans om te participeren in de maatschappij. Met de juiste begeleiding, zal de zelfstandigheid en de participatie toenemen (Aanjaagteam langer zelfstandig wonen, 2016).

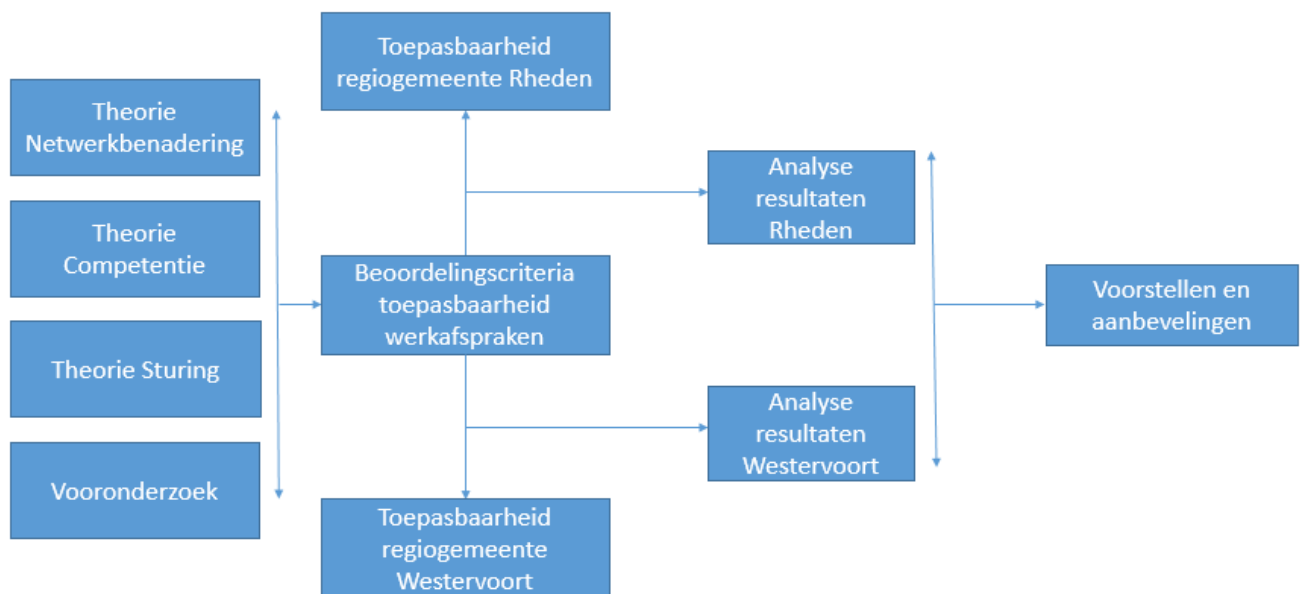
1.4.2 Wetenschappelijke relevantie

De Arnhemse procedure voor woningtoewijzing kan volgens Companen (2017) als blauwdruk dienen voor de Arnhemse regiogemeenten. Het is volgens de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (2015) echter geen vanzelfsprekendheid dat gemeenten een actieve rol spelen bij de woningtoewijzing aan kwetsbare groepen. In beginsel is woningtoewijzing namelijk een zaak van de woningcorporaties en niet van de gemeente. Een voorbeeld van een dilemma betreffende woningtoewijzing is of de procedure lokaal of regionaal plaatsvindt (Goes, Duivenvoorden & Van Triest, 2017). Woningcorporaties, zorgpartijen en gemeenten werken samen op verschillende regionale terreinen, maar de invulling van de woningtoewijzing is per gemeente afhankelijk van de situatie. In het rapport van de VNG (2015) worden verschillende wijzen genoemd waarop gemeenten de toewijzing van woningen aan kwetsbare groepen in de praktijk kunnen invullen. Gemeente Drechtsteden bijvoorbeeld, heeft de huisvesting van kwetsbare groepen in regionaal verband ondergebracht, terwijl afspraken betreffende ouderenhuisvesting juist lokaal worden gemaakt (Goes, Duivenvoorden & van Triest, 2017). In Gemeente Den Bosch is er een urgentieregeling afgesproken met de woningcorporaties, waarbij de corporaties woningtoewijzing en de directe bemiddeling met de zorgpartijen regelen. In Arnhem hebben de woningcorporaties ook een rol bij woningtoewijzing, maar de Arnhemse werkwijze verschilt in die zin dat gemeente Arnhem zelf de regie voert over woningtoewijzing en niet de woningcorporaties. In Den Bosch is de taak van de gemeente enkel de toegang tot begeleiding aan de cliënten regelt (Goes, Duivenvoorden & van Triest, 2017). In Hengelo is de woningtoewijzing een taak van de sociale wijkteams. De woonruimteverdeling in Nijkerk tot slot, is gedetailleerd vastgelegd in prestatieafspraken, waarin percentages van woningen die beschikbaar komen zijn vastgelegd. Deze woningen worden verdeeld onder mensen met een Wmo-indicatie, onder voorwaarde dat er geen leegstand ontstaat en de toewijzing op maat wordt gedaan. Deze werkwijze verschilt van de gemeente Arnhem, omdat woningtoewijzing een geheel eigen procedure is geworden (Companen, 2017).

Concluderend is er niet één procedure voor woningtoewijzing. Per gemeente verschilt de situatie en ook de behoefte aan regels omtrent woningtoewijzing. Daarom zijn de genoemde voorbeelden over verschillende invullingen van de woningtoewijzing niet zo maar toepasbaar op de regiogemeenten Rheden en Westervoort. Zaken zoals bijvoorbeeld de inzet van Wmo-middelen en de mate van gemeentelijke regie zijn van invloed op de invulling van de woningtoewijzing in de regiogemeenten (Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 2015). Bovendien zijn de bestaande prestatieafspraken en de samenwerking met de woningcorporaties en huurdersorganisaties van invloed. Zo heeft Hoekse Waard één woningcorporatie welke actief is in vijf gemeenten. Met deze gemeenten zijn er regionale afspraken gemaakt, omdat het voor de woningcorporatie makkelijker is om een overkoepelende

afpraak te maken. De situatie van Vivare is namelijk vergelijkbaar met de Hoekse Waard. Er kan gekozen worden voor een lokale afspraak, maar ook een regionale aanpak is mogelijk. Daarnaast is het van belang om te onderzoeken wat de opvattingen over woningtoewijzing aan kwetsbare personen er heersen binnen regiogemeenten Rheden en Westervoort. Deze informatie speelt een rol bij het verkrijgen van inzicht in de wijze waarop de Arnhemse werkafspraken over woningtoewijzing aan kwetsbare cliënten kunnen worden toegepast in regiogemeenten Rheden en Westervoort, door de huidige en de gewenste situatie in deze regiogemeenten te onderzoeken.

1.5 Onderzoeksmodel

Figuur 1. Het onderzoeksmodel (Eigen creatie, 2017).

In het kader van vooronderzoek heeft er eerst een gesprek plaatsgevonden met de scriptiebegeleider van de gemeente Arnhem over de huidige situatie. Tevens is er een interview gehouden met de medewerker van adviesbureau Companen die de Arnhemse procedure heeft begeleid, de samenwerking heeft gecoördineerd en met alle betrokken partijen in contact staat. Deze gesprekken waren bepalend voor de opbouw van dit onderzoek, welke te zien is in figuur 1. Vanuit het vooronderzoek en de theorieën over netwerkbenadering, competentie en sturing (zie hoofdstuk 2), wordt vervolgens de stap gemaakt naar de beoordeling van de toepasbaarheid aan de hand de beoordelingscriteria uit de literatuur. De gevonden resultaten worden vervolgens per gemeente apart geanalyseerd. Ten slotte leidt de analyse van de resultaten tot de conclusie waarin voorstellen en aanbevelingen worden voorgesteld, zowel voor de praktijk in de regiogemeenten als voor verder onderzoek.

1.6 Leeswijzer

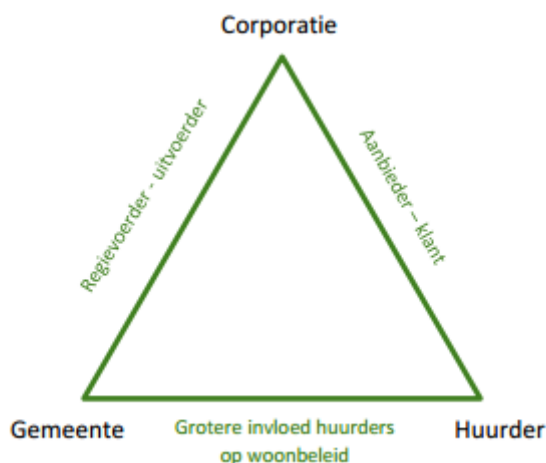
Dit onderzoeksverslag bestaat uit 6 hoofdstukken. In hoofdstuk 1 wordt het onderwerp geïntroduceerd en wordt de doelstelling, vraagstelling en de relevantie van het onderzoek gegeven. In hoofdstuk 2 worden de theoretische concepten besproken die ten grondslag liggen aan het onderzoek. In hoofdstuk 3 wordt de methodologie van het onderzoek besproken, waaronder de onderzoeksstrategie en het onderzoeksmateriaal. Verder worden in hoofdstuk 4 de cases Arnhem, Rheden en Westervoort beschreven aan de hand van achtergrondinformatie over deze gemeenten. Daarin wordt de Arnhemse procedure beschreven, de relevante corporaties, de prestatieafspraken en informatie over de woningmarkt en kwetsbare cliënten. In hoofdstuk 5 worden de bevindingen van het onderzoek besproken en in hoofdstuk 6 wordt de conclusie geformuleerd, evenals de reflectie en voorstellen voor de praktijk en verder onderzoek.

2. Theoretisch kader

2.1 Gemeente en woningcorporatie

Het gedachte achter het scheiden van wonen en zorg is dat lagere bestuurslagen beter in staat zijn om het sociale domein effectief in te richten, omdat zij dichterbij de burger staan en beter verbindingen kunnen leggen met lokale partijen. Het gevolg van de invoering van de Wmo 2015 was een verandering in de organisatie en in de rol van gemeenten en woningcorporaties.

Woningtoewijzing aan kwetsbare groepen gebeurt in de nieuwe wet in nauwe samenwerking met lokale woningcorporaties, zorgaanbieders en welzijnspartners (Duivenvoorden et al., 2015). De belangrijkste taken van de gemeente zijn hierbij: het in beeld brengen van vraag en aanbod, regie voeren op het proces en het bij elkaar brengen van partijen. Met regie wordt inhoudelijke sturing en controle bedoeld. Zo dient de gemeente de grootte van de groep met een specifieke zorgvraag in beeld te brengen en dient zij de demografische ontwikkelingen te volgen (hoofdstuk 4). Verder bepaalt de gemeente het tempo waarin kwetsbare personen een zelfstandige woning krijgen toegewezen welke invloed heeft op de doorstroming in de woningvoorraad (Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 2015). Daarnaast speelt de behoefte van de doelgroep en de locatie van de woning een belangrijke rol in het proces van woningtoewijzing. Zo stellen woningcorporaties de fysieke geschiktheid en beschikbaarheid van de woningen vast en houden zij zich bezig met de bemiddeling rondom het verkrijgen van de woningen. Bovendien worden huurdersorganisaties betrokken bij de totstandkoming van de prestatieafspraken tussen de gemeente en de woningcorporaties (Lijzenga, Bouwkamp & Boertien, 2015). Potentiële huurders uit een bepaalde doelgroep hebben daardoor meer zeggenschap (Lijzenga, Bouwkamp & Boertien, 2015).

Figuur 2. Verhouding corporaties, gemeenten en huurders (Lijzenga, Bouwkamp & Boertien, 2015, p.9).

In figuur 2 is te zien dat de gemeente de regievoerder is en de woningcorporatie uitvoerder in de nieuwe situatie. In het nieuwe beleid hebben gemeenten namelijk meer zeggenschap gekregen over

de inspanningen van de woningcorporaties. De gemeente stelt jaarlijks een verplichte woonvisie op, waar de corporatie haar activiteiten op dient af te stemmen. De woningcorporatie doet vervolgens een bod op de gemeentelijke woonvisie, waarbij de gemeente beoordeelt of het bod van de woningcorporatie voldoende bijdraagt aan het volkshuisvestingbeleid. Bij goedkeuring worden er prestatieafspraken gemaakt en krijgt de woningcorporatie om woningen te bouwen. Deze prestatieafspraken dienen jaarlijks verplicht te worden opgesteld. In het nieuwe beleid heeft samenwerking tussen de woningcorporatie en de gemeente een meer verplicht karakter gekregen (Conijn, 2013). Kortom, samenwerking tussen gemeenten, woningcorporaties en huurdersorganisaties vormt een belangrijk onderdeel in het proces van woningtoewijzing. Volgens het rapport van Aedes-Actiz (2015) is samenwerking de meest genoemde succesfactor betreffende de vorming van woonbeleid. Samenwerking zorgt immers voor draagvlak en acceptatie van beleid.

2.2 Netwerkbenadering

2.2.1 Samenwerken

Netwerken is een veelvoorkomend fenomeen in beleidsvorming, daarom wordt samenwerking tussen de woningcorporatie en de gemeente benaderd vanuit de netwerkbenadering. Netwerkbenadering wordt gedefinieerd als *'sociale systemen waarbinnen actoren interactie- en communicatiepatronen ontwikkelen die enige duurzaamheid vertonen en gericht zijn op beleidsproblemen of –programma's'* (Hoogerwerf & Herweijer, 2014, p. 87). De Arnhemse procedure voor woningtoewijzing is gevormd door middel van samenwerking tussen de gemeente, woningcorporaties en zangpartijen en is uitgevoerd volgens de netwerkbenadering (Companen, 2017). De betrokken partijen zijn werkzaam in verschillende maatschappelijke velden en dragen elk bij aan de vorming van het woonbeleid (Aanjaagteam Langer zelfstandig wonen, 2016). Binnen deze netwerkbenadering zijn er ook belangrijke concepten die belangrijk zijn tijdens samenwerking. Ten eerste is er sprake van afhankelijkheid tussen actoren. Volgens Hoogerwerf & Herweijer (2014) hebben actoren elkaar nodig voor het realiseren van bepaalde doelen of beleid en hebben elkaars bronnen, informatie, kennis en ervaring nodig (Molin & Masella, 2016). Zo was Vivare betrokken bij de vorming van de Arnhemse afspraken, de opgedane kennis is namelijk belangrijk voor de regiogemeenten. Ook hebben actoren uiteenlopende belangen bij de samenwerking en kunnen zij middelen of bronnen inzetten om bepaalde doelen te bereiken. Volgens Molin en Masella (2016) zijn die uiteenlopende belangen en middelen waarom er sprake is van complementariteit. Voor de vorming van de werkafspraken in de Arnhemse regiogemeenten is inzicht in deze belangen en middelen van belang. Verder is er binnen de netwerkbenadering aandacht voor het proces en de procesvoorwaarden, welke samenwerking succesvol maken. Ten slotte kunnen volgens Hoogerwerf & Herweijer (2014) de actoren verschillende rollen nemen in het proces.

Netwerken is volgens Houten, Tuynman en Gilsing (2008) de basis voor effectieve werking en de uitvoering van beleid. In Arnhem heeft netwerken geresulteerd in een nieuwe procedure voor woningtoewijzing, daarom wordt dezelfde benadering gehanteerd in het onderzoek naar de regiogemeenten Rheden en Westervoort. Naast het feit dat samenwerken leidt tot effectieve werking en uitvoering van het beleid, zijn er ook andere voordelen van netwerken. Voorbeelden van voordelen zijn volgens Henttonen et al. (2016) het delen van kennis, efficiënt gebruik maken van bronnen en een grotere vaardigheid in het creëren van plannen en oplossen van problemen. Deze voordelen ontstaan volgens het Centraal Planbureau (CPB, 2001) omdat er een grote betrokkenheid is van actoren, ook wel *commitment* genoemd. Verder resulteert deze vorm van samenwerken volgens het CPB (2001) in een hoger rendement door verdeling van specifieke taken en kennis onder de deelnemende actoren.

2.2.2 Belangen en middelen

Hoewel de netwerkbenadering vele voordelen biedt, is samenwerking echter niet vanzelfsprekend (Overwater, 2009). Samenwerking en de vorming van afspraken voor woningtoewijzing aan kwetsbaren is afhankelijk van de middelen die de actoren kunnen inzetten (Hoogerwerf & Herweijer, 2014). Hoe effectief inzet van deze middelen is, speelt ook een rol, sommige middelen kunnen namelijk vervangen worden door andere middelen (Overwater, 2009). Voorbeelden van de middelen die actoren kunnen inzetten op bepaalde doelen te bereiken zijn kennis, macht, financiële middelen en bepaalde activiteiten of diensten (Hoogerwerf & Herweijer, 2014). Bovendien kunnen actoren een andere visies, opvattingen en uiteenlopende belangen hebben bij een bepaald probleem. Volgens Hoogerwerf en Herweijer (2014) is het voor een goede samenwerking dan ook belangrijk dat deze belangen op elkaar worden afgestemd. Inzicht in de belangen, motieven en middelen van de actoren kan worden verkregen door een actorenanalyse uit te voeren. Een actorenanalyse is een beschrijving van de doelen, motieven, belangen en middelen van verschillende actoren. Zo kunnen belangen bijvoorbeeld financieel van aard zijn, gericht zijn op kennis- en wetgeving of op het uitoefenen van invloed op het beleid (Hoogerwerf & Herweijer, 2014). Het belang van de gemeente Arnhem is bijvoorbeeld het realiseren van woningtoewijzing aan kwetsbare cliënten vanuit maatschappelijke en sociale doelen (Companen, 2017). Projecten waarin de belangen sterk uiteenlopen en er verschillende middelen worden ingezet, zijn vaak complex. Deze complexe projecten brengen dan ook onzekerheden met zich mee (Henttonen, Lahikainen & Jauhiainen, 2016). Het is daarom van belang om deze belangen en middelen in dit onderzoek in beeld te brengen. Een vooraf uitgevoerde actorenanalyse maakt het proces van een netwerk effectief en efficiënt (Molin & Masella, 2016).

2.2.3 Procesvoorwaarden

Verschillende motieven en uiteenlopende belangen van de actoren kunnen het proces beïnvloeden en ook het resultaat van een netwerk. Bij de procedure voor woningtoewijzing aan kwetsbare cliënten gaat het om de het proces van samenwerking en ook het uiteindelijk opgestelde regels in de vorm van een nieuwe procedure in regiogemeenten. Daarom is het belangrijk dat er in een netwerk ook aandacht wordt besteedt aan het proces (van Stokkom, 2003). Voor een optimaal resultaat dient het proces goed te verlopen waarbij de mogelijke beperkingen, zoals belangenverstrengelingen en discussies op een zo goed mogelijke manier worden opgelost. Dit kan tijdrovend zijn tijdens het proces, maar leidt uiteindelijk tot een optimaal resultaat waar draagvlak en acceptatie voor is door de actoren (van Stokkom, 2003). Voor een optimaal resultaat dient met zich te houden aan de volgende procesvoorwaarden:

De eerste voorwaarde voor een succesvolle samenwerking is vertrouwen (Molin & Masella, 2016). Het gaat over vertrouwen van actoren onderling, maar ook vertrouwen organisaties dienen elkaar te vertrouwen. Vertrouwen speelt een rol bij de vorming van een procedure voor woningtoewijzing, immers woningcorporaties hebben zekerheid nodig dat de cliënten de juiste begeleiding ontvangen bij het zelfstandig wonen. Bij voldoende vertrouwen wordt ook de uitwisseling van informatie en middelen bevorderd. Een grote aanwezigheid van vertrouwen heeft dan ook een positieve invloed op de effectiviteit van een netwerk (Molin & Masella, 2016). Verder is diversiteit, respect en goede relaties tussen de actoren belangrijk voor het netwerk. Deze kenmerken leiden ertoe dat de actoren openstaan voor elkaars ideeën en denkbeelden wat uiteindelijk kan leiden tot nieuwe inzichten en gepaste oplossingen voor problemen (Hoogerwerf & Herweijer, 2014). Door diversiteit in de groep worden problemen vanuit verschillende perspectieven behandeld, wat leidt tot een passende oplossing. Verschillende perspectieven en oplossingen leiden volgens Molin en Masella (2016) dan ook tot meer innovatie. Innovatie wordt gedefinieerd als: *het ontwikkelen van een nieuw product, proces of service voor een probleem in de praktijk voor welke de huidige oplossingen ontoereikend zijn* (Derksen, Caluwé & Simons, 2011). Meer innovatie komt volgens Derksen, Caluwé en Simons (2011) doordat nieuwe kennis wordt gecreëerd door kennis en ervaringen van de actoren te combineren. Voor de uitwisseling van elkaars kennis en ervaringen is effectieve communicatie een vereiste, waarbij de actoren naar elkaar luisteren en vertrouwen en interesse tonen in elkaars ideeën (Derksen, Caluwé & Simons, 2011). Effectieve communicatie vergroot immers de ontwikkelingsruimte. Innovatie vindt echter enkel plaats wanneer er een urgentiebesef is voor het probleem (Van de Steeg, 2016). De actoren dienen bovendien gelijkwaardigheid aan elkaar te zijn (Smetsers, 2007), deze hebben elkaar nodig en zijn van elkaar afhankelijk voor het bereiken van bepaalde doelen of resultaten. Een hiërarchie binnen een netwerk is daarom niet bevorderend voor

het proces en het resultaat. Ten slotte laatste dient er in een netwerk een heldere en gelijke verwachting te zijn bij de actoren en een eenduidig doel (Amelink, Bahadin, de Boer, de Gee & Jonker, 2010; Henttonen et al., 2010). Naast deze procesvoorwaarden, moet er volgens Siegers (1995) een duidelijke taak- en rolverdeling zijn binnen een netwerk.

2.2.4 Rolverdeling

Voor een goed verloop van de netwerksamenwerking is het van belang dat de rolverdeling duidelijk is (Hoogerwerf & Herweijer, 2014). In het geval van woningtoewijzing gaat het om het creëren van werkafspraken tussen de regiogemeente, woning- en huurdersorganisaties. Actoren kunnen rollen vervullen als de makelaar, bemiddelaar, facilitator of de entrepreneur. De makelaar brengt partijen samen met complementaire doelen en middelen. De bemiddelaar bemiddelt in conflicten, de facilitator stelt middelen beschikbaar die de samenwerking bevorderen en de entrepreneur neemt initiatieven tot gezamenlijke actie (Hoogerwerf & Herweijer, 2014). Bij de woningtoewijzing kan de gemeente als netwerkmanager dienen in kader van het nemen van regierol (Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 2015). Andere actoren kunnen deze functie echter ook aangedragen krijgen. Siegers (1995) benadrukt dat er een supervisor nodig is die toezicht houdt en verantwoordelijkheid neemt. Deze supervisor moet over voldoende kwaliteiten beschikken om samenwerking te kunnen creëren en het effectieve verloop van het proces te handhaven.

2.2.5 Bevorderende en belemmerende factoren

Hoewel een supervisor of een netwerkmanager bevorderend kan zijn voor de samenwerking, zijn allerlei andere factoren die deze samenwerking positief of negatief kunnen beïnvloeden, de bevorderende en belemmerende factoren. Mattessich en Monsey (1992) onderscheiden daarin verschillende soorten factoren. Een van de soorten factoren zijn de omgevingsfactoren. De eerste omgevingsfactor is de eerdere samenwerking. Eerdere samenwerking zorgt ervoor dat partners elkaar kunnen begrijpen en weten wat ze van elkaar moeten en kunnen verwachten. Eerdere samenwerking zorgt bovendien voor vertrouwen bij de actoren (Mattessich & Monsey, 1992). Gebruik maken van bestaande samenwerking en overlegstructuren kan de vorming van werkafspraken beïnvloeden (Goes, Duivenvoorden & van Triest, 2017). Daarom wordt in dit onderzoek gekeken naar de huidige samenwerking tussen de regiogemeenten en de woningcorporatie Vivare. Gebrek aan samenwerking of negatieve ervaringen met eerdere samenwerking kunnen de vorming van afspraken in de regiogemeenten echter ook negatief beïnvloeden (Duivenvoorden, van Triest, Senior, Witter en Kooistra, 2015). Verder wordt het politieke klimaat en het sociale klimaat genoemd. De personen die de bronnen controleren en regelen en het algemeen publiek belang ondersteunen moeten het doel ondersteunen en deze niet tegenwerken in een netwerksamenwerking (Mattessich & Monsey, 1992).

Verder zijn er groepsfactoren die de samenwerking kunnen beïnvloeden. Ten eerste is er het onderlinge respect, vertrouwen in en begrip voor elkaar. Partijen dienen van elkaar te weten hoe de verschillende actoren opereren, wat de normen en waarden zijn in de groep en wat de mogelijke beperkingen en verwachtingen zijn. Gemeenschappelijke kennis is belangrijk, maar ook een gedeeld begrippenkader. Actoren moeten er zeker van zijn dat dezelfde definities en interpretaties van het probleem worden gehanteerd. Verder moet er sprake zijn van diversiteit binnen de groep. Partijen uit verschillende maatschappelijke takken dienen betrokken te zijn voor een optimaal resultaat. In het kader van woningtoewijzing aan kwetsbare personen is dit zeker het geval, er zijn immers gemeenten, zorgaanbieders en woningcorporaties betrokken. De partijen moeten ook geloven dat samenwerking voordelen heeft. Ten slotte moeten de actoren openstaan voor nieuwe ideeën en moeten zij het vermogen hebben om zich aan te passen aan de omstandigheden met betrekking tot de doelen en andere leden (Mattessich & Monsey, 1992). Bij tegengestelde belangen is het namelijk mogelijk dat niet ieders voorkeuren helemaal uitkomen (Mattessich & Monsey, 1992). Op deze manier zijn de actoren in staat compromissen te sluiten.

Bovendien moet het doel concreet, haalbaar en stellig zijn. Alle partijen moeten hetzelfde doel voor ogen te hebben en het gevoel hebben dat dit doel haalbaar is. Verder moet er een bekwame persoon in de groep zijn die de groep regelmatig bij elkaar roept, de rol van de makelaar. Deze persoon heeft organiserende vaardigheden, kennis van mensen en voert deze rol in eerlijkheid uit (Mattessich & Monsey, 1992). Volgens Molin en Masella (2016) hebben overheden niet altijd de vereiste kwaliteiten en hulpmiddelen om tot adequate oplossingen of afspraken te komen. Gebrek aan informatie, kennis of onvoldoende bewustwording zijn hier de mogelijke oorzaken van (Duivenvoorden, van Triest, Senior, Witter en Kooistra, 2015).

Goes, Duivenvoorden en van Triest (2017) hebben een verkenning gemaakt van de samenwerking tussen Nederlandse gemeenten, corporaties, en huurdersorganisaties op het thema wonen en zorg. Gekeken is naar praktijkverhalen, ervaringen, problemen en oplossingen. Experts hebben tijdens expertbijeenkomsten oplossingen bedacht voor de knelpunten, welke ook relevant kunnen zijn voor de regiogemeenten in Arnhem. Deze knelpunten hebben te maken met de gemeentelijke regie, visie, commitment en overbelasting. Onder regie wordt verstaan dat de gemeente haar regierol niet voldoende neemt wat betreft woningtoewijzing aan kwetsbare cliënten. Redenen hiervoor kunnen zijn dat er geen prioriteit wordt gesteld aan het probleem, dat woningcorporaties niet voldoende reageren op het thema zorg en wonen of dat er wel wordt gepraat over kaders voor afspraken, maar dat er geen concrete afspraken worden gemaakt (Goes, Duivenvoorden & van Triest, 2017). De gemeente stelt jaarlijks een woonvisie op, waarbij wordt het uitgangspunt is dat de woningcorporatie daar een bijdrage aan levert. Het kan echter voorkomen dat deze gemeentelijke visie met betrekking

tot volkshuisvesting niet wordt gedeeld door de woningcorporatie. Wat betreft het thema wonen, wil de gemeente goedkope woningen realiseren voor diverse doelgroepen en ook het tekort aan woningen verminderen. Op het thema 'wonen' kan de gemeente druk voelen, maar de woningcorporatie hoeft zich niet de drager van dit probleem te voelen. Ook moet er sprake zijn van commitment, partijen moeten het eens zijn met bepaalde activiteiten en bereid zijn om daar aan bij te dragen (Goes, Duivenvoorden & van Triest, 2017). Redenen kunnen zijn dat er teveel partijen aan tafel zitten of dat zorgpartijen of woningcorporaties zich niet voldoende betrokken voelen bij het proces. In Arnhem bestond de complexiteit uit het feit dat er meerdere woningcorporaties betrokken waren. Bovendien wilde men de bilaterale afspraken tussen woningcorporaties en zorgpartijen behouden (Companen, 2017). In het geval van de regiogemeenten zou dit probleem ook voor kunnen komen. Veel tegengestelde belangen zorgen er namelijk voor dat het bereiken van commitment lastig wordt. De laatste beïnvloedende factor voor de totstandkoming van afspraken is overbelasting. Overleg tussen partijen kost tijd, geld en energie. Teveel overleggen of een drukke agenda kunnen ervoor zorgen dat het thema woningtoewijzing aan kwetsbare cliënten niet voldoende aandacht krijgt binnen de gemeente (Goes, Duivenvoorden & van Triest, 2017).

2.3 Competentie

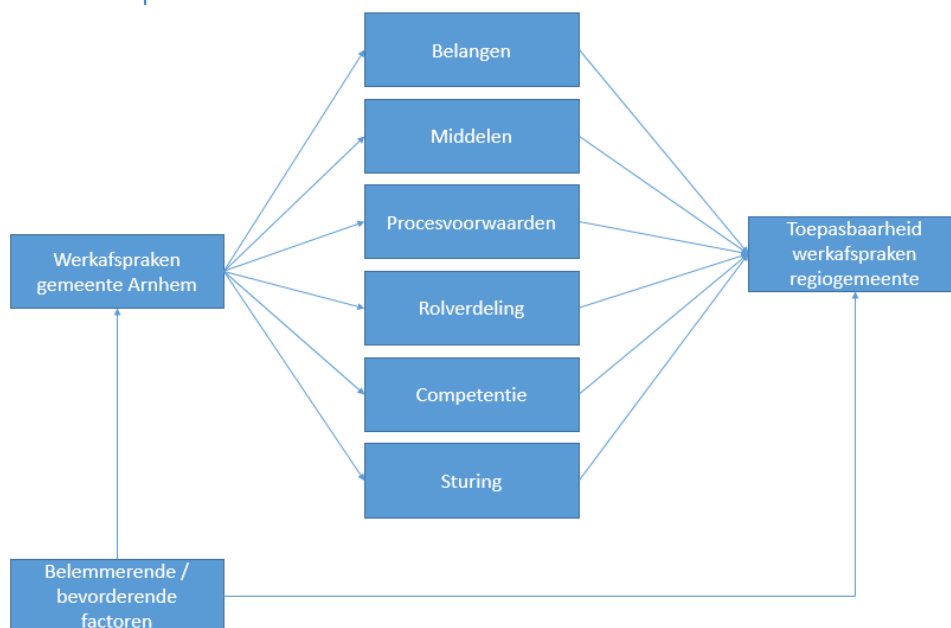
Voor de beoordeling van de toepasbaarheid van de Arnhemse procedure, dient er ook te worden gekeken naar de competentie van de actoren die van belang zijn bij het vormen van de procedure in regiogemeenten. Er zijn vele soorten competenties en ook uiteenlopende definities (Morgeson, Delaney-Klinger, Mayfield, Ferrara & Campion, 2004). Morgeson et al. (2004) onderzochten deze definities. Competentie bestaat volgens hen uit kennis, vaardigheden en deskundigheid (Ulrich, Brockbank, Yeung, & Lake, in Morgeson et al., 2004). Fleishman, Wetrogan, Uhlman, & Marshall-Mies (1995) voegen hier motivatie, opvattingen, waarden en interesses van actoren aan toe. Verder wordt ook iemands motief, attitude en de sociale rol aan de definitie toegevoegd (Boyatzis, 1982 in Morgeson et al., 2004). Mulder (2002) heeft ook onderzoek gedaan naar verschillende definities van competentie en heeft dan een werkbare definitie opgesteld. *Competentie is het vermogen van een persoon of een organisatie om bepaalde prestaties te leveren* (Mulder, 2002, p.76). Volgens Verbeek-Heinsman, de Hoogh, Koopman en van Muijen (2008) is er een sterk verband tussen de competenties van een manager en effectiviteit. Zo worden competenties van een manager onderverdeeld in analytisch vermogen, oordeelsvorming, inlevingsvermogen, sociale wendbaarheid, standvastigheid en actiegerichtheid (Verbeek-Heinsman et al., 2008). Kenmerken van effectieve managers zijn dan ook assertiviteit, een wil om aan te pakken en handelingsbekwaamheid. Verder staan effectieve managers open voor anderen en kunnen zij zich inleven in anderen. Tegelijkertijd zijn managers discreet (Verbeek-Heinsman et al., 2008). Daaraan

toegevoegd verstaat Mulder (2002) onder competentie het nemen van initiatief, vernieuwing, interpersoonlijke effectiviteit, teamwork en het creëren van waarde. Deze competenties kunnen worden bereikt wanneer de persoon cognitieve, interactieve en affectieve vaardigheden bezit en oplossingsgericht te werk gaat (Mulder, 2002).

2.4 Sturing

Naast de genoemde competenties van een manager, is er volgens Hoogerwerf & Herweijer (2014) een netwerkmanager nodig. Deze manager stuurt de interacties tussen de actoren om problemen op te lossen, consensus te sluiten en organisatie van activiteiten te coördineren om de doelen van een bepaald netwerk te behalen (Molin & Masella, 2016). Noordhoek (1998) benadrukt dat er altijd sprake is van sturing. Sturing wordt gedefinieerd als: *Het waarborgen van de onderlinge samenhang van de wijze van sturen, beheersen en toezichthouden van een organisatie, gericht op een efficiënte en effectieve (doelmatige) realisatie van beleidsdoelstellingen, alsmede het daarover op een open wijze communiceren en verantwoording afleggen ten behoeve van de belanghebbenden* (Noordhoek, 1998, p.28). De gemeente stuurt met haar beleid de samenleving en de manager stuurt het verloop van een netwerk. Een adequate manier van sturing is echter lastig, omdat in elk netwerk de actoren verschillend zijn. Dit vraagt telkens om een andere manier van sturing en is ook afhankelijk van de situatie. In Arnhem is de gemeentelijke coördinator aangesteld die de nieuwe procedure werkbaar moet maken (Companen, 2017). Binnen de regiogemeenten is het echter de vraag of deze functie nodig zal zijn en hoe er sturing wordt gegeven aan de uitvoering van de mogelijke procedure voor woningtoewijzing aan kwetsbare cliënten.

2.5 Conceptueel model

Figuur 3. Het conceptueel model (Eigen creatie, 2017).

In figuur 3 is het conceptueel model te zien. In het conceptueel model staan de concepten waarmee wordt onderzocht in hoeverre Arnhemse afspraken toegepast kunnen worden in regiogemeenten Rheden en Westervoort. Gemeente Arnhem, de woningcorporaties en de regiogemeenten zelf hebben bepaalde verwachtingen over de gewenste situatie, daarom wordt er gekeken naar de verschillende belangen en middelen van de verschillende actoren. Verder is er aandacht voor het proces van samenwerking en de rolverdeling die mogelijk zal plaatsvinden in de toekomstige samenwerking. Ook hebben de actoren bepaalde competenties nodig om de werkafspraken te realiseren als enige vorm van sturing binnen de samenwerking. Naast de genoemde factoren, zijn er ook belemmerende en bevorderende factoren, welke de vorming van werkafspraken binnen de regiogemeenten positief dan wel negatief kunnen beïnvloeden.

2.6 Operationalisatie

Om de concepten uit het theoretisch kader te kunnen meten tijdens de interviews, worden de bijbehorende dimensies en indicatoren van de concepten gebruikt. Deze concepten vormen dan ook de leidraad voor de vragen die worden gesteld tijdens de interviews. De interviewvragen voor de regiogemeenten zijn te vinden in bijlage 1 en de vragen voor de woningcorporatie Vivare in bijlage 2. Tevens is de validiteit van de interviews vergroot door de indicatoren voor te leggen aan de respondenten (bijlage 3).

2.6.1 Samenwerking

Zoals besproken in het theoretisch kader is samenwerking in dit onderzoek benaderd door de netwerkbenadering (Hoogerwerf & Herweijer, 2014). De dimensies en de indicatoren behorende bij deze dimensies zijn in tabel 1 te vinden. De partijen die een rol spelen bij de vorming van een procedure voor woningtoewijzing hebben verschillende belangen bij de samenwerking. Voorbeelden van belangen zijn te vinden onder de indicator. Verder kunnen deze actoren verschillende middelen inzetten welke per actor kunnen verschillen. Ook kunnen de procesvoorwaarden verschillen in verschillende vormen van samenwerking. Deze kunnen verschillend zijn per regiogemeente, daarom worden deze uitgebreid meegenomen in het onderzoek. Verder is rolverdeling een belangrijk aspect bij de samenwerking. Wat de verschillende rollen inhouden wordt uitgelegd in paragraaf 2.2.4 en in bijlage IV. Ten slotte wordt gevraagd naar een uitgebreid aantal indicatoren betreffende de bevorderende en belemmerende factoren. De opgesteld vragen over samenwerking zijn te vinden in de interviewguide in bijlage 1 en 2.

Dimensie	Indicator
Belangen	<ul style="list-style-type: none"> • Financieel • Kennisgeving • Wetgeving • Invloed op beleid
Middelen	<ul style="list-style-type: none"> • Kennis • Macht • Activiteiten/diensten • Financiën
Procesvoorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • Vertrouwen • Diversiteit • Respect • Open voor ideeën/denkbeelden • Effectieve communicatie • Urgentiebesef • Eenduidig doel • Heldere verwachting
Rolverdeling	<ul style="list-style-type: none"> • Makelaar • Bemiddelaar • Facilitator • Entrepreneur
Bevorderende / belemmerende factoren	<ul style="list-style-type: none"> • Eerdere samenwerking • Vertrouwen • Onderling respect • Begrip • Gemeenschappelijke kennis • Diversiteit • Compromis sluiten • Open voor nieuw ideeën • Duidelijk doel • Gedeelde visie • Financiën • Netwerkmanagers • Informatie / kennis • Bewustwording • Regierol gemeente • Overbelasting

Tabel 1. Operationalisatie samenwerking (Eigen creatie, 2017).

2.6.2 Competentie

Verder wordt er gekeken naar de competentie van de regiogemeenten. Competentie wordt onderverdeeld in vaardigheden, deskundigheid en ook persoonlijke aspecten, zie tabel 2.

Competentie is persoonsafhankelijk en kan mogelijk invloed hebben op de vorming van de afspraken, de afspraken zullen immers ook door mensen worden gemaakt. De opgesteld vragen over competentie zijn te vinden in de interviewguide in bijlage 1 en 2.

Dimensie	Indicator
Vaardigheden	<ul style="list-style-type: none">• Analytisch vermogen• Oordeelsvermogen• Inlevingsvermogen• Sociale wendbaarheid• Standvastigheid• Actiegerichtheid• Cognitieve vaardigheden• Interactieve vaardigheden• Affectieve vaardigheden• Oplossingsgericht
Deskundigheid	<ul style="list-style-type: none">• Handelingsbekwaamheid• Discretie• Vertrouwen• Teamwork• Waarde creëren• Kennis
Persoonlijke aspect	<ul style="list-style-type: none">• Motief• Attitude• Sociale rol

Tabel 2. Operationalisatie competentie (Eigen creatie, 2017).

2.6.3 Sturing

Sturing is meegenomen naar aanleiding van de aangestelde gemeentelijk coördinator in Arnhem. Het is van belang dat er informatie wordt verkregen of zulke functie ook relevant is voor de regiogemeenten en wie dan deze functie zou kunnen aannemen in de regiogemeenten. De opgesteld vragen over sturing zijn te vinden in de interviewguide in bijlage 1 en 2.

Dimensie	Indicator
Netwerkmanager	<ul style="list-style-type: none">• Coördineren• Toezicht houden• Consensus sluiten• Problemen oplossen• Communiceren• Verantwoording leggen

Tabel 3. Operationalisatie sturing (Eigen creatie, 2017).

3. Methodologie

3.1 Onderzoeksfilosofie

Volgens Vennix (2011) verschilt de manier waarop mensen de wereld om zich heen interpreteren. Door subjectieve interpretaties kennen mensen betekenissen toe aan de werkelijkheid. De manier waarop een onderzoeker naar de werkelijkheid kijkt, heeft invloed op hoe de data wordt verzameld en op de interpretatie en analyse van de resultaten. Een interpretatie is een momentopname, op het ene tijdstip kan een persoon een andere interpretatie geven aan een situatie dan op een ander tijdstip. Interpretaties hebben daarnaast invloed op het gedrag van mensen. Er is dan ook niet één werkelijkheid en vanaf het begin tot het eind van het onderzoek kan deze interpretatie veranderen (Vennix, 2011). Vanuit de interpretatieve stroming worden betekenissen die mensen van een situatie hebben onderzocht, en wordt geprobeerd om te begrijpen hoe deze betekenissen van de werkelijkheid gevormd worden. Zo kan het bijvoorbeeld van invloed zijn of een interview één op één wordt afgenomen of met twee respondenten tegelijk. De respondenten denken immers ook vanuit hun eigen interpretaties van de werkelijkheid. In dit onderzoek worden regiogemeenten Rheden en Westervoort bestudeerd, waarbij de informatie afkomstig is van de personen binnen deze organisaties. De onderzoeker heeft voor het uitvoeren van het onderzoek een bepaalde verwachting. Voordat de interviews met de regiogemeenten plaatsvonden, heeft de onderzoeker in een voorbereidend onderzoek gesproken met gemeente Arnhem en met een medewerker van Companen. Dit gesprek heeft bepaalde kennis opgeleverd en daarmee ook een vooraf opgestelde interpretatie. Wanneer men bewust is van de veranderende kijk op de werkelijkheid kan er vervolgens worden gekeken naar de strategie, materiaal en de analyse van de gevonden resultaten.

3.2 Onderzoeksstrategie

Volgens Verschuren en Doorewaard (2015) dienen er bepaalde kernbeslissingen te worden gemaakt voor het kiezen van een onderzoeksstrategie. De eerste beslissing is de keuze tussen breedte versus diepgang van het onderzoek. Bij een breedteonderzoek wordt van het onderzochte terrein een breed overzicht gecreëerd. Deze grootschalige aanpak maakt generalisering van de resultaten mogelijk, maar legt wel beperkingen op diepgang en detaillering van de resultaten. Tegenover de breedte staat de diepgang van een onderzoek. In een diepteonderzoek wordt een tijdruimtelijk fenomeen in al zijn facetten bekeken, waardoor er meer diepgang en detaillering wordt geboden met een sterke onderbouwing. Tevens zorgt deze manier van onderzoeken voor een minimum aan onzekerheid wat betreft de validiteit en bruikbaarheid van de resultaten, maar levert de aanpak wel minder generaliseerbare kennis op (Verschuren & Doorewaard, 2015). Aangezien dit

onderzoek zich richt op twee regiogemeenten, is een kleinschaligere aanpak gewenst, met veel diepgang en detaillering, wat leidt tot de keuze voor diepteonderzoek.

Vervolgens dient te worden bepaald of het onderzoek kwantitatief of kwalitatief van aard is. Kwantitatief onderzoek is volgens Verschuren en Doorewaard (2015) een benadering waarbij numerieke gegevens worden vertaald in tabellen, cijfers, grafieken en berekeningen. Op basis van deze numerieke gegevens worden vervolgens theorieën getoetst (Vennix, 2011). Daartegenover staat het kwalitatieve onderzoek, een interpretatieve benadering waarbij op basis van tekstueel materiaal uitspraken worden gedaan over opvattingen die mensen hebben van de werkelijkheid en de betekenissen achter deze opvattingen (Vennix, 2011). De doelstelling van dit onderzoek is om een inzicht te krijgen in de bestaande en aanwezige situatie bij de regiogemeenten Rheden en Westervoort. Een kwantitatieve numerieke benadering zou in dit geval geen inzicht geven in de situatie bij de gemeenten. Op basis van interpretaties van betekenissen die de medewerkers van de gemeenten hebben, wordt getracht inzicht te krijgen in de verschillende situaties bij beide gemeenten. Om deze reden is voor het huidige onderzoek een kwalitatieve benadering gekozen.

Tot slot dient er een keuze te worden gemaakt tussen bureauonderzoek en empirisch onderzoek. Bij bureauonderzoek gaat de onderzoeker niet zelf het veld in, maar maakt gebruik van bestaande literatuur of ander secundair materiaal. Bij empirisch onderzoek gaat de onderzoeker zelf het veld in om gegevens te verzamelen. Op basis van deze primaire data doet de onderzoeker vervolgens een analyse om tot uitspraken te komen over het onderzochte fenomeen (Verschuren & Doorewaard, 2015). De bestaande literatuur is echter niet voldoende om een volledig beeld te krijgen over de situaties in de onderzochte regiogemeenten. Daarom wordt door middel van empirisch onderzoek informatie verzameld over de twee regiogemeenten.

Deze drie gemaakte kernbeslissingen, dat wil zeggen diepte-, kwalitatief- en empirisch onderzoek, zijn bepalend voor het aantal en de soort onderzoekseenheden. Deze keuzes hebben invloed op de manier waarop de onderzoekseenheden worden geselecteerd en de manier waarop de data wordt verwerkt (Verschuren & Doorewaard, 2015). Om te achterhalen hoe de Arnhemse procedure voor woningtoewijzing toegepast kan worden in de regiogemeenten Rheden en Westervoort, is er gekeken naar de vijf onderzoeksstrategieën die worden genoemd in het boek van Verschuren en Doorewaard (2015). De genoemde kenmerken van dit onderzoek komen overeen met de genoemde kenmerken van een case study (Verschuren & Doorewaard, 2015, p.179). Daarom is in het huidige onderzoek gekozen voor de case study als onderzoeksstrategie (paragraaf 3.2.2.).

3.2.1 Case study

Een casestudy is een onderzoek waarbij de onderzoeker probeert een diepgaand en integraal inzicht te krijgen in één of enkele tijdruimtelijk begrensde objecten of processen. Het eerste kenmerk van de casestudy is dan ook een klein aantal onderzoekseenheden (Verschuren en Doorewaard, 2015). In dit onderzoek worden twee regiogemeenten onderzocht; Rheden en Westervoort. Verder is er sprake van een selectieve of strategische steekproef, de regiogemeenten zijn immers bewust gekozen door de onderzoeker. Er is gekeken naar het aantal woningcorporaties in deze regiogemeenten en het aantal relevante medewerkers van de gemeenten. Rheden en Westervoort vielen binnen het aantal te houden interviews voor de bachelor scriptie, waarmee is gekeken naar de haalbaarheid van het onderzoek. Bovendien hadden de gekozen regiogemeenten de voorkeur van de opdrachtgever, gemeente Arnhem. Het laatste kenmerk van een casestudy is dat er sprake is van kwalitatieve gegevens (Verschuren & Doorewaard, 2015). In dit onderzoek is ook sprake van kwalitatief onderzoeksmateriaal, wat wordt besproken in paragraaf 3.3.

Binnen de case study zijn er ook verschillende varianten mogelijk. In dit onderzoek is er sprake van een vergelijkende case study, omdat er twee cases diepgaand en afzonderlijk van elkaar worden bestudeerd (Verschuren & Doorewaard, 2015). Ook is er sprake van een hiërarchische methode, omdat de twee cases afzonderlijk en onafhankelijk van elkaar worden onderzocht. Verder is er een vast patroon in het verzamelen van de data om de cases te kunnen vergelijken, waarbij er wordt gekeken naar zowel de huidige als de gewenste situatie. Het theoretisch kader met de besproken theorieën en concepten ligt ten grondslag aan dit patroon.

3.3 Onderzoeksmateriaal

Voor de beantwoording van de vragen van dit onderzoek, zijn er verschillende soorten data nodig. Voor de toepassing van Arnhemse werkafspraken binnen de regiogemeenten, dienen allereerst de gemaakte afspraken te worden uitgelicht. Deze afspraken vormen de basis van het onderzoek en zijn tevens de aanleiding voor het uitvoeren van dit onderzoek. Deze afspraken vallen onder de gegevens die relevant zijn over de cases van Arnhem, Rheden en Westervoort. Tevens is er informatie gezocht over demografische ontwikkelingen binnen de gemeenten, evenals de ontwikkelingen op de woningmarkt. Deze informatie is relevant om de resultaten te kunnen plaatsen in de context. De genoemde informatie is afkomstig van gemeentelijke documenten en documenten van het adviesbureau Companen, zoals het onderzoek naar de ontwikkelingen op de regionale woningmarkt in regio Arnhem-Nijmegen.

Verder is data nodig voor de beantwoording van de deelvragen over de aanwezige opvattingen, bereidheid tot samenwerking, mogelijkheden voor de vorming van werkafspraken binnen de regiogemeenten en de bevorderende en belemmerende factoren. Deze informatie is verkregen door

een theoretische literatuurverkenning, welk tevens dient als leidraad voor dit onderzoek. Concepten als competentie, sturing, belangen en middelen van actoren zijn aan de hand van deze wetenschappelijk literatuur uiteengezet. Deze wetenschappelijke literatuur is gezocht in drie zoeksystemen; RUQUEST, JSTOR en Google Scholar. De zoektermen waarmee naar literatuur is gezocht zijn achtereenvolgens; samenwerking, collaboration, cooperation, netwerkbenadering, networkmanagement, networks, factors succesful collaboration, constraints collaboration, bevorderende factoren samenwerking, bevorderende factoren samenwerking, factoren samenwerking, woningtoewijzing kwetsbare personen, samenwerking gemeente corporatie, belangen, middelen, means collaborations, procesmanagement, voorwaarden samenwerking, conditions collaboration, competentie, competences, competences municipality, competences manager, competentie manager, sturing, sturing samenwerking, directing, directing collaboration. Er is gezocht naar zowel Nederlandse literatuur en internationale Engelstalige literatuur.

Tot slot is informatie verzameld van medewerkers van de regiogemeenten, adviesbureau Companen en de woningcorporatie Vivare. Sampling van respondenten is gebeurd door de begeleider van gemeente Arnhem. Er is een bijeenkomst geweest waar de regiogemeenten kennis konden maken met de Arnhemse afspraken. Daar zijn de respondenten door de medewerker van gemeente Arnhem benaderd om mee te werken aan dit onderzoek. Deze respondenten zijn selectief gekozen met betrekking tot het doel van dit onderzoek omdat zij een rol spelen bij de woningtoewijzing, waarbij zowel het sociale domein als het domein wonen van de gemeente wordt belicht. Tevens is de woningcorporatie in het onderzoek betrokken aangezien deze de woningen verstrekt. Deze respondenten en hun functie zijn in tabel 4 te vinden. De namen van de respondenten zijn vanwege privacy redenen niet zichtbaar gemaakt in dit verslag.

Respondent	Functie
Gemeente Rheden	Team strategie en ontwikkeling sociaal domein
Gemeente Rheden	Beleidsmedewerker wonen
Woningcorporatie Vivare	Strategisch adviseur
Woningcorporatie Vivare	Strategisch adviseur Portfolio en beleid
Adviesbureau Companen	Adviseur en projectleider
Regiogemeente Westervoort	Beleidsmedewerker ruimtelijke ordening, economie en volkshuisvesting
Regiogemeente Westervoort	Beleidsmedewerker Wmo

Tabel 4. Overzicht interviews (Eigen creatie, 2017).

De primaire empirische data wordt verzameld door middel van face-to-face interviews. Interviews kunnen verschillen in de vorm waarin ze gestructureerd zijn. In dit onderzoek is gekozen voor semigestructureerde diepte-interviews. Een semigestructureerd interview wordt gekenmerkt doordat de belangrijkste vragen van te voren vaststaan, maar er ook de mogelijkheid is voor

doorvragen (Baarda et al., 2013). Op deze manier ontstaat er ruimte om door te vragen naar opvallende zaken die relevant zijn voor het onderzoek. In dit onderzoek worden semi-gestructureerde interviews gebruikt omdat de onderwerpen vaststaan maar de visies van de respondenten van groot belang zijn en er daarom ruimte vrij is voor doorvragen op de verkregen informatie. Op deze manier wordt alle relevante informatie verzameld, welke ten goede komt aan de validiteit van het onderzoek.

3.4 Onderzoekscriteria

In Vennix (2011) worden er verschillende manieren genoemd om te kijken naar de geldigheid en de betrouwbaarheid van het onderzoek. Dit zijn zaken als inhoudsvaliditeit, begripsvaliditeit, interne- en externe validiteit, ook wel de generaliseerbaarheid genoemd. Volgens Creswell (2007) zijn dit kwantitatieve termen. Deze termen zijn geschikt wanneer de onderzoeker werkt met een bepaald meetinstrument, wat het geval is bij kwantitatief onderzoek. Bij kwalitatief onderzoek is de onderzoeker echter zelf het instrument, waarvoor andere voorwaarden nodig zijn om de validiteit en betrouwbaarheid te waarborgen. Kwalitatief onderzoek wordt immers geïnterpreteerd door mensen en is tevens subjectief van karakter (Vennix, 2011). Volgens de voorwaarden in het boek van Creswell kan de onderzoeker een kwalitatieve case study beoordelen op basis van de geloofwaardigheid, overdraagbaarheid, afhankelijkheid en de bevestigingsgraad.

3.4.1 Geloofwaardigheid

Geloofwaardigheid (interne validiteit) betreft de accurate interpretatie van de resultaten, namelijk betekenissen die de respondenten toekennen aan de situatie (Creswell, 2007). De geloofwaardigheid wordt in het huidige onderzoek gewaarborgd doordat tijdens de interviews werd teruggekoppeld of de interpretatie juist was. Achteraf hebben de respondenten het verslag van het interview ontvangen waarin zij nog nadere verbeteringen of aanvullingen aangaven. Het controleren van de interpretatie wordt 'member checking' genoemd. Dit is van belang omdat de interpretatie van de onderzoeker mogelijk kan verschillen van wat de respondent bedoelt te zeggen, wat de geloofwaardigheid ondermijnt. Tot slot wordt de geloofwaardigheid gewaarborgd omdat voor het coderen van de interviews gebruik is gemaakt van een codeboek (paragraaf 3.5). Het codeboek zorgt ervoor dat alle interviews op dezelfde manier gecodeerd en geïnterpreteerd worden door de onderzoeker.

3.4.2 Overdraagbaarheid

De overdraagbaarheid (externe validiteit of generaliseerbaarheid) van het onderzoek is volgens Creswell (2007) te waarborgen door een gedetailleerde beschrijving te geven van de onderzoekscontext. In het huidige onderzoek wordt de casus beschreven aan de hand van achtergrondinformatie, zoals demografische kenmerken en kenmerken van de woningmarkt van de

gemeenten. Hierdoor kunnen de resultaten van de interviews in de context van de gemeenten worden geplaatst, om te beoordelen in hoe verre de Arnhemse afspraken toepasbaar zijn binnen de twee regiogemeenten. Het doel hiervan is om inzicht te krijgen in de situatie van de genoemde regiogemeenten. Voor de generaliseerbaarheid is het van belang om in oogschouw te nemen dat het beleid van de gemeenten en de verdeling van de gelden voor het sociale domein kunnen veranderen en de taken van gemeenten wisselen (Dannenberg et al., 2015). Het huidige onderzoek is namelijk uitgevoerd naar de huidige situatie, wanneer deze veranderd kan dit van invloed zijn op de betekenissen die de respondenten aan de situatie geven.

3.4.3 Afhankelijkheid

Met de afhankelijkheid wordt de betrouwbaarheid van het onderzoek bedoeld. Hieronder valt de consistentie van het onderzoek, zoals het archiveren van de data en alle stappen om het onderzoek transparant te maken (Creswell, 2007). Daarom is de verzameling van de data uitvoerig besproken, net zoals de interpretatie van de resultaten en de analyse van de gevonden resultaten binnen de context. Er dient transparantie te worden geboden over de manier waarop het onderzoek is uitgevoerd en de manier waarop de resultaten zijn geïnterpreteerd. Het transcriberen van interviews maakt het voor onderzoekers mogelijk om de stappen van het onderzoek na te doen of te herhalen, waardoor de betrouwbaarheid van het onderzoek wordt vergroot (Vennix, 2011).

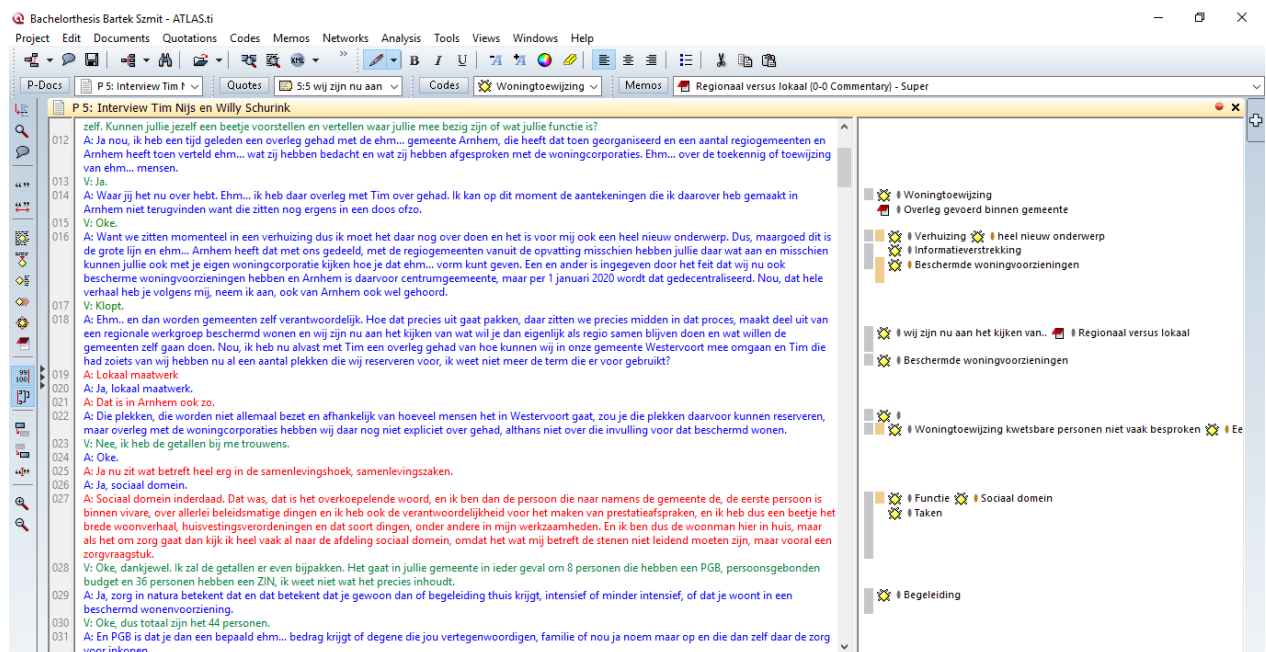
3.4.4 Bevestigingsgraad

De bevestigingsgraad heeft te maken met de neutraliteit en de objectiviteit van de onderzoeker (Creswell, 2007). Een van de strategieën om dit te bepalen is om een externe onderzoek de stappen van het onderzoek ter controle te laten nalopen, zoals de dataverzameling en de conclusies die worden getrokken. Een andere manier waarop de mate van objectiviteit van de onderzoeker wordt getoond, zijn de aantekeningen tijdens de interviews en de memo's met de interpretaties van de onderzoeker bij het coderen (figuur 4).

Een tactiek om de bevestigingsgraad (objectiviteit) en de geloofwaardigheid (interne validiteit) te vergroten is door middel van datatriangulatie (Creswell, 2007). Datatriangulatie is het gebruik van informatie uit verschillende databronnen, een van de kenmerken van een case study design (Verschuren & Doorewaard, 2015). In dit onderzoek wordt wetenschappelijke literatuur, gemeentelijke documentatie en informatie uit interviews gebruikt. Door deze verschillende bronnen te gebruiken en met elkaar te vergelijken, wordt getracht alle relevante informatie te verzamelen om de resultaten in hun context te kunnen plaatsen. Om de neutraliteit en objectiviteit te behouden is de onderzoeker zo dicht mogelijk bij de getranscribeerde interviews gebleven om zo misinterpretatie te voorkomen. De transcripten zijn gecodeerd op basis van een codeboek om ervoor te zorgen dat alle interviews op dezelfde wijze worden geanalyseerd.

3.4 Data-analyse

De opgenomen interviews zijn getranscribeerd in ATLAS.ti, een computerprogramma voor het verwerken van kwalitatieve data. Vooraf werd aan de respondenten om goedkeuring van opname gevraagd, waarbij één respondent niet akkoord ging. Van een ander interview is er geen opname door een technisch probleem. Deze interviews zijn uitgewerkt in een verslag, de andere interviews zijn uitgewerkt in transcripten. Deze uitwerkingen zijn op aanvraag ter goedkeuring naar de respondenten opgestuurd, waarbij allen akkoord gingen. De transcripten zijn vervolgens geanalyseerd aan de hand van drie stappen van de kwalitatieve methode, de open coding, axial coding en selective coding (Creswell, 2007). Als eerste zijn de transcripten gecodeerd waarbij er codes zijn toegekend aan relevante stukken tekst. De codes zijn van te voren vastgelegd in een codeboek, dit codeboek is in bijlage IV te vinden. Er zijn verschillende manieren van coderen, namelijk in vivo coding, open coding, free quotation en free code. In vivo coding is het letterlijk overnemen van een stuk tekst als codering. Open coding is het toekennen van een categorie aan een stuk tekst. Free quotation is het selecteren van een stuk tekst waarvan de categorie nog niet bekend is, de categorie kan later worden toegevoegd. Free code is het maken van codes, die je later kan toevoegen aan quotations. Bij het transcriberen is het gebruik van memo's belangrijk, waarbij de gedachten en andere relevante zaken die de onderzoeker opvallen worden opgeslagen. In het kader van transparantie en reproductie dient hierbij tijd en datum te worden vermeld (Creswell, 2007).

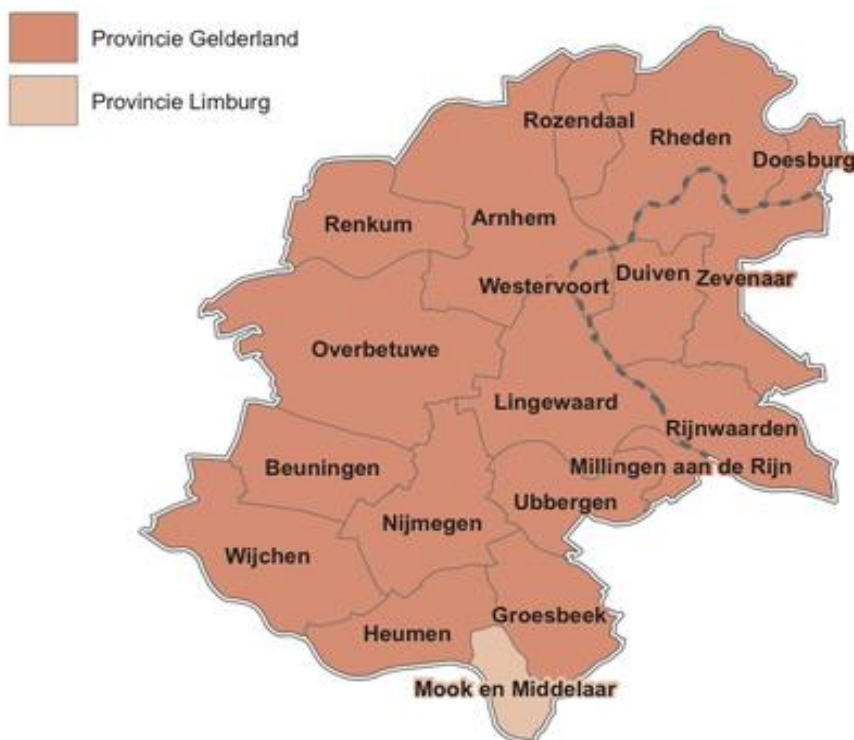
Figuur 4. Voorbeeld coderen (Eigen creatie, 2017).

Vervolgens wordt er in de stap van axial coding een hiërarchie toegevoegd aan de codes door categorieën te creëren. Deze categorieën ontstaan door veelvoorkomende codes onder één overkoepelende naam te plaatsten, ook wel een familie genoemd. Op basis hiervan worden de causale relaties tussen categorieën vastgesteld, evenals specifieke patronen en de context (Creswell, 2007). De stap van selective coding tot slot, wil zeggen dat er hypothesen worden gevormd over de relaties binnen een model. Hoewel deze methode complex is en de interpretatie afhankelijk is van de onderzoeker, is deze methode gestructureerd om een interview mee te doorgronden (Creswell, 2007).

4. Achtergrondinformatie cases

In dit hoofdstuk wordt achtergrondinformatie over de gemeenten besproken zodat de gevonden resultaten (hoofdstuk 5) in de context van de gemeenten kunnen worden geplaatst. Allereerst worden de demografische kenmerken besproken van de gemeenten. Provincie Gelderland heeft in 2016 een onderzoek laten uitvoeren over zorg en wonen in alle gemeenten van Gelderland, waaronder de bevolkingsprognose per gemeente. Verder worden de ontwikkelingen op de woningmarkten besproken, deze kenmerken zijn immers bepalend voor de toekomstige woningtoewijzing aan kwetsbare groepen. Ten slotte worden de bestaande prestatieafspraken tussen de gemeente en de woningcorporaties besproken en worden de Arnhemse procedure voor woningtoewijzing nader toegelicht.

In de woningmarktanalyse wordt de regio Arnhem-Nijmegen opgedeeld in drie sub regio's, subregio Arnhem, subregio de Liemers en Nijmegen en omstreken (Lijzenga & van Leer, 2017). Gemeente Arnhem en regiogemeente Rheden vallen beiden onder de subregio Arnhem. Van de gemeenten die binnen de subregio Arnhem vallen is de woningmarkt analyse per gemeente uitgevoerd. Van de overige subregio 's zijn de resultaten van de gehele subregio onderzocht, gemeente Westervoort is onderzocht onder de subregio de Liemers. De gemeenten in een subregio tonen namelijk overeenkomstige kenkerken (Lijzenga & van Leer, 2017). De ligging van gemeente Arnhem en de regiogemeenten Rheden en Westervoort is in figuur 5 te zien.

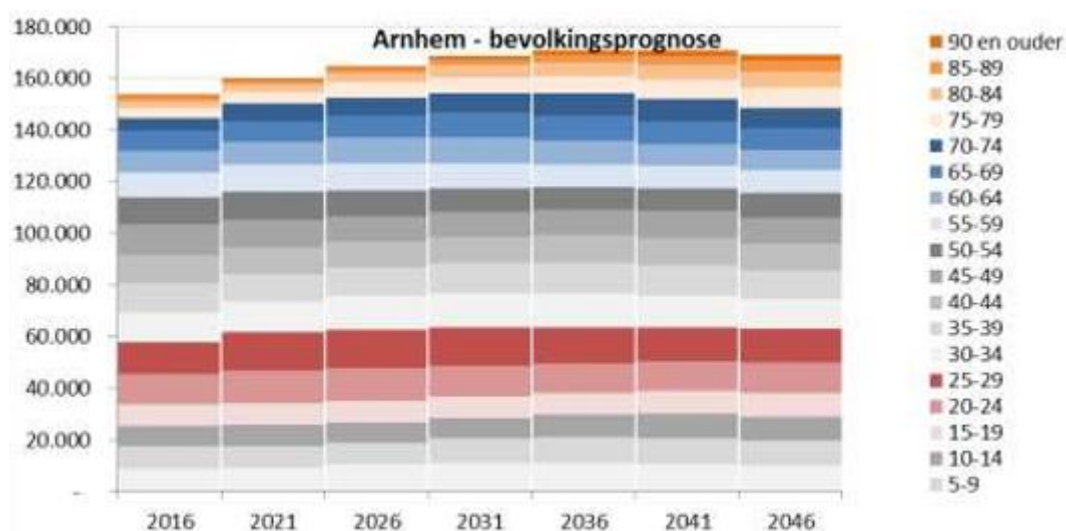
Figuur 5. Kaart stadsregio Arnhem-Nijmegen (<http://www.arbeidsmarkt gelderland.nl/regio/regio/arnhem-nijmegen/>).

4.1 Gemeente Arnhem

4.1.1 Demografische kenmerken

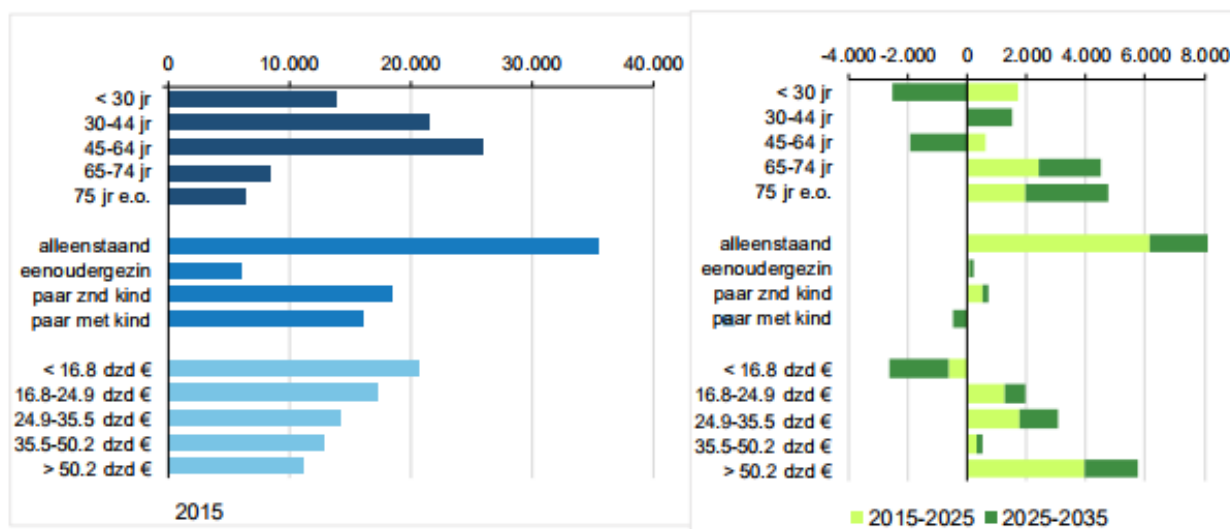
In Arnhem woonden op 1 januari 2016 153.812 personen (Nouws, Reijers, Reijers, Philippi & Sanders, 2016). In figuur 6 is te zien dat de Arnhemse bevolking blijft groeien tot 170.888 inwoners in 2041. Naast de absolute bevolkingsgroei is ook de verdeling per leeftijdscategorie en de ontwikkeling ervan in de toekomst te zien. Zo is te zien dat de het aantal inwoners van 75 jaar en ouder steeds groter zal worden in de toekomst. De bevolkingsgroei, vergrijzing en het beleid van extramuralisering vergroot op de toekomstige woningvoorraad. De woningvoorraad betreft het aantal woningen in kwantitatieve zin, maar ook de kwaliteit van de woningen dient voldoende te zijn voor verschillende doelgroepen, zoals de ouderen en kwetsbare cliënten (Lijzenga & van Leer, 2017).

Figuur 6. Bevolkingsprognose gemeente Arnhem 2016 – 2046 (Nouws et al., 2016, p.12).

Samenhangend met de bevolkingssamenstelling is de samenstelling van de huishoudens in 2015 en de ontwikkeling van deze huishoudens tot en met 2035. In figuur 7 is te zien dat huishoudens van 65 jaar of ouder zullen blijven groeien tot 2035. Dit is in lijn met de landelijke trend van vergrijzing (Lijzenga & van Leer, 2017). Verder valt op dat het aantal mensen onder de 30 jaar eerst een groei kent tussen 2015 en 2025 en na 2025 te maken krijgt met een daling. Het aantal alleenstaanden is bovendien het grootst in de samenstelling van de huishoudens in 2015. In de rechter grafiek is te zien dat het aandeel alleenstaanden blijft groeien tot 2035. Tot 2025 vindt er een harde groei plaats en daarna is er een lagere groei tot en met 2035. Ten slotte is de inkomensverdeling van de huishoudens te zien gemeente Arnhem. Wat opvalt aan de inkomensverdeling is dat er tot 2035 een

daling te zien in de laagste inkomensklasse van minder dan 16.800€. Middeninkomens en de hoogste inkomens blijven daarentegen wel groeien waarbij de hoogste inkomensklasse de hardste groei vertoont tot 2035.

Figuur 7. Aantal huishoudens (links) en ontwikkeling huishoudens (rechts) naar leeftijd, samenstelling en leeftijdsklasse in gemeente Arnhem (Lijzenga & van Leer, 2017, factsheet p.2).

Naast de verdeling van de huishoudens per categorie, is het totaal aantal huishoudens weergegeven in figuur 8. In het bovenste gedeelte van de tabel worden de absolute aantallen weergegeven, in het onderste deel is de verandering te zien. In de tabel is te zien dat het aantal huishoudens blijft groeien tot 2045. Deze groei kan deels worden verklaard door de harde groei van alleenstaanden in de gemeente. Totale groei van het aantal huishoudens heeft invloed op de kwantiteit van de woningvoorraad in de toekomst.

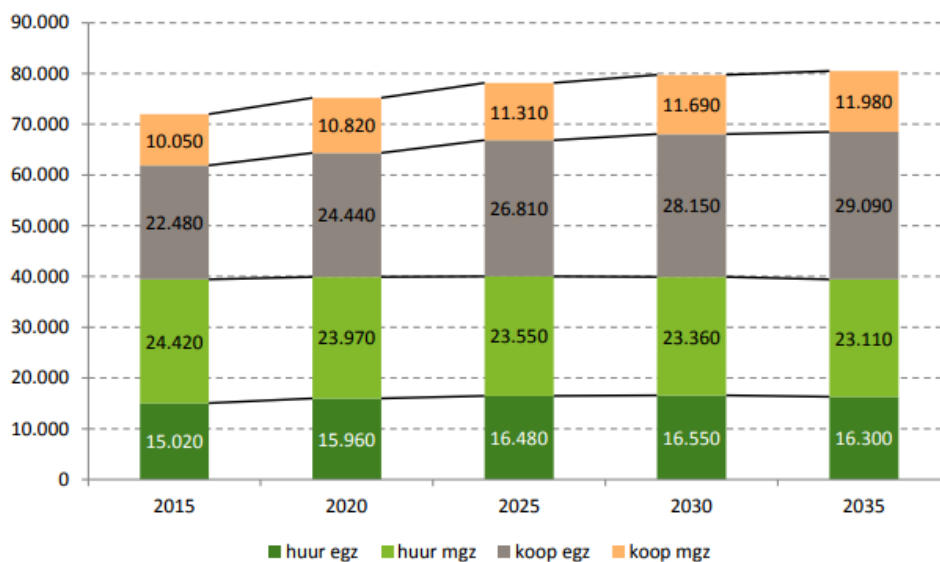
gemeente Arnhem	Huishoudens					
	2015	2020	2025	2030	2035	2045
Huishoudens in woningen	70.230	73.910	76.880	78.480	79.260	78.520
Huishoudens in andere woonruimten	5.630	5.710	5.710	5.580	5.260	4.960
Huishoudens totaal	75.860	79.620	82.580	84.060	84.530	83.480
	Verschil huishoudens					
	2015-2020	2020-2025	2025-2030	2030-2035	2035-2045	
Huishoudens in woningen	3.680	2.970	1.600	780	-740	
Huishoudens in andere woonruimten	90	-10	-130	-320	-300	
Huishoudens totaal	3.770	2.960	1.480	470	-1.040	

Figuur 8. Ontwikkeling huishoudens gemeente Arnhem, 2015 – 2045 (Lijzenga & van Leer, 2017, factsheet p.1)

4.1.2 Kenmerken woningmarkt

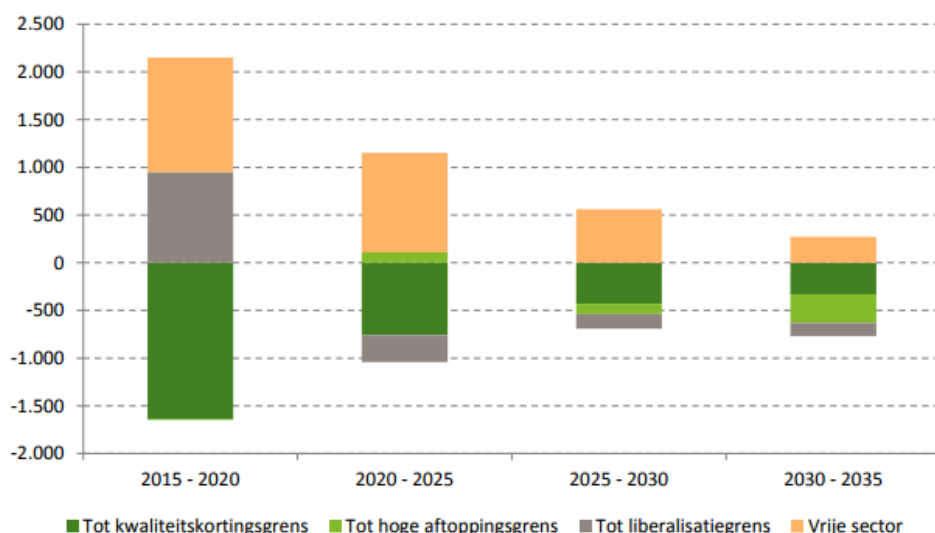
De ontwikkeling op de woningmarkt tot het jaar 2035 in gemeente Arnhem is te zien in figuur 9. De totale woningvoorraad blijft in Arnhem toenemen tot het jaar 2035. Het aantal eengezins

huurwoningen (egz) wordt elke periode van vijf jaar uitgebreid tot 16.300 woningen in 2030, daarna dat aantal huurwoningen afnemen met 250 wooneenheden. Het aantal meergezins huurwoningen (mgz) neemt daarentegen af tot 23.110 in 2035. Wat verder opvalt aan de ontwikkeling van de woningvoorraad is dat er groei plaatsvindt van eengezins koopwoningen. Het aantal eengezins koopwoningen blijft groeien van 22.480 in 2015 tot 29.090 in 2035, een toename van 6610 meergezins koopwoningen. Het aantal meergezins koopwoningen stijgt ook tot 11.980 in 2035.

Figuur 9. Ontwikkeling van de woningvoorraad naar eigendom en woonvorm in stad Arnhem 2015 – 2035 (Lijzenga & van Leer, 2017, p.28).

Met de ontwikkeling van de woningvoorraad hangt ook de prijs van deze huurvoorraad samen, het zogenaamde huurniveau van de woningen. De niveaus van koopwoningen zijn niet meegenomen, omdat deze niet relevant zijn voor woningtoewijzing aan kwetsbare personen. De huurniveaus en de ontwikkeling van deze niveaus in gemeente Arnhem zijn in figuur 10 te zien. De verschillende huurniveaus in de figuur hebben te maken met het bedrag aan huurtoeslag waar een huurder recht op heeft bij het huren van een dure woning. Wat opvalt, is dat de voorraad goedkoopste huurwoningen sterk afneemt tot 2020. Dit betreft de woningen het goedkope segment, woningen tot de liberalisatiegrens. In tabel 7 was te zien dat het aandeel laagste inkomens in gemeente Arnhem afneemt in de toekomst en dat de midden- en hoge inkomensklassen zullen toenemen. Deze ontwikkeling van de inkomensverdeling van de huishoudens hangt samen met de verschuiving van de huurprijsniveaus in figuur 10. De huurprijzen zullen volgens Lijzenga en van Leer (2017) doorschuiven van de goedkoopste woningen tot kwaliteitskortingsgrens, naar het segment tussen hoge aftoppingsgrens en de liberalisatiegrens welke behoren tot het dure segment. In het dure segment heeft de huurder recht op een lager bedrag aan huurtoeslag, ook wel dure scheefwoner genoemd. Deze toenemende huurprijzen kunnen volgens Lijzenga & van Leer (2017) gevolgen hebben voor het passend toewijzen van woningen.

Figuur 10. Ontwikkeling van de huurwoningvoorraad in stad Arnhem naar huurniveau, per 5-jaarsklasse van 2015 tot 2035 (Lijzenga & van Leer, 2017,p.29).

Ten slotte dient er te worden gekeken naar de mutatiegraad van de woningen, dat wil zeggen hoeveel woningen er worden gebouwd en gesloopt tot 2030. In figuur 12 is te zien dat de woningvoorraad in Arnhem elke vijf jaar blijft toenemen. De toename van eengezins huurwoningen neemt echter af in de loop van de tijd. Verder valt op dat de mutatie van de woningvoorraad in lijn is met de ontwikkelingen van de woningvoorraad in Arnhem in figuur 9. Als laatste is in de tabel te zien dat woningcorporaties huurwoningen verkopen om inkomsten te werven voor de bouw van nieuwe kwalitatieve woningen (Lijzenga & van Leer, 2017).

gemeente Arnhem	Nieuwbouw/sloop			Huidige voorraad 2015
	2015-2020	2020-2025	2025-2030	
Nieuwbouw	3.930	4.520	2.200	
Sloop	710	1.560	590	
Toename voorraad	3.230	2.950	1.610	
<i>Inulling nieuwbouw Socrates (consumentgericht)</i>				
Huur eengezins	1.560	1.270	680	15.020
Huur meergezins	520	810	460	24.420
Koop eengezins	1.500	2.000	910	22.480
Koop meergezins	360	450	170	10.050
Totaal	3.930	4.520	2.200	71.960
Verkoop huurwoningen	1.210	1.110	980	

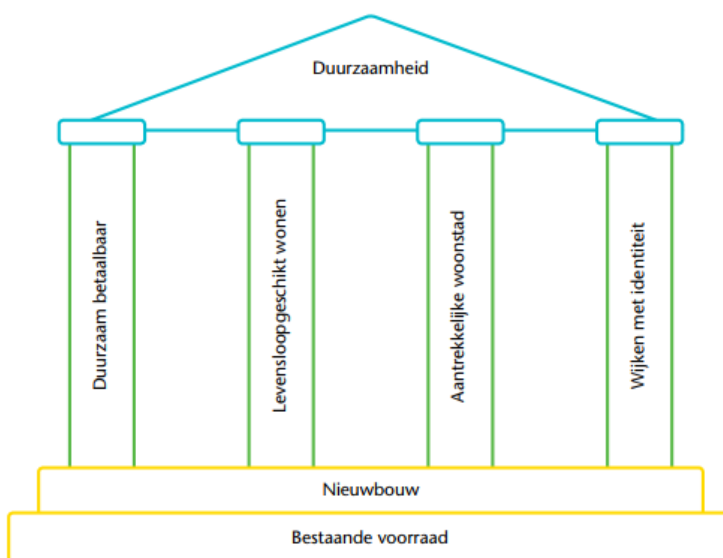
Figuur 11. Mutatie woningvoorraad gemeente Arnhem, 2015 – 2030 (Lijzenga & van Leer, 2017, factsheet p.10).

4.1.3 Prestatieafspraken

Om in te kunnen spelen op de genoemde demografische ontwikkelingen maakt gemeente Arnhem jaarlijks verplichte prestatieafspraken met haar corporaties. In de Arnhemse

prestatieafspraken zijn Omnia Wonen, Stichting Mooiland, Stichting Portaal, Vivare en Volkshuisvesting Arnhem opgenomen. De kracht van de samenwerking in Arnhem is de variatie van partijen, elke woningcorporatie legt haar accent op de volkshuisvestingsopgave. Vivare en Volkshuisvesting behoren tot het kerngebied van Arnhem en hoewel Stichting Portaal eigenlijk buiten het werkgebied van Arnhem valt, wordt deze corporatie toch betrokken bij de prestatieafspraken. De reden hiervoor is dat Stichting Portaal 4166 woningen bezit in de gemeente (Gemeente Arnhem, 2016). Stichting Mooiland bezit 352 woningen en Omnia Wonen bezit er 578. Als gevolg van het geringe bezit in Arnhem nemen deze twee partijen geen actieve rol bij overlegstructuren en gezamenlijke onderzoeken. Omnia en Mooiland worden enkel betrokken bij prestatieafspraken, monitoring van vraag en aanbod en bij het indienen van een bod op de gemeentelijke woonvisie.

De Arnhemse woonprincipes 2025 zijn het uitgangspunt van de Arnhemse prestatieafspraken. In figuur 12 zijn de Arnhemse woonprincipes grafisch weergegeven. Het eerste aspect van de Arnhemse prestatieafspraken is dat woningen betaalbaar dienen te zijn en dat er voldoende van deze betaalbare woningen zijn. Betaalbaarheid en beschikbaarheid van woningen zijn belangrijke pijlers. Ten tweede wordt de levensloopgeschiktheid van de woningen en huisvesting van specifieke groepen genoemd. Gemeente Arnhem wil de kwetsbare groepen een reële kans bieden op een geschikte huurwoning, waarbij de gemeente de regierol wil nemen op dit vlak (Gemeente Arnhem, 2016). Naast vestiging van de kwetsbare groepen, is er in de prestatieafspraken aandacht voor de wijken, waarbij aandacht wordt besteedt aan de ‘zachte landing’ van cliënten in de wijk, leefbaarheid, veiligheid, preventie, groen- en speelvoorzieningen (Gemeente Arnhem, 2016). Deze zaken zijn allemaal meegenomen en hebben uiteindelijk geleid tot een nieuwe procedure voor woningtoewijzing aan kwetsbare cliënten.

Figuur 12. De Arnhemse woonprincipes (Gemeente Arnhem, 2016, p.5).

4.1.4 Arnhemse procedure voor woningtoewijzing

De nieuwe procedure voor woningtoewijzing betreft een uitzonderingspositie. De kwetsbare cliënten kunnen buiten de reguliere wachtlijsten om een woning toegewezen krijgen. Naast de kwetsbare cliënten worden ook jongeren onder 23 jaar betrokken in de Arnhemse procedure (Companen, 2017). Het is als jongere immers lastig om aan een betaalbare woning te komen, omdat wachttijd pas kan worden opgebouwd vanaf de 18^e levensjaar. Kwetsbare cliënten en jongeren hebben enkel recht op deze uitzonderingspositie wanneer niet via de reguliere weg van woningtoewijzing een geschikte woning wordt gevonden voor de cliënten. Bovendien moeten de cliënten ten minste twee jaar staan ingeschreven in de gemeentelijk basisregistratie personen bij het indienen van de aanvraag. Deze voorwaarden worden getoetst door de woningcorporatie.

Cliënten die via deze procedure aan een woning proberen te komen, hebben minder keuzevrijheid dan de reguliere woningzoekenden. Indien er een woonruimte wordt aangeboden, dienen de cliënten deze woonruimte te accepteren, anders vervalt de aanspraak om een woning met voorrang. Hoewel deze keuzevrijheid van deze cliënten beperkt is, hebben de cliënten wel de mogelijkheid om aanvullende informatie aan te vullen bij de aanvraag, waar rekening mee wordt gehouden door de woningcorporatie. De reden voor de beperkte keuzevrijheid van kwetsbare cliënten is het schaarse aantal beschikbare woonruimtes en dat de cliënten al om een uitzonderingspositie hebben ten opzichte van andere woningzoekenden. Woningcorporaties dienen namelijk ook voldoende huurwoningen te kunnen bieden aan reguliere woningzoekenden. De corporaties volgen hierbij de regionale percentages van woningtoewijzing. Er wordt namelijk 80 % van de woningen beschikbaar gesteld aan de reguliere woningzoekenden, de overige 20% wordt beschikbaar gesteld aan kwetsbare cliënten. De jaarlijks beschikbaar gestelde aantal woningen aan kwetsbare cliënten bedraagt 120 woningen. Deze woningen worden naar verhouding verdeeld onder de woningcorporaties op basis van het aantal woningen die corporaties in Arnhem bezitten.

De verdeling van deze woningen is 50 % door Volkshuisvesting, 30 % door Vivare en 20 % door Stichting Portaal. De verdeling en toewijzing van de woonruimtes aan cliënten van zorgaanbieders gebeurt aan de hand van de drie opgestelde benaderingen, in de afspraken routes genoemd. De eerste route is bedoeld voor cliënten van de door gemeente Arnhem gecontracteerde aanbieders die deelnemen aan de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg. Deze route gaat om uitstomende cliënten uit de maatschappelijk opvang voor dak- en thuislozen, verslavingszorg, daklozen en cliënten van jeugdzorgaanbieders. Woningcorporaties vragen voor deze cliënten een uitgebreide toelichting bij de aanvragen. Bij goedkeuring krijgt de cliënt een voorwaardelijk contract voor een opstapwoning. Na een proefperiode van twee jaar wordt het voorwaardelijk contract omgezet in een contract voor onbepaalde tijd. De tweede route is bedoeld voor cliënten van zorgaanbieders die bilaterale

afspraken hadden met de gemeente, zoals RIBW en Siza. Route twee betreft cliënten die uitstromen vanuit beschermd wonen. Bij de cliënten van zorgaanbieders die afspraken hebben met de gemeente, volstaat een beknopte toelichting op de aanvraag. Bij goedkeuring krijgt de cliënt direct een huurcontract voor onbepaalde tijd. Ten slotte is route drie ontwikkeld voor overige zorgaanbieders die geen afspraken hebben met de gemeente en niet deelnemen in overige overlegtafels. Voor deze zorgaanbieders is een uitgebreide aanvraagprocedure vereist. De gemeentelijke coördinator beoordeelt de vragen in route 3 van de nog niet gecontracteerde zorgaanbieders. Bij een positieve beoordeling krijgt de cliënt een contract van twee jaar, na deze proeftijd wordt een contract voor onbepaalde tijd aangeboden.

De gemeentelijke coördinator heeft tal van andere functies op het gebied van woningtoewijzing. Naast het indienen van de aanvragen, adviseert en ondersteunt deze coördinator de zorgaanbieders bij het indienen van woningaanvragen. Correcte ingevulde woningaanvragen besparen tijd en geld en zorgen voor een efficiënte behandeling van de aanvragen. Zo worden de zorgaanbieders geïnformeerd over welke route zij dienen te volgen voor de aanvraag van de betreffende cliënt en de procedure die zij dienen te doorlopen. Deze stappen moeten er uiteindelijk voor zorgen dat er een betere match wordt gevonden tussen vraag en aanbod, een betere kwalitatieve begeleiding wordt geboden aan de cliënten, maar ook het vertrouwen te vergroten tussen de partijen. Het monitoren van vraag en aanbod ten behoeve van de jaarlijkse prestatieafspraken is een andere taak van de gemeentelijke coördinator. Naast het contact met de zorgaanbieders, dient de gemeentelijke coördinator ook contact te houden met de voorzitter van het Stedelijk Verhuuroverleg en de voorzitter van de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg. Indien er een aanvraag negatief wordt beoordeelt kan een gesprek worden georganiseerd om aanvraag te bespreken met de voorzitters. Verder is de coördinator het aanspreekpunt en het doorverwijspunt voor woningcorporaties bij vragen van 'nieuwe' ongecontracteerde zorgaanbieders. In overleg met de bestuursadviseur voor beschermd wonen en jeugd van gemeente Arnhem wordt bepaald of deze aanvragen in behandeling kunnen worden genomen of niet. De taken van de coördinator zorgen voor controle over het nakomen van de gemaakte afspraken. Indien nodig kan de coördinator de gemaakte afspraken tussen woningcorporaties, zorgpartijen en de gemeente verfijnen en aanpassen, zoals het aantal beschikbaar gestelde woningen in de toekomst.

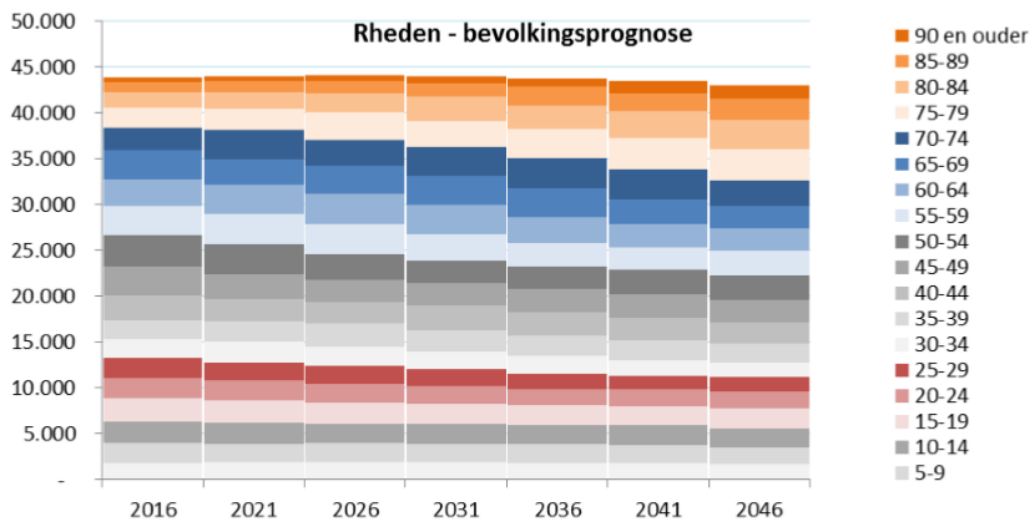
4.2 Regiogemeente Rheden

gemeente Rheden

4.2.1 Demografische kenmerken

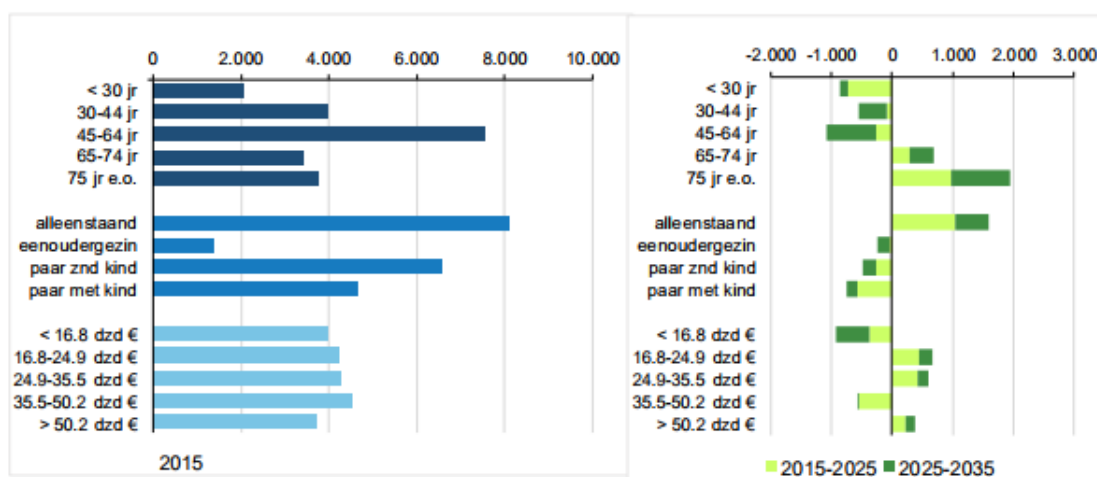
In Rheden woonden op 1 januari 2016 43.801 mensen (Nouws et al., 2016). De bevolkingsprognose en de verdeling per leeftijdscategorie is in figuur 13 te zien. In deze bevolkingsprognose is te zien dat de het aantal inwoners nagenoeg constant blijft tot 2031 met een totaal aantal inwoners van 43.973. Daarna is een lichte afname te zien tot 42.981 inwoners in 2046. Verder valt op dat de Rhedense bevolking zal vergrijzen in de toekomst, wat ook in lijn is met de landelijke trend (Lijzenga & van Leer, 2017). Vergeleken met Arnhem is niet alleen het totale aantal inwoners lager, ook de aantallen kwetsbare personen zijn lager in Rheden. In 2016 verbleven 30 cliënten intramuraal die een persoonsgebonden budget ontvingen (PGB) en 139 cliënten ontvingen zorg in natura in een intramurale instelling (ZIN) (Gemeente Arnhem, Eigen communicatie, 2017). Bij een persoonsgebonden budget krijgt de cliënt een bedrag welke de cliënt zelf mag uitgeven aan bepaalde benodigde zorg. Bij de zorg in natura ontvangt de cliënt begeleiding van een door de gemeente gecontracteerde zorgaanbieder of zorgverlener.

Figuur 13. Bevolkingsprognose gemeente Rheden 2016 – 2046 (Nouws et al., 2016,p.12).

In figuur 14 is in de linker grafiek het aantal huishoudens te zien en de verdeling van deze huishoudens naar leeftijd, samenstelling en inkomensklasse. In de rechter grafiek is de ontwikkeling van de huishoudens te zien van 2015 tot 2025 en van 2025 tot 2035. Opvallend in de grafiek is dat de grootste groep bestaat uit huishoudens van 46 – 74 jaar. Het aantal 65 jarigen en ouder is nagenoeg even groot. Aan de ontwikkeling van de huishoudens is in de rechter grafiek te zien dat deze groepen

65 plussers in de toekomst zal stijgen, terwijl de andere leeftijdscategorieën juist zullen afnemen. Wat betreft de samenstelling van huishoudens valt op dat het aandeel alleenstaanden het grootst is in 2015. Dit aandeel alleenstaanden blijft toenemen tot 2035, terwijl de andere een verwachte afname kennen in de toekomst. Als laatste valt op dat de inkomensklassen ongeveer gelijk zijn verdeeld in Rheden in 2015. Vergelijkbaar met gemeente zal de laagste inkomensklasse blijven afnemen tot 2035. Midden- en de hoogste inkomens juist zullen daarentegen toenemen tot 2035.

Figuur 14. Aantal huishoudens (links) en ontwikkeling huishoudens naar leeftijd, samenstelling en leeftijdsklasse in gemeente Rheden (Lijzenga & van Leer, 2017, factsheet p.2).

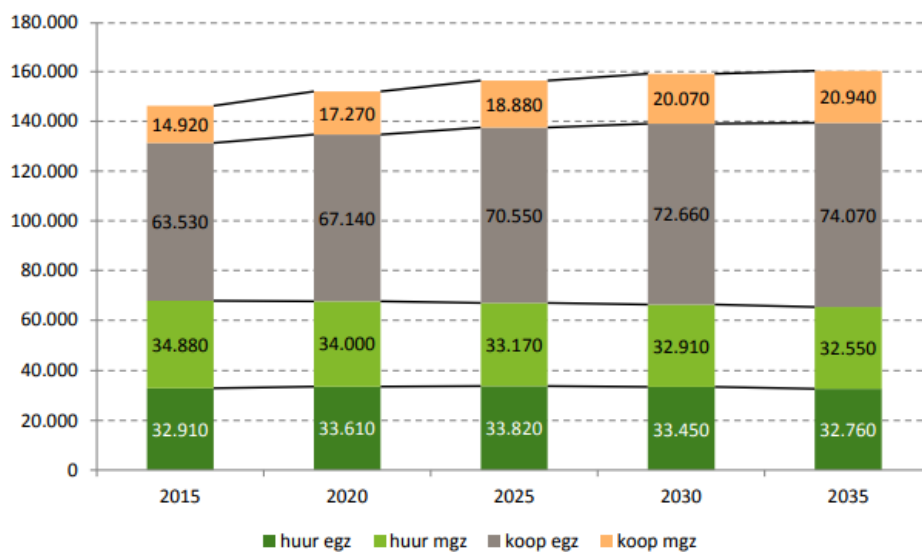
De ontwikkeling van het totale aantal huishoudens is in figuur 15 te zien. In figuur 14 was een groei te zien van alleenstaande huishoudens en afname van de overige soorten huishoudens. In figuur 15 is dan ook te zien dat het totaal aantal huishoudens in woningen blijft stijgen tot het jaar 2035, waarna een afname zal plaatsvinden. Dit hangt samen met de bevolkingsprognose in figuur 13, namelijk een afname van de Rhedense bevolking vanaf 2031. Deze genoemde demografische ontwikkelingen hebben invloed op de kwantitatieve en kwalitatieve voorraad woningen in Rheden, welke ook van invloed kunnen zijn op toewijzing van woningen aan kwetsbaren (Lijzenga & van Leer, 2017).

gemeente Rheden	Huishoudens					
	2015	2020	2025	2030	2035	2045
Huishoudens in woningen	20.050	20.480	20.640	20.680	20.740	20.400
Huishoudens in andere woonruimten	650	410	230	150	100	60
Huishoudens totaal	20.700	20.890	20.870	20.820	20.840	20.450
	Verschil huishoudens					
	2015-2020	2020-2025	2025-2030	2030-2035	2035-2045	
Huishoudens in woningen	430	160	40	60	-340	
Huishoudens in andere woonruimten	-250	-180	-80	-40	-50	
Huishoudens totaal	190	-20	-40	20	-390	

Figuur 15. Ontwikkeling huishoudens gemeente Rheden, 2015 - 2045 (Lijzenga & van Leer, 2017, factsheet p.1).

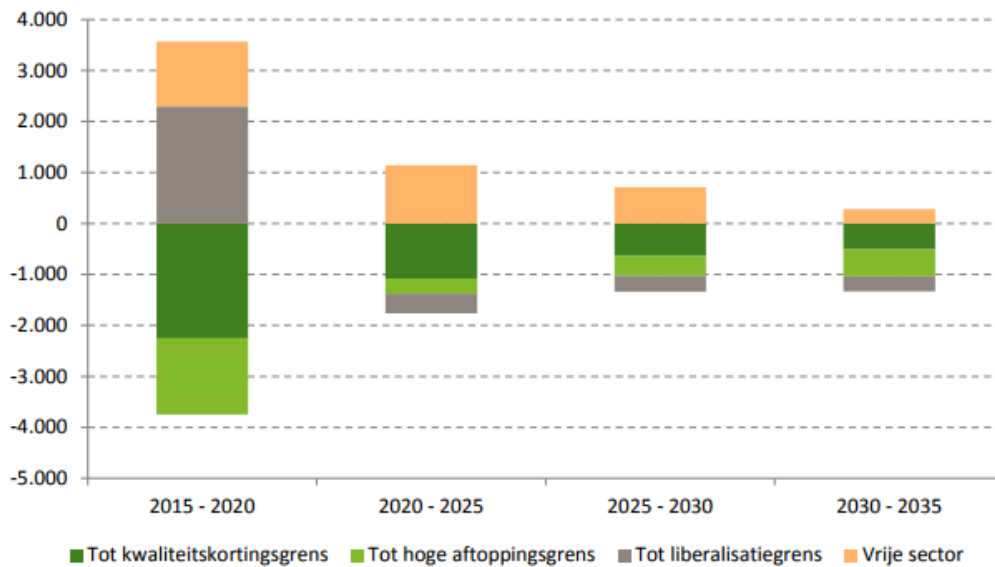
4.2.2 Kenmerken woningmarkt

De ontwikkeling van de huishoudens in gemeente Rheden is gemeten op gemeentelijk niveau. De ontwikkelingen op de woningmarkt zijn daarentegen gemeten op het niveau van gehele subregio Arnhem. Desondanks zijn de resultaten te vergelijken, immers de gemeenten van subregio Arnhem vertonen overeenkomstige kenmerken. Wat opvalt in figuur 16 is dat in subregio Arnhem vooral koopwoningen worden toegevoegd aan de bestaande voorraad tot 2035. In de subregio Arnhem bestaat 46% van de woningvoorraad uit huurwoningen (Lijzenga & van Leer, 2017). Het aantal huurwoningen kent in de figuur een daling, zowel eengezins and meergezins huurwoningen. Hoewel het aantal eengezins huurwoningen licht stijgt tot 2025 tot 33.820 woningen in de subregio, zal dit aantal na 2025 afnemen.

Figuur 16. Ontwikkeling van de woningvoorraad naar eigendom en woonvorm in subregio Arnhem 2015 – 2035 (Lijzenga & van Leer, 2017, p.24).

Naast de ontwikkeling van de woningvoorraad in figuur 16 is ook in figuur 17 de ontwikkeling van het huurniveau van deze huurwoningen te zien. De ontwikkeling van de huurniveaus is van belang om te kunnen bepalen of regiogemeenten afspraken moeten maken over woningtoewijzing aan kwetsbare cliënten. Naast het feit dat de huursector in absolute zin afneemt in subregio Arnhem, verschuift ook de prijs richting het duurdere segment (Lijzenga & van Leer, 2017). Gezien de ontwikkelingen van de laagste inkomensklasse zal er een lagere behoefte zijn aan woningen in de laagste prijssegment. De huurprijsniveau zal verschuiven richting de hoge aftoppingsgrens en liberalisatiegrens (dure segment). Deze verandering van de huurprijzen zou gevolgen kunnen hebben voor de betaalbaarheid van de woningen voor de kwetsbare cliënten en de toewijzing van woningen aan cliënten wanneer de vraag en het aanbod van huurwoningen in de goedkoopste segment lager is.

Figuur 17. Ontwikkeling van de huurwoningvoorraad in subregio Arnhem naar huurniveau per 5-jaarsklasse, 2015 – 2035 (Lijzenga & van Leer, 2017, p.25).

De mutatie van de woningvoorraad van subregio Arnhem is in figuur 18 te zien. Tussen 2015 en 2020 worden er 480 nieuwe woningen gebouwd, waarvan 30 nieuwe eengezins huurwoningen. Verder worden er 250 woningen worden gebouwd tussen 2020 en 2035 waarvan 20 eengezins huurwoningen. Verder is te zien dat er jaarlijks woningen worden gesloopt en er huurwoningen worden verkocht. Verkoop van huurwoningen betekent dat deze niet meer beschikbaar zijn voor potentiële huurders. In de figuur wordt echter enkel gekeken naar nieuwbouw en sloop van de woningvoorraad. De toenemende vraag naar woningen wordt namelijk niet alleen ingevuld door bouw van nieuwe woningen. Zo worden volgens Lijzenga en van Leer (2017) woningen gesplitst en wordt bedrijfstvastgoed omgezet tot zelfstandige woonruimten. Door deze ontwikkelingen is het aantal huishoudens dat een woning vraagt niet hetzelfde als de mutatie van de woningvoorraad in tabel 18. Om in te spelen op demografische ontwikkelingen en de ontwikkelingen van de woningmarkt, maakt gemeente Rheden jaarlijks verplicht prestatieafspraken met haar woningcorporaties en de huurdersverenigingen.

gemeente Rheden	Nieuwbouw/sloop			Huidige voorraad
	2015-2020	2020-2025	2025-2030	2015
Nieuwbouw	480	250	210	
Sloop	260	170	200	
Toename voorraad	220	80	20	
<i>Invulling nieuwbouw Socrates (consumentgericht)</i>				
Huur eengezins	30	30	30	5.890
Huur meergezins	20	20	50	3.840
Koop eengezins	210	130	60	9.670
Koop meergezins	220	80	80	1.530
Totaal	480	250	210	20.930
Verkoop huurwoningen	340	340	300	

Figuur 18. Mutatie woningvoorraad gemeente Rheden, 2015 – 2030 (Lijzenga & van Leer, 2017, factsheet p.10).

4.2.3 Prestatieafspraken

De prestatieafspraken in Rheden zijn gemaakt tussen de gemeente, woningcorporatie Vivare en de Huurdersvereniging Rheden (HVR). Vivare is de enige woningcorporatie Rheden met een bezit van 5873 woningen. In de prestatieafspraken voor 2017 is er vanuit de Rhedense woonvisie de opgave om voldoende betaalbare en kwalitatief goede woningen te leveren. Aandachtspunten zijn betaalbaarheid, beschikbaarheid en kwaliteit van deze woningen. Wat betreft kwaliteit wordt er aandacht besteedt aan aantrekkelijke woonmilieus, leefbaarheid en toekomstbestendig wonen zoals de duurzaamheid en levensloopbestendigheid van de woningen (Gemeente Rheden, 2016).

In de prestatieafspraken wordt ook het verloop van de samenwerking tussen de partijen beschreven. Zo dragen de genoemde partijen bij aan een goede en respectvolle samenwerking. Er wordt rekening gehouden met elkaars belangen en verantwoordelijkheden. Verder zijn de partijen bereid om samen een gemeenschappelijke woonmarktanalyse uit te voeren en (markt)informatie onderling uit te wisselen. Volgens de prestatieafspraken heeft Vivare inzicht in de resultaten van woningtoewijzing, de woonduur en de benodigde meettijd per doelgroep, zoals de starters, doorstromers of mensen met de Wmo-indicatie. Om aan de gemeentelijke woonvisie te kunnen voldoen, is ten eerste transparantie van belang tussen de partijen. Verder dienen de partijen elkaar tijdig te informeren over ontwikkelingen en investeringen. Als laatste is een uitnodigende houding naar elkaar gewenst, partijen kunnen dan van elkaars kennis en invloed profiteren en zo de plannen verder uitvoeren (Gemeente Rheden, 2016).

Volgens de gemeentelijk woonvisie moeten inkomens tot 35.739 € een woning kunnen vinden in de sociale huurvoorraad. De reden is dat de huurprijzen harder stijgen dan de inkomens van deze doelgroep en ook het aantal goedkope huurwoningen afneemt (Gemeente Rheden, 2016). Deze stijging van huurprijzen benadrukt de noodzaak om passend toewijzen in de gemeente. Met passend toewijzen worden de inkomensklassen bedoeld zodat om de scheve verdeling tussen inkomen en prijs van de woning te voorkomen. Passend toewijzen heeft naast betaalbaarheid ook te maken met de beschikbaarheid van woningen, het tweede aspect in de prestatieafspraken. Woningzoekenden in Rheden die actief regeren op woningen en nog geen woning hebben, moeten binnen een redelijke termijn een woning kunnen vinden. Zo wordt genoemd dat bepaalde groepen zoals de kwetsbare groepen bijzonder afhankelijk zijn van het aanbod in de sociale huursector. Daarom vinden de partijen het belangrijk dat er voldoende mogelijkheden dienen te zijn om deze kwetsbare groepen een passende woning te kunnen leveren en deze te vestigen in de eigen sociale gemeenschap. Dit punt biedt perspectief voor de toepassing van de Arnhemse procedure voor woningtoewijzing aan kwetsbare in gemeente Rheden. Ten slotte wordt het aspect kwaliteit en aantrekkelijkheid van woonmilieus genoemd. De dorpen in Rheden hebben een bepaalde identiteit. Ontwikkelingen in de dorpen moeten aansluiten bij de bestaande identiteiten of deze identiteiten juist versterken. Zo wordt er ingezet op kwaliteit van woningen, namelijk voldoende toekomstkwaliteit voor ouderen zodat deze ouderen langer zelfstandig kunnen blijven wonen. Tevens is er in de prestatieafspraken ruimte voor lokaal Maatwerk, ouderen of mensen die slecht ter been besproken als doelgroep. Kwetsbare groepen worden op het gebied van lokaal maatwerk echter niet specifiek genoemd in de prestatieafspraken (Gemeente Rheden, 2016).

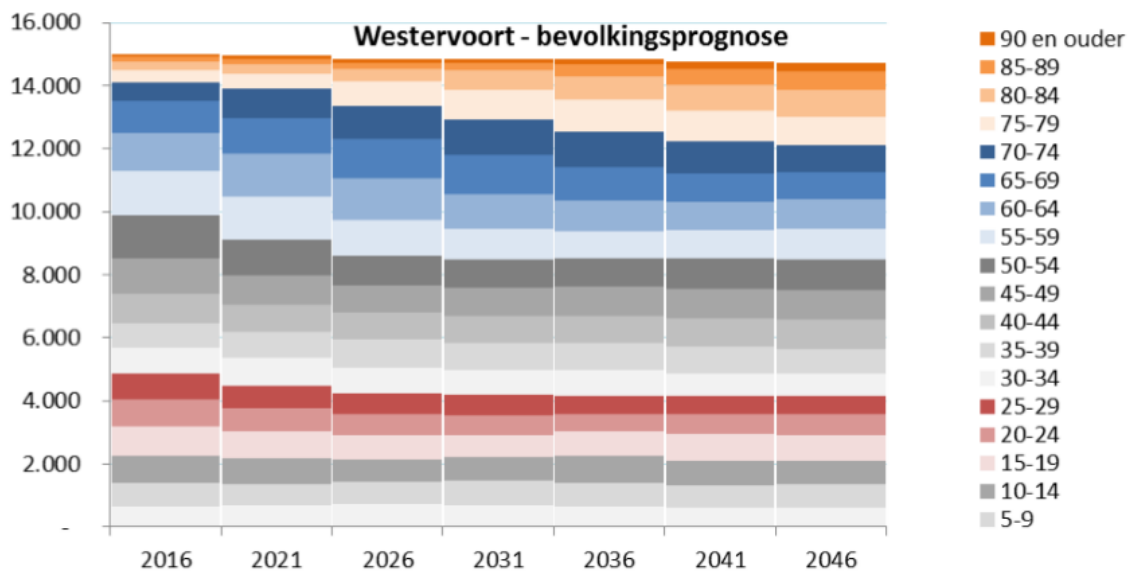
4.3 Regiogemeente Westervoort

4.3.1 Demografische kenmerken

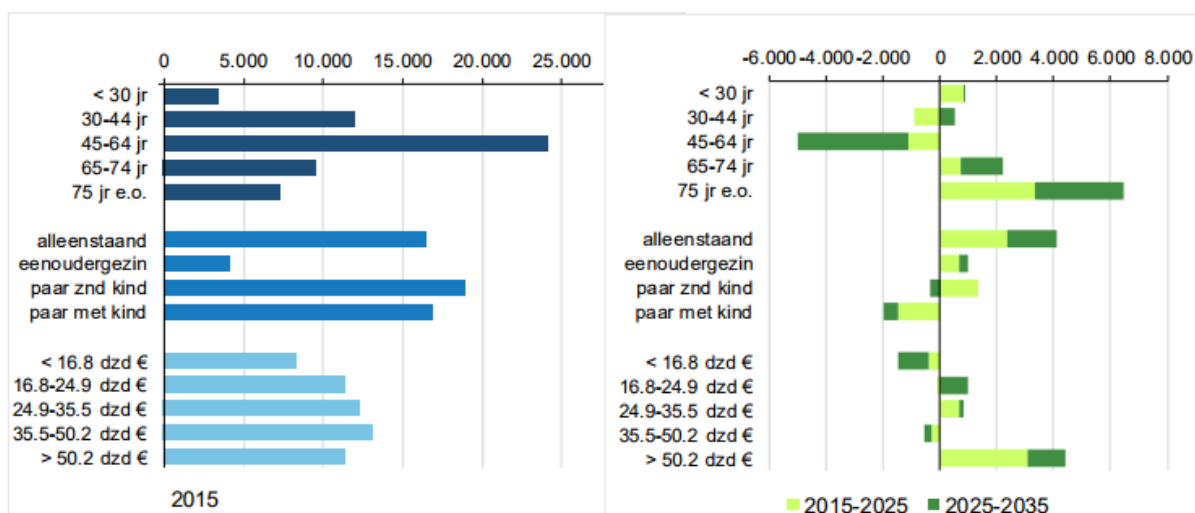
Gemeente Westervoort telde op 1 januari 2016 in totaal 14.997 inwoners (Nouws, Reijers, Reijers, Philippi & Sanders, 2016). In de periode van 2012 tot 2015 had Westervoort te maken met een vertrekoverschot van -2.3 % (Lijzenga & van Leer, 2017). In de bevolkingsprognose in figuur 19 is te zien dat het aantal inwoners zeer licht blijft dalen, tot 14.736 inwoners in 2046. Verder is ook te zien dat de bevolking van Westervoort zal vergrijzen in de toekomst. Het aantal inwoners is in Westervoort kleiner dan in Arnhem en in Rheden, ook het aantal kwetsbare cliënten die momenteel intramuraal verblijven is kleiner dan in Arnhem en Rheden. In regiogemeente Westervoort waren er

in 2016 8 cliënten met een persoonsgebonden budget (PGB) en 36 cliënten die zorg in natura ontvangen (Gemeente Arnhem, Eigen communicatie, 2017).

Figuur 19. Bevolkingsprognose gemeente Westervoort, 2016 – 2046 (Nouws et al., 2016,p.12).

Naast de bevolkingsprognose, is in figuur 20 is in de linker grafiek de samenstelling van de huishoudens in subregio de Liemers te zien in 2015, opgedeeld in leeftijdscategorie, samenstelling van het huishouden en inkomensklasse. In de rechter grafiek is de ontwikkeling van de huishoudens tot 2035 te zien. In de figuur is te zien dat de leeftijdscategorie 45 tot 64 jaar veruit het grootst is in 2015. Deze leeftijdscategorie zal in de toekomst echter het sterkst afnemen terwijl de leeftijdscategorie 75 en ouder juist het sterkst toenemen. Het ouder worden van de leeftijdscategorie heeft deze ontwikkelingen als gevolg. Verder is het aandeel alleenstaande huishoudens in 2015 nagenoeg gelijk met het aandeel paren met en zonder kinderen. Alleenstaanden zullen sterk toenemen in de toekomst, terwijl het aantal paren met kind een afname zal kennen in de toekomst. Ook valt op dat het aandeel laagste inkomensklasse het laagst is in 2015, de midden- en hoge inkomens zitten qua aantal dicht bij elkaar. Wat betreft de ontwikkeling van de inkomensklassen valt op dat de laagste inkomens zullen afnemen en de hoogste inkomens juist sterk zullen toenemen tot 2035.

Figuur 20. Aantal huishoudens (links) en ontwikkeling huishoudens naar leeftijd, samenstelling en leeftijdsklasse (rechts) in subregio de Liemers (Lijzenga & van Leer, 2017, factsheet p.2).

In figuur 20 is de samenstelling van de huishoudens te zien per categorie. In figuur 21 wordt de ontwikkeling bekeken van het totale aantal huishoudens in subregio de Liemers. Het bovenste gedeelte bevat daarbij absolute aantallen, in het onderste gedeelte is de verandering van het aantal te zien. Wat opvalt in de figuur is dat het totaal aantal huishoudens blijft toenemen tot het jaar 2030. Hoewel deze groei geldt voor de subregio de Liemers wordt dezelfde ontwikkeling verwacht in gemeente Westervoort. Ondanks de afname van de Rhedense bevolking, zou een verklaring voor de toename van het aantal huishoudens in Rheden de toename van het aantal alleenstaande huishoudens kunnen zijn. Deze groei van het aantal huishoudens heeft invloed op de ontwikkelingen op de regionale woningmarkt.

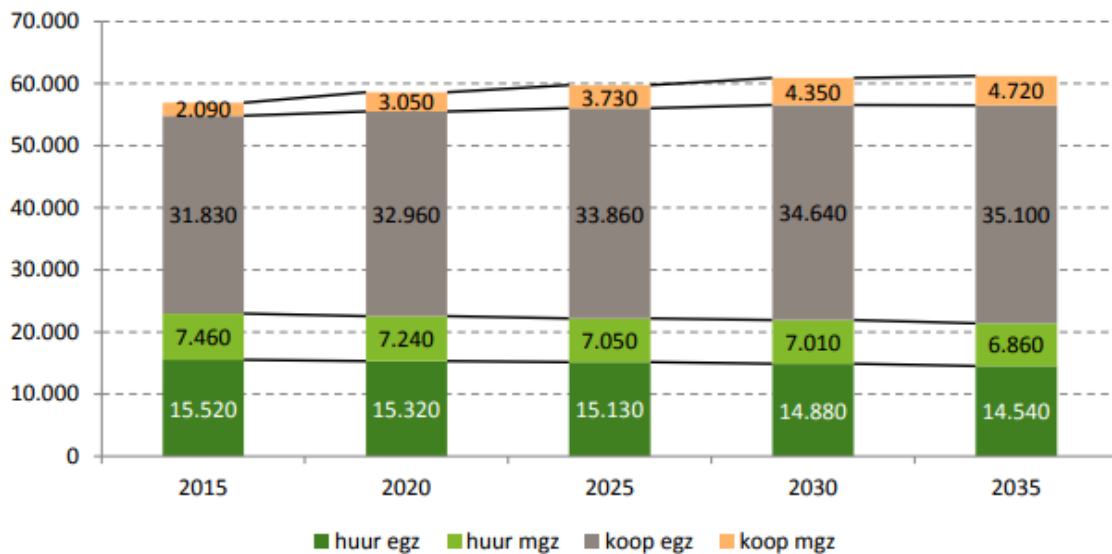
Subregio De Liemers	Huishoudens					
	2015	2020	2025	2030	2035	2045
Huishoudens in woningen	55.820	57.590	58.860	59.980	60.220	59.500
Huishoudens in andere woonruimten	440	530	350	260	180	140
Huishoudens totaal	56.270	58.120	59.210	60.230	60.400	59.650
	Verschil huishoudens					
	2015-2020	2020-2025	2025-2030	2030-2035	2035-2045	
Huishoudens in woningen	1.770	1.270	1.120	240	-720	
Huishoudens in andere woonruimten	90	-180	-100	-80	-30	
Huishoudens totaal	1.860	1.090	1.020	160	-750	

Figuur 21. Ontwikkeling huishoudens in de subregio de Liemers, 2015 – 2045 (Lijzenga & van Leer, 2017, factsheet, p.1).

4.3.2 Kenmerken woningmarkt

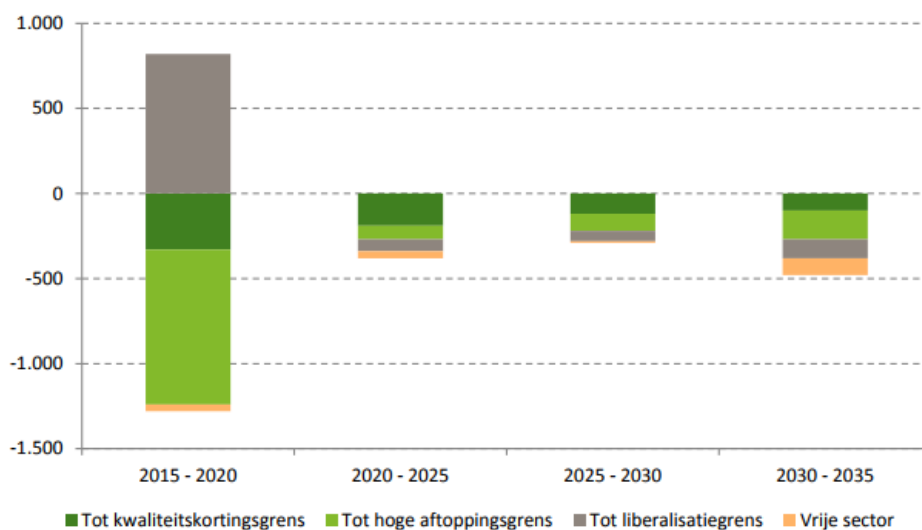
Ontwikkeling van de woningvoorraad in subregio de Liemers is in figuur 22 te zien. De totale voorraad woningen in de subregio blijft toenemen tot het jaar 2035. In de grafiek zijn ook de

verschillen te zien in de aantallen. Zo is te zien dat de koopsector sterk toeneemt in de toekomst. Daarentegen neemt de huursector juist af in de toekomst. Zowel eengezins en meergezins huurwoningen zullen afnemen in de Liemers.

Figuur 22. Ontwikkeling woningvoorraad in de subregio de Liemers naar eigendom en woonvorm, 2015 – 2035 (Lijzenga & van Leer, 2017,p.67).

Niet alleen de ontwikkeling van de voorraad is van belang voor het toewijzen van woningen aan kwetsbare cliënten, ook het huurprijsniveau van deze woningen is van belang. Ontwikkeling van de huurprijsniveaus is in figuur 23 te zien. In de figuur is te zien dat de goedkoopste voorraad in subregio de Liemers zal afnemen terwijl het aantal woningen met een huurprijs tussen de hoge aftoppingsgrens en liberalisatiegrens zou moeten toenemen. Na 2020 zal het aanbod in alle prijssegmenten afnemen (Lijzenga & van Leer, 2017). Afname van alle huurprijssegmenten heeft mogelijk gevolgen voor de mogelijkheid van passend toewijzen in de subregio de Liemers.

Figuur 23. Ontwikkeling van de huurwoningvoorraad in subregio de Liemers naar woonvorm en huurniveau 2015 – 2035 (Lijzenga & van Leer, 2017,p.68).

De laatste relevante informatie betreffende de woningmarkt van subregio Liemers is de mutatie van de woningvoorraad. In figuur 24 is te zien dat in elke periode van 5 jaar er een toename van de totale woningvoorraad zal plaatsvinden. Dit komt overeen met de ontwikkelingen in figuur 22. Deze toename zal elke nieuwe periode van vijf jaar echter kleiner worden. Deze trend is ook te zien in de verwachte ontwikkeling van eengezins huurwoningen. Wat verder opvalt is dat er huurwoningen worden verkocht door de woningcorporatie. Dit kan verklaren waarom er minder nieuwe koopwoningen worden gebouwd terwijl er een grote groei te zien is in de koopsector in figuur 22.

Subregio De Liemers	Nieuwbouw/sloop			Huidige voorraad
	2015-2020	2020-2025	2025-2030	2015
Nieuwbouw	1.860	1.360	1.300	
Sloop	190	170	190	
Toename voorraad	1.670	1.190	1.110	
<i>Invoering nieuwbouw Socrates (consumentgericht)</i>				
Huur eengezins	190	170	150	15.520
Huur meergezins	150	210	270	7.460
Koop eengezins	870	650	530	31.830
Koop meergezins	650	330	350	2.090
Totaal	1.860	1.360	1.300	56.900
Verkoop huurwoningen	660	680	640	

Figuur 24. Mutatie woningvoorraad gemeente Arnhem, 2015 – 2030 (Lijzenga & van Leer, 2017, factsheet p.10).

4.3.3 Prestatieafspraken

Gemeente Westervoort maakt jaarlijks afspraken met de woningcorporatie Vivare en de Huurdersvereniging Tweestromenland. Vivare is de enige woningcorporatie in Westervoort met 1850 woningen. Jaarlijks draagt Vivare een bod uit op de woonvisie van gemeente Westervoort, waaruit blijkt wat de bijdrage is van de woningcorporatie aan het volkshuisvestingsbeleid, dit bod overlegt Vivare vooraf met de Huurdersvereniging Tweestromenland. In de prestatieafspraken is ook aandacht voor hoe de samenwerking zou moeten verlopen. De partijen dienen vanuit hun eigen rol een bijdrage te leveren aan een goede en respectvolle samenwerking. Daarbij houden de partijen rekening met elkaars belangen en verantwoordelijkheden. Actieve bijdrage aan overleggen, elkaar betrekken bij beleidsvorming en het delen van gegevens worden als belangrijke punten gezien in deze samenwerking (Gemeente Westervoort, 2016).

In de Westervoortse prestatieafspraken is er ook aandacht voor de beschikbaarheid en betaalbaarheid van woningen, kwaliteit en leefbaarheid. Wat betreft de beschikbaarheid en betaalbaarheid van de woningen wordt er belangrijk gevonden dat de omvang,

huurprijddifferentiatie en de beschikbaarheid van de huurwoningvoorraad aansluit bij de vraag van de doelgroep. De vraag wordt in kaart gebracht door te kijken naar het totale aantal verhuurde woningen, huuraanbod uit woonruimteverdeelsysteem, levensloopgeschiktheid, statushouders, urgenten en het aantal toegewezen woningen via lokaal maatwerk (Gemeente Westervoort, 2016). Wat verder wordt benoemd in de prestatieafspraken is een analyse van de positie van jongeren op de Westervoortse woningmarkt. In deze analyse wordt de leeftijd, oorspronkelijke woonplaats en de zoektijd gekoppeld aan de leeftijden van de jongeren en de meettijd. Wat betreft de kwaliteit van de woningen heeft Vivare een groot aandeel woningen in Westervoort welke zijn ontwikkeld in de jaren 80. Kwaliteit wordt hierbij onderscheiden door te kijken naar de uitstraling en interieur, maar ook naar de energetische kwaliteit van de voorraad, de energielabel van de woningen. Ook is er aandacht voor de leefbaarheid van de wijken. Volgens gemeente Westervoort worden de wijken steeds kwetsbaarder als gevolg van decentralisaties van taken richting de gemeenten. Ouderen en mensen met een beperking wonen langer zelfstandig, waardoor de leefbaarheid van de wijken onder druk komt te staan in de komende jaren. Ten slotte is er aandacht voor de statushouders, participatie en integratie van immigranten zijn belangrijke aspecten voor de leefbaarheid. Kwetsbare groepen worden niet uitgebreid meegenomen in de prestatieafspraken en ook is er weinig aandacht voor woningtoewijzing en of huisvesting van deze kwetsbare groepen. Daarom is op basis van de afspraken ruimte voor ontwikkeling.

5. Resultaten

5.1 Samenwerking

De Arnhemse procedure is in paragraaf 4.1.4 uitvoerig besproken. Voordat deze procedure ontstond, vond er eerst een verkenning plaats van de problemen die speelden in gemeente Arnhem. Een probleem wat hieruit naar voren kwam was dat de zorgpartijen aangaven dat er te weinig woningen waren voor kwetsbare cliënten. De woningcorporaties waren echter van mening dat de beschikbaar gestelde woningen in de bilaterale afspraken niet werden benut door de zorgaanbieders. Er bleek dus sprake van een mismatch tussen vraag en het aanbod van de woningen in Arnhem. Op basis van deze uitkomst *'was er behoefte ontstaan aan een ander soort systematiek'* voor woningtoewijzing. In de nieuwe procedure vond men het zonde om de bestaande banden tussen de zorgpartijen, woningcorporaties en gemeente Arnhem *'overboord te gooien'*. De resultaten van het vooronderzoek en het interview met de medewerker van adviesbureau Companen die het traject in Arnhem heeft begeleid, hebben geleid tot de aanpak van dit onderzoek. De bestaande samenwerking tussen de partijen en de verschillende opvattingen hierover spelen een belangrijke rol bij het beantwoorden van de hoofdvraag. Aan de hand de gevonden resultaten uit de interviews worden in dit hoofdstuk de deelvragen van dit onderzoek beantwoord.

Naast een uitgebreide uitleg van de Arnhemse procedure voor woningtoewijzing, zijn ook de opvattingen van de verschillende betrokken partijen meegenomen in dit onderzoek. De algemene opvatting van woningcorporatie Vivare is dat alle personen een keuze zouden moeten kunnen maken over de woonruimte die ze krijgen. De kwetsbare cliënten krijgen met voorrang woningen aangeboden, maar deze voorrangsregel mag er volgens de respondenten van de woningcorporatie niet toe leiden dat de overige huurders van de corporatie daardoor moeilijker een woning kunnen vinden. De corporatie wil er voor zorgen dat cliënten meer *'kans hebben om succesvol mee te kunnen doen met de maatschappij'*, maar de overige huurders moeten zich ook prettig kunnen voelen in de wijk. In regiogemeente Rheden heerst er de opvatting dat er een geschikte huisvesting dient te zijn voor kwetsbare groepen en jongeren. Een eigen plek wordt dan ook gezien als de basis van waaruit cliënten verder kunnen bouwen en waardoor ze meer kans maken op participatie in de maatschappij. De opvatting van regiogemeente Westervoort over woningtoewijzing aan kwetsbare cliënten is dat de gemeente dient te voldoen aan de lokale behoefte. Kortom, er is sprake van een overeenkomstige visie met betrekking tot woningtoewijzing aan kwetsbare personen.

5.1.1 Belangen en middelen

Zowel gemeente Westervoort als gemeente Rheden hebben belang bij wanneer de afspraken over woningtoewijzing lokaal worden gemaakt. De respondenten van gemeente Rheden geven aan dat de afspraken ten goede moeten komen aan de eigen inwoners. Gemeente Rheden is daarom niet

van plan om kwetsbare cliënten uit de regio binnen te halen. De reden heirachter is onder andere vanwege het feit dat deze cliënten zich op uitkeringen beroepen, wat ten laste komt van de gemeente zelf. Regiogemeente Westervoort vervult op sommige vlakken momenteel een regionale functie. In Westervoort wonen namelijk kwetsbare cliënten die voorheen niet in de gemeentelijke basisregistratie stonden ingeschreven. De gemeente wil deze regionale functie in de toekomst dan ook afbouwen naar *'een meer Westervoortse schaal'*. Tijdens de interviews gaven de respondenten aan dat Westervoort vrij klein is en dat het niet de bedoeling is dat de gemeente een centrale rol gaat vervullen op het gebied van beschermd wonen. Bovendien zijn er in de gemeente relatief veel plekken voor beschermd wonen, welke niet worden vervuld. Als voorbeeld werden de gegevens genoemd van de jaren 2014, 2015 en 2016. In 2014 waren er 109 woningen beschikbaar in Westervoort. Uitgaande van een regionaal percentage van 20% dat verdeeld wordt onder kwetsbare cliënten, betekent dit dat er 22 woningen beschikbaar waren voor kwetsbare cliënten. Van deze 22 woningen werden er echter 4 toegewezen. In 2015 waren er van 23 beschikbare woningen maar 9 toegewezen en in 2016 waren dat er 2 van de 15. Ondanks de lage bezetting is gemeente Westervoort van mening dat het huidige systeem van woningtoewijzing in de gemeente wel werkt, er is immers voldoende ruimte om in te spelen op zorgvragen van zorgaanbieders.

Gemeente Westervoort wil in de toekomst voorkomen dat er meer voorzieningen komen in de gemeente. Op de vraag of er ruimte voor verbetering is op het gebied van woningtoewijzing, antwoordden de respondenten van de gemeente dat er nog niet is nagedacht over de rol van de gemeente bij de woningtoewijzing. Woningcorporatie Vivare is van mening dat de gemeenten een leidende rol zouden moeten nemen bij woningtoewijzing en de regie zou moeten voeren. Als reden hiervoor wordt de verandering van financiering van het sociaal domein in de toekomst genoemd. Vivare is dan ook bereid mee te werken aan de vorming van dergelijke afspraken. De woningcorporatie ziet het vormen van afspraken tevens van groot belang, gezien de scheiding tussen wonen en zorg en het feit dat het aantal uitstromende kwetsbare cliënten in de toekomst toeneemt. Gemeente Rheden is net als Vivare van mening dat de gemeente de regierol zou moeten nemen. Volgens Vivare werkt deze procedure in het voordeel voor zowel de woningcorporatie als van de regiogemeenten zelf.

Bij het vormen van de procedure voor woningtoewijzing, kunnen de actoren verschillende middelen inzetten. Gemeente Rheden en de woningcorporatie geven beide aan dat geld als middel geen rol speelt bij de vorming van de afspraken. Verder was woningcorporatie Vivare betrokken bij de Arnhemse procedure en kan de corporatie de opgedane kennis delen met de regiogemeenten. Gemeente Rheden is al benaderd door Vivare en geeft tevens aan bereid te zijn om mee te werken aan de vorming van de afspraken. Gemeente Westervoort kon nog geen antwoord geven op de vraag

welke middelen de gemeente zou kunnen inzetten. De gemeente gaf als reden hiervoor dat er *'nog veel niet is uitgekristalliseerd en er veel in ontwikkeling is in de gemeente'*. Dit komt omdat de gemeente nog niet veel kennis heeft over de mogelijkheden van de procedure. Ook speelt de afhankelijkheid van de verdeling van het budget voor sociaal domein in 2020 een rol. Gemeente Westervoort is momenteel aan het uitzoeken wat een geschikte invulling is van het sociaal domein. Kortom zijn zowel regiogemeente Rheden als woningcorporatie Vivare bereid om afspraken te maken, maar gemeente Westervoort is nog niet zeker van de invulling van haar sociaal domein. Om de toepasbaarheid van de Arnhemse afspraken verder te onderzoeken, is er gekeken naar hoe de samenwerking tussen de genoemde partijen verloopt: de procesvoorwaarden.

5.1.2 Procesvoorwaarden

Uit het vooronderzoek is gebleken dat vertrouwen tussen de partijen zeer belangrijk was tijdens de vorming van de Arnhemse procedure. Volgens gemeente Westervoort en Rheden is dit vertrouwen aanwezig tussen de beide gemeenten met woningcorporatie Vivare. Verder gaven partijen in het kader van samenwerking aan dat zij het belangrijk vinden dat de partijen met verschillende belangen het op een fatsoenlijke manier oneens kunnen zijn met elkaar. Ook respect voor elkaars opvattingen wordt belangrijk genoemd. Andere belangrijke voorwaarden voor samenwerking zijn volgens de partijen urgentiebesef en het actief uitwisselen van informatie. Over het uitwisselen van informatie zien zowel woningcorporatie Vivare als regiogemeente Westervoort ruimte is voor verbetering (paragraaf 5.1.4). Gemeente Westervoort heeft nog geen besluiten genomen over de invulling van de Arnhemse afspraken en het mogelijk voeren van de regie. Het urgentiebesef in deze gemeente ontbreekt, aangezien de respondenten aangeven dat de Arnhemse procedure mogelijk wel zou kunnen werken in Westervoort, maar de vraag is of deze procedure nodig is. Volgens woningcorporatie Vivare maakt het zojuist genoemde het openstaan voor elkaars denkbeelden en ideeën des te belangrijker. Westervoort is namelijk nog niet bewust van de voordelen die de Arnhemse procedure biedt. Wellicht ontstaat deze urgentie in de toekomst gezien de verwachting dat het aantal aanvragen voor woningtoewijzing in de toekomst zal toenemen.

5.1.3 Rolverdeling

Om de toepasbaarheid van de afspraken te beoordelen is tevens informatie verkregen over de rollen die de respondenten verwachten te vervullen tijdens de samenwerking. De respondenten gaven aan dat de gemeente Westervoort nog niet zo ver is om op deze vraag een antwoord te geven. Gemeente Rheden zal daarentegen in eerste instantie de rol van de makelaar nemen. De makelaar brengt partijen met complementaire doelen samen (Hoogerwerf & Herweijer, 2014). Indien deze rol niet leidt tot de gewenste samenwerking, zal Rheden de rol aannemen van de ondernemer en zelf het initiatief nemen. Woningcorporatie Vivare geeft aan niet van plan te zijn om de rol van de

facilitator aan te nemen, deze rol zorgt er namelijk voor dat de corporatie boven de andere partijen komt te staan. Vanwege de bereidheid van Vivare en de regie die de gemeente zou moeten nemen op dit terrein, verwacht de woningcorporatie dat de regiogemeenten het initiatief zullen nemen.

5.1.4 Bevorderende en belemmerende factoren

Aansluitend op het nemen van initiatief door de gemeenten, merkte gemeente Westervoort op dat Vivare een terugtrekkende beweging maakt op het gebied van leefbaarheid en overige sociale problematieken. Daarentegen wordt samenwerking op het gebied van vastgoed en beleidsmatige zaken als goed bevonden. Dit wordt als vanzelfsprekend gezien, omdat de woningcorporatie een bepaalde inkomensgroep als doelgroep heeft, namelijk mensen die geen koopwoning kunnen kopen. In de interviews werd bovendien aangegeven dat de woningcorporatie zich richt op de lange termijn en de gemeente juist vaak op korte termijn. Vivare is momenteel voornamelijk gericht op vastgoed en onderhoud en erkent dan ook dat de corporatie meer urgentie zou moeten hebben op sociale leefbaarheidsaspecten.

Wat betreft de eerdere samenwerking tussen de woningcorporatie en de regiogemeenten kan deze zowel bevorderend en belemmerend zijn. In het interview wordt dan het volgende genoemd: *'dan is het niet dat wij een blik andere ambtenaren opentrekken die het dan moeten gaan doen'*. De capaciteit van regiogemeente Westervoort is beperkt en men is afhankelijk van bepaalde personen binnen de organisatie. Indien deze personen het goed met elkaar kunnen vinden en de communicatie op de juiste manier verloopt, leidt dit tot een positief vervolg in de toekomst. Ook woningcorporatie Vivare erkent dat eerdere samenwerking met de regiogemeenten zowel bevorderend als belemmerend kan werken. In het geval van Rheden zijn er in het verleden zaken voorgevallen, waardoor toekomstige samenwerking tussen Rheden en Vivare wat moeizamer op gang zal komen. Wat precies is voorgevallen is echter niet verteld in het interview. De corporatie gaf in de interviews dan ook aan dat er eerst met elkaar gepraat zal moeten worden over de voorgevallen situaties voordat men gaat praten over een procedure voor woningtoewijzing. Vertrouwen tussen de partijen kan dan ook groeien in de toekomst. Wat verder van invloed zal zijn op deze samenwerking is het feit dat de beschikbare wooneenheden voor kwetsbare cliënten geclusterd liggen in gemeente Rheden. Daarom wordt door de woningcorporatie een andere aanpak voorgesteld om een passende oplossing te vinden voor de ligging van deze woningen.

Gezien de bereidheid van gemeente Rheden en corporatie Vivare, is het delen van kennis belangrijk. Vivare heeft ervaring opgedaan in Arnhem en de corporatie zou deze kennis dan ook graag willen delen met de regiogemeenten. De corporatie en regiogemeente Westervoort zijn van mening dat informatievoorzieningen en kennisdeling beter zou kunnen. Zo benoemt gemeente Westervoort dat

het delen informatie zoals relevante cijfergegevens beter zou kunnen. Tijdens het interview is dan ook het volgende gezegd:

'Er zijn zoveel dingen die nu nog ja niet heel concreet zijn, die nu allemaal uitgezocht worden, bijvoorbeeld over welke aantallen, dat weten we nu inmiddels, maar dat was heel lang voor ons als regiogemeente niet bekend, omdat de centrumgemeente ook de registratie voor zich laat verzorgen over dat beschermd wonen. Nu is dat inmiddels inzichtelijk gemaakt, maar dat zijn allemaal van die dingen die daar rol bij spelen en die inzichtelijk gemaakt moeten worden, soms kost dat gewoon uitzoekwerk. En zo probeer je stapje voor stapje het plaatje in ieder geval zeg maar duidelijk te maken en vandaar dat we kijken van ja hoe gaan we dat dan in de nieuwe situatie doen'.

Vivare benadrukt hierbij dat de afspraken vele voordelen bieden wanneer gemeenten volledig overzicht hebben over de woningtoewijzing. Duidelijkheid over woningtoewijzing is van belang omdat de woningcorporatie zich dan kan focussen op de monitoring van de woningvoorraad en de gemeente op het selecteren van zorgaanbieders en het maken van afspraken met deze zorgaanbieders. Uit de interviews blijkt dat er onduidelijkheid is over deze rolverdeling. Vivare geeft aan dat regiogemeenten verantwoordelijk zijn voor het contact en de banden met zorgpartijen. De gemeenten gaven juist het tegenovergestelde aan, namelijk dat Vivare zelf in contact is met zorgaanbieders. Dit gegeven is deels juist, aangezien de woningcorporaties zelf worden benaderd door de zorgpartijen. Vivare en gemeente Rheden zijn beiden van mening dat de regiogemeenten meer regie zouden moeten nemen. In het kader van informatieverlening en duidelijkheid zou gemeente Rheden haar zorgaanbieders dan ook vooraf willen informeren over de nieuwe procedure, omdat zij de dupe kunnen worden van de nieuwe regels.

Gemeente Rheden is van mening dat de afspraken toepasbaar zijn en de gemeente is dan ook blij dat Arnhem het voortouw heeft genomen door de procedure te delen. Wanneer er sprake is van een duidelijk doel en een gedeelde visie volgt volgens de respondenten de rest vanzelf. Verder is urgentiebesef volgens Vivare de belangrijkste belemmerende factor in het geval van Westervoort. De beschikbaar gestelde woningen worden in de huidige woningtoewijzing niet ingevuld door de zorgaanbieders, waardoor het probleem ook niet als urgent wordt ervaren. Bij gebrek aan urgentie met betrekking tot vestiging van kwetsbare groepen wordt het vormen van afspraken dan ook uitgesteld:

'tijdsdruk komt wanneer ehm.. ja mensen onder een brug moeten gaan slapen, dan wordt het vanzelf een maatschappelijk probleem waardoor het hier hoog op de politieke agenda komt, dan moet er, vallen er andere taken van de kar af die ook gedaan moeten worden, maar wat een lager prioriteit krijgen op dat moment, om er ja, is het probleem nu zo ernstig dat het ja, daar kun je je vragen bij stellen en ik denk dat er een zekere opgave ligt, maar om het nou als top prioriteit één te stellen'

Dit urgentiebesef leidt er vervolgens toe dat gemeente Westervoort de regierol niet neemt (Goed, Duivenvoorden & van Triest, 2017). Uit het interview met gemeente Westervoort blijkt dan ook wat de gemeente verstaat onder de regierol:

‘ de regierol is eigenlijk in mijn ogen niet veel meer dan dat je partijen bij elkaar brengt en met elkaar in gesprek raakt. nou, ja, heel vaak ben je daar ook nog zelf partij erin, Ehm... en overleg kost altijd tijd, en dan zit je al snel op die overbelasting, omdat wij nou een keer niet zoals in Arnhem, een aantal, iemand hebben die zich de hele dag met beschermd wonen kan bezighouden. Dus je bent allang blij als je op de grote lijnen een klein beetje bij kunt blijven ‘

Als verklaring voor het niet nemen van de regierol wordt dan ook genoemd dat er veel nieuwe zaken komen te liggen bij de regiogemeenten. Regiogemeenten liften vaak op centrumgemeenten. Gemeente Westervoort erkent dan ook dat er een andere instelling wordt verwacht van de gemeente indien er wordt gekozen voor het nemen van regie op het vlak van woningtoewijzing. Bovendien kost overleg tijd en er is geen apart persoon die zich enkel bezig houdt met beschermd wonen zoals in Arnhem wel het geval is. Dit gegeven wordt ook genoemd in de gesprekken met gemeente Rheden, het vergt tijd om afspraken te maken. Samenvattend speelt eerdere samenwerking, informatie-uitwisseling, regie, urgentiebesef en overbelasting een rol bij het tot stand komen van de afspraken. Financiën werd als middel als enige niet gezien als een factor die de vorming van de procedure zou kunnen beïnvloeden.

5.2 Competentie

Er zijn voldoende kwaliteiten aanwezig binnen Vivare. Er is ervaring opgedaan in Arnhem. Bovendien zijn er vele personen binnen de organisatie die verschillende kwaliteiten bezitten, deze kwaliteiten bij elkaar maken de organisatie competent genoeg om de afspraken te maken. Kwaliteiten zijn persoonsafhankelijk en het valt niet te zeggen wie welke kwaliteiten precies bezit. Er wordt genoemd dat iemands interactieve vaardigheden niet voldoende zijn, naast het proces moet er ook aandacht zijn voor inhoud. Vivare is bovendien van mening de regiogemeenten ook over voldoende kwaliteiten beschikken die nodig zijn voor het vertrouwen, maar ook benodigde kennis. De respondenten bevestigen van gemeente Rheden competent genoeg is om de afspraken te maken. Ook gemeente Rheden kan de precieze kwaliteiten niet benoemen, deze zijn persoonsafhankelijk. Wat betreft gemeente Westervoort is er veel onduidelijkheid binnen de gemeente. Als voorbeeld wordt genoemd dat er veel nog niet bekend is, zoals dat de aantallen kwetsbaren bekend zijn geworden door dit onderzoek. Tevens was dit onderzoek aanleiding om na te denken over dit thema. Zo wordt ook aangekaart in de interviews dat wanneer wordt besloten om de Arnhemse procedure over te nemen, er inzicht komt in de benodigde kwaliteiten. Woningtoewijzing is namelijk maar een klein onderdeel van het sociaal domein in Westervoort, andere zaken worden momenteel urgenter

geacht. Kortom, de regiogemeenten bezitten voldoende kwaliteiten. Welke kwaliteiten precies nodig zijn om de afspraken te maken is nog niet in beeld.

5.3 Sturing

Aansluitend op de situatie in Westervoorts, komt in de interviews naar voren dat een gemeentelijke coördinator niet nodig zal zijn in de regiogemeenten. Als alternatief voor deze functie wordt door alle respondenten genoemd dat de beleidsmedewerker van het sociaal domein van de regiogemeenten extra taken zou kunnen krijgen om de afspraken werkbaar te maken en de regels na te leven. In het theoretisch kader zijn er persoonlijke kenmerken beschreven die een netwerkmanager zou moeten hebben. Uit de interviews bleek echter dat het nog te vroeg was om te vragen naar deze specifieke kenmerken.

6. Conclusie

6.1 Conclusie

Dit onderzoek concentreerde zich op de Arnhemse procedure van woningtoewijzing, waarmee sinds de invoering van de Wet maatschappelijk ondersteuning 2015 woningen worden toegewezen aan kwetsbare cliënten en jongeren (Companen, 2017). Gemeente Arnhem heeft een nieuwe procedure ontwikkeld en heeft deze gedeeld met haar regiogemeenten, maar het was niet duidelijk of deze afspraken konden worden overgenomen door de regiogemeenten. De doelstelling van dit onderzoek luidde daarom: *Inzicht verkrijgen in de wijze waarop de Arnhemse werkafspraken over woningtoewijzing aan kwetsbare cliënten kunnen worden toegepast in regiogemeenten Rheden en Westervoort, door de huidige en de gewenste situatie in deze regiogemeenten te onderzoeken*. Dit kennishiaat heeft geleid tot de volgende vraagstelling: *'Hoe zijn de Arnhemse afspraken over woningtoewijzing aan kwetsbare groepen toe te passen binnen de aanwezige- en gewenste situatie in regiogemeenten Rheden en Westervoort'?*

In 2016 verbleven in gemeente Rheden 30 cliënten intramuraal met een persoonsgebonden budget en 139 cliënten ontvingen die zorg in natura (Gemeente Arnhem, 2017). De bevolking van Rheden blijft volgens Nouws, Reijers, Reijers, Philippi en Sanders (2016) nagenoeg constant tot 2046. Hoewel de bevolking constant blijft, neemt het aantal ouderen toe. Ook neemt het aantal alleenstaanden toe in de gemeente. Het inkomen van de huishoudens was in 2015 nagenoeg gelijk, in de toekomst zal de laagste inkomensklasse echter sterk afnemen en zullen de midden- en hoge inkomensklassen toenemen. Aan de woningvoorraad in Rheden worden dan ook voornamelijk koopwoningen toegevoegd, terwijl het absolute aantal huurwoningen zal afnemen. Bovendien zal de prijs van huurwoningen verschuiven richting de duurdere segmenten, als gevolg van de afname van het aanbod huurwoningen en de stijging van inkomens (Lijzenga & van Leer, 2016).

In 2016 verbleven in gemeente Westervoort 8 cliënten intramuraal met een persoonsgebonden budget en 36 cliënten met zorg in natura (Gemeente Arnhem, 2016). Verwacht wordt dat de bevolking van Westervoort tot 2046 blijft dalen, terwijl het aandeel van ouderen in de gemeente sterk zal toenemen (Nouws et al., 2016). Wat betreft de inkomensverdeling is het aandeel van de laagste inkomensklasse het kleinst en de verwachting is dat de laagste klasse blijft afnemen tot in 2035. De verwachting van de hoogste inkomensklasse daarentegen, is dat deze zal toenemen tot in 2035. Deze ontwikkelingen hangen samen met een grote groei van de koopsector. Het aandeel huurwoningen in Westervoort zal afnemen en de prijs van deze woningen zal tevens verschuiven naar de duurdere huurprijsniveaus (Lijzenga & van Leer, 2017).

In zowel de Rhedense als de Westervoortse prestatieafspraken met corporatie Vivare staat woningtoewijzing aan kwetsbare groepen niet expliciet vermeld. Ondanks dit gebrek aan concrete afspraken, vinden de regiogemeenten en woningcorporatie Vivare huisvesting van kwetsbare groepen wel belangrijk. Dit biedt perspectief voor de toepasbaarheid van de afspraken. Zo is Vivare bereid om afspraken te maken met de regiogemeenten en wil de corporatie de kennis die is opgedaan in Arnhem graag delen. Regiogemeente Rheden werkt graag mee aan deze procedure en wil meer regie nemen op het terrein van woningtoewijzing. Voor gemeente Westervoort was het huidige onderzoek aanleiding om over een procedure voor woningtoewijzing na te gaan denken. Westervoort is dan ook nog niet zeker van deelname aan de afspraken. De gemeente heeft namelijk nog niet veel kennis over de mogelijkheden voor woningtoewijzing, mede doordat de kennis uit Arnhem reeds nog niet met de regiogemeente gedeeld is. Daarnaast ontbreekt gemeente Westervoort het urgentiebesef, is het voor Westervoort niet duidelijk welke voordelen de procedure kan hebben en ziet de gemeente momenteel vooral lasten. Ook bestaat er onzekerheid met betrekking tot de verdeling van het budget voor sociaal domein onder gemeenten. Woningcorporatie Vivare geeft aan eerdere samenwerking met Rheden als belemmerend te zien en samenwerking met Westervoort als bevorderend te zien.

Gekeken naar de demografische kenmerken, de kenmerken van de woningmarkt en de resultaten uit de interviews, kan worden geconcludeerd dat de lightversie van de Arnhemse afspraken in beide regiogemeenten toepasbaar zijn. Hoewel het aantal sociale huurwoningen in beide gemeenten wordt gekort en het prijsniveau toeneemt, biedt het maken van afspraken over woningtoewijzing voordelen voor beide partijen. Ten eerste is een procedure voor woningtoewijzing nuttig om demografische ontwikkelingen in de toekomst op te vangen. Daarnaast lossen afspraken de onduidelijkheid op betreffende het contact met de zorgaanbieders, waardoor de partijen zich op één specifieke taak kunnen concentreren. Dit leidt mogelijk tot betere en duidelijkere kennis- en informatie-uitwisseling (Molin & Masella, 2016). De situatie in de regiogemeenten is in vergelijking met gemeente Arnhem minder gecompliceerd, doordat er maar één woningcorporatie aanwezig is. Woningcorporatie Vivare heeft bovendien ervaring met de Arnhemse procedure en wil deze graag delen. Hoewel urgentiebesef momenteel nog een belemmerende factor is binnen gemeente Westervoort, kan Vivare zorgen voor meer bewustwording en kennis van de voordelen en mogelijkheden van de procedure. Alle partijen kunnen immers profiteren van deze nieuwe procedure.

6.2 Aanbeveling

6.2.1 Voor de praktijk

In de interviews is er nadrukkelijk gevraagd naar de belemmerende factoren die de samenwerking tussen de woningcorporatie en de regiogemeente zouden kunnen beïnvloeden. Ten eerste bleek dat er veel onzekerheid heerste binnen gemeente Westervoort over de invulling van de woningtoewijzing aan kwetsbare cliënten. Zo was de gemeente niet helemaal bekend met de afspraken, wist men niet was voor voordelen de procedure oplevert. Bovendien was het sociaal domein een klein onderdeel van het takenpakket van de gemeente Westervoort. Ten slotte heerst er binnen de gemeente dat de verdeling van het budget voor sociaal domein in 2020 verdeeld wordt door het Rijk, daarom is er volgens de respondenten voldoende denktijd over de juist invulling. Om Westervoort bewuster te maken van de voordelen (Companen, 2017) en de noodzaak om deze afspraken te vormen voor de toekomst, zijn er twee mogelijkheden. Woningcorporatie Vivare is een van de belanghebbend bij de samenwerking en kan de rol van entrepreneur (Hoogerwerf & Herweijer, 2014) nemen. De corporatie zou gezien de ervaring en kennis met de gemeente in gesprek kunnen gaan en goed uitleggen wat de procedure precies inhoudt en hoe beide partijen er van kunnen profiteren. Bovendien kan de woningcorporatie benadrukken dat Arnhem deze procedure deelt en de ervaring van Vivare het vormen van de afspraken zou kunnen versoepelen. Gemeente Westervoort zou overigens ook zelf het initiatief kunnen nemen en richting Vivare of gemeente Arnhem stappen voor meer informatie (Hoogerwerf & Herweijer, 2014).

Het tweede aspect dat werd genoemd was de ontwikkelingen tussen Vivare en gemeente Rheden. Zoals genoemd waren er zaken voorgevallen in het verleden. Aanpak van dit probleem sluit dan ook aan bij de genoemde concepten binnen de netwerkbenadering. Daarom wordt ten eerste effectieve communicatie genoemd. De partijen dienen naar elkaar te luisteren en interesse tonen in elkaars denkbeelden en ideeën (Derksen, Caluwé & Simons 2011). Op deze manier worden de belangen op tafel gelegd en is men in staat om een compromis te sluiten (Mattessich & Monsey, 1992).

Compromis sluiten is zeer belangrijk voor het vertrouwen dat nodig is tijdens het maken van de afspraken voor woningtoewijzing als de uitvoering van de regels. Bovendien weet creëert men hierdoor een heldere verwachting van elkaar in de toekomst (Amelink, Bahadin, de Boer, de Gee & Jonker, 2010). Deze heldere verwachting in de toekomst leidt uiteindelijk tot meer onderling respect en een meer effectieve samenwerking (Molin & Masella, 2016).

Een betere relatie tussen gemeente Rheden en Vivare zal ook een positieve invloed hebben op de bespreking over de geclusterde woonruimtes in gemeente Rheden. In de gemeente zitten de beschikbaar gestelde woningen aan kwetsbaren dicht bij elkaar wat gevolgen kan hebben voor de leefbaarheid en de overige huurders. Er dient een oplossing te worden gevonden dat deze clustering

niet de wijken op een negatieve manier beïnvloedt. Daarom wordt een gesprek aanbevolen waarbij de beleidsmedewerkers van wonen en zorg aanwezig zijn van de gemeente Rheden en strategisch adviseur van Vivare, samen met de klantmaatwerkmanagers en medewerker klantmaatwerk. In het kader van kennisuitwisseling (Henttonen et al., 2016) wordt alles relevante informatie onderling gedeeld en ontstaat er een heldere doelstelling. Een eenduidig begrippenkader helpt ook aan de oplossing van deze clustering van kwetsbare cliënten in de toekomst.

6.2.2 Voor verder onderzoek

Gezien de situatie bij de regiogemeenten afhankelijk zijn van de context en de Arnhemse procedure niet zo maar kan worden overgenomen door andere gemeenten, wordt daarom ten eerste voorgesteld om onderzoek te doen naar de overige regiogemeenten van Arnhem. Companen (2017) stelt dat de Arnhemse afspraken als blauwdruk kunnen dienen voor de regiogemeenten, is meer inzicht in de overige regiogemeenten relevant. De overige gemeenten waar onderzoek naar kan worden gedaan zijn achtereenvolgens Duiven, Overbetuwe, Rozendaal, Zevenaar, Doesburg, Lingewaard, Renkum en Rijnwaarden. Onderzoek naar deze gemeenten kan worden gedaan door de vastgestelde concepten in dit onderzoek over te nemen, maar is nodig omdat elke netwerksamenwerking verschillend is (Hoogerwerf & Herweijer, 2014).

Wat verder voortkwam uit het onderzoek was de regierol van de gemeente. Hoewel de regie niet per se door de gemeente hoeft te worden genomen (Goes, Duivenvoorden & van Triest, 2017), dient er onderzoek te worden gedaan naar bewustwording van regiogemeenten om de regierol op zich te nemen. Bovendien bleek dat er sprake was van onduidelijkheid over contact en beoordeling van de zorgpartijen. Daarom wordt ook voorgesteld om onderzoek te doen naar hoe verschillende gemeente de zorgpartijen selecteren en welke afwegingen zij daarbij maken. Goes, Duivenvoorden en van Triest (2017) benadrukken dat alle partijen dienen te worden betrokken bij woningtoewijzing. Uit het onderzoek blijkt echter dat dat niet wenselijk. Door vervolgonderzoek kunnen er richtlijnen worden vastgesteld die zijn gebaseerd op praktijk en ervaringsverhalen van de gemeenten. Bovendien kunnen net als in dit onderzoek belemmerende en bevorderende factoren worden onderzocht met aanbeveling voor gemeenten.

6.3 Reflectie

In het begin van het onderzoek had de onderzoeker moeite met het vinden van een geschikte aanpak voor dit onderzoek. Gemeente Arnhem had de opdracht gegeven om de toepasbaarheid van de gemaakte procedure te onderzoeken, operationalisatie was echter lastig. Wat meteen duidelijk was, was dat samenwerking zeer belangrijk was in het proces. Daarom is deze theorie over de netwerkbenadering als basis gekozen. Op basis van het verslag van Companen (2017) is verder gezocht naar achtergrond. De gemeentelijke coördinator was aanleiding om te kijken naar sturing

door middel van theorie over sturing. Uiteindelijk moesten de gemeenten de afspraken zelf maken, daarom is competentie meegenomen in dit onderzoek.

Na de theorieën te hebben uitgewerkt, had de onderzoeker moeite met het operationaliseren. Dit is een kwalitatief onderzoek, de onderzoeker vroeg zich af hoe alle genoemde concepten van de netwerkbenadering meetbaar dienen te worden gemaakt tijdens de interviews. Er is immers niet voldoende tijd in de interviews om alle concepten afzonderlijk te bespreken. Uiteindelijk is gekozen om inleidende vragen op te stellen en de concepten voor te leggen aan de respondenten. Deze manier werkte goed en was effectief, de respondenten bespraken alleen de relevante concepten waardoor er tijd overbleef om te vragen naar andere opvallende en relevante zaken. In het vervolgonderzoek zou de onderzoeker daarom dezelfde aanpak hanteren om samenwerking te beoordelen.

Tijdens het afnemen van interviews, zijn er echter wel wat problemen voorgekomen. De onderzoeker vroeg voorafgaand aan de respondenten toestemming gevraagd om een opname te maken.

Onverwachts had één van de respondenten geen toestemming gegeven voor opname. Dit interview is door middel van de gemaakte aantekeningen uitgetypt in een verslag. Vervolgens is het verslag naar de respondent gestuurd, welke het heeft verbeterd en aangevuld met de missende informatie.

In het vervolg kan de onderzoeker bij elk interview een laptop meenemen, zodat het interview tijdens afname getranscribeerd kan worden. Dit kan worden gedaan door de onderzoeker zelf, maar dit leidt de aandacht af van het verhaal en heeft invloed op het doorvragen. Een optie is om een andere onderzoeker uit te nodigen welke het gesprek aandachtig kan uittypen. Zo zijn beide onderzoekers gefocust op één taak, wat ten goede komt aan de validiteit van het onderzoek. Verder was tijdens het interview met Vivare een technisch probleem voorgekomen. Aan het eind van het interview bleek dat alleen de eerste vijf minuten waren opgenomen. Tijdens het interview zijn er aantekeningen gemaakt welke vervolgens zijn uitgewerkt in een verslag. Ook dit verslag is gestuurd naar de respondenten, aangevuld en vervolgens goedgekeurd. Dit probleem had voorkomen kunnen worden door het interview met twee apparaten op te nemen zodat er een kopie wordt gemaakt van de opname. De verslagen en transcripten zijn vervolgens gecodeerd in ATLAS.ti. Tijdens het coderen ontstond er het probleem dat de licentie van het programma binnen 30 dagen verliep. De licentie is verlengd door de onderzoeker, maar SURFspot.nl kon een nieuwe licentie niet tijdig leveren.

Vanwege de deadline besloot de onderzoeker in een demo versie te gaan coderen. Het gevolg was dat het bestand niet meer dan 350 codes mocht bevatten, het bestand bevatte toen meer dan 450 codes. Vervolgens was er maar één mogelijkheid om het bestand op te slaan, namelijk door de overige codes te verwijderen. Daardoor zijn er van één interview alles coderingen verwijderd door het programma. Dit had niet voorkomen kunnen worden, de onderzoeker had op dat moment een

keuze om tussen of werken in demo versie en het verlies accepteren of wachten tot de licentie en mogelijk de deadline van de scriptie niet halen.

Het verwerken van kwalitatieve data is bovendien niet vrij van de interpretatie van de onderzoeker. Daardoor kan de interpretatie verschillen van wat de respondenten bedoelen. Geprobeerd is om tijdens interviews na te vragen of interpretaties klopten en ook werden er aantekeningen gemaakt tijdens de interviews. Wat ook van invloed kan zijn is dat het verlies van coderingen heeft geleid tot andere interpretatie van de resultaten. De resultaten zijn weergegeven op basis van het theoretisch kader en zijn ingevuld door telkens een onderscheid te maken tussen de partijen. Ook zijn de bevindingen weergegeven door citaten uit de interviews te verwerken in het verslag om de betrouwbaarheid van het onderzoek te vergroten en inzicht te geven in de gemaakte stappen en interpretaties (Creswell,2007). Een andere limitatie is het onderzoek is het aantal respondenten. Er zijn zeven personen geïnterviewd, wat de externe validiteit niet ten goeden komt. Echter is het doel van kwalitatief onderzoek inzicht krijgen in een fenomeen, generalisatie is niet het uiteindelijke doel. Bovendien zijn alle relevante personen meegenomen in het onderzoek.

Ten slotte is er in het theoretisch kader de deskundigheid behandeld en de persoonlijke aspecten van een netwerkmanager. Ook is er gevraagd naar wie binnen de regiogemeenten de afspraken tot uitvoering zou kunnen brengen. Uit de resultaten bleek echter dat het nog te vroeg was om daar uitspraken over te doen. Ondanks dat deze theorieën niet tot verwachte resultaat hebben geleid, hadden deze theorieën niet mogen missen in het onderzoek. Het onderzoek is onderzocht aan de hand van de Arnhemse procedure, welke aanleiding gaf om onderzoek te doen naar deze theorieën.

Literatuurlijst

- Aanjaagteam Langer zelfstandig wonen. (2016). Van tehuis naar thuis. Hoe is te bevorderen dat mensen langer zelfstandig kunnen (blijven) wonen.
- Aedes-Actiz. (2015). Zelfstandig wonen voor bijzondere doelgroepen. Corporatiehandreiking voor huisvesting van mensen met psychiatrische problemen.
- Amelink, C.S., Bahadin, H., de Boer, L.P., de Gee, A. & Jonker, R.P. (2010). Samen op weg. Adviesrapport aan ANBO over het aangaan van relaties met de profitsector. Ophelia.
- Baarda, B., Bakker, E., Fischer, T., Julsing, M., de Goede, M., Peters, V. & van der Velden, T. (2013). Basisboek kwalitatief onderzoek. Handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek. Noordhoff Uitgevers Groningen, Houten.
- Centraal Planbureau. (2001). PPS: een uitdagend huwelijk. Publiek-private Samenwerking bij Combinatieprojecten. Den Haag, CPB.
- Companen. (2017). Uitvoeringsplan woningtoewijzing kwetsbare jongeren en volwassenen.
- Conijn, J. (2013). Gemeenten en corporaties; de vrijblijvendheid voorbij. Wederkerig en verplichtend. Rapport van de VNG-adviescommissie Relatie gemeenten en woningcorporaties.
- Creswell, J.W. (2007). Qualitative inquiry and Research Design. Choosing among five approaches. California, Sage Publications.
- Dannenberg, E., de Haan, G., Wolf, J., Allers, M. & Doornhof, H. (2015). Van beschermd wonen naar beschermd thuis. Advies Commissie Toekomst beschermd wonen.
- Derksen, K., Caluwé de, L. & Simons, R.J. (2011). Developmental space for groups working on innovation. *Human Resource Developmental International*, 14(3), 253-271. doi: 10.1080/13678868.2011.585060
- Duivenvoorden, A., van Triest, N., Senior, P., Witter, Y. & Kooistra, H. (2015). Langer zelfstandig wonen – de opgave voor corporaties. Kennisdossier corporatieleerkring. Den Haag – Platform31.
- Goes, R., Duivenvoorden, A. & van Triest, N. (2017). Wegwijzer prestatieafspraken wonen en zorg. Den Haag, Platform31.
- Gemeente Arnhem. (2016). Business case: Sociale wijkteams Arnhem.
- Gemeente Arnhem. (2016). De Arnhemse Woonprincipes 2025. Prestatieafspraken 2017.
- Gemeente Arnhem. (2017). Inkoop 2017 en verder. Geraadpleegd op 15 juni 2017, van https://www.arnhem.nl/Inwoners/zorg_en_welzijn/naar_een_veerkrachtige_samenleving/contractering
- Gemeente Rheden. (2016). Prestatieafspraken 2016 – 2020. Actualisatie prestatieafspraken 2017.
- Gemeente Westervoort. (2016). Prestatieafspraken 2017.
- Henttonen, K., Lahikainen, K. & Jauhiainen, T. (2016). Governance mechanisms in multi-party non-profit collaboration. *Public Organization Review*, 16(1), 1 - 16. doi: 10.1007/s11115-014-0293-8
- Hoogerwerf, A. & Herweijer, M. (2014). Overheidsbeleid. Een inleiding in de beleidswetenschap. Alphen aan de Rijn, Kluwer.

- Lijzenga, J., Bouwkamp, C. & Boertien, D. (2015). De rol van woningcorporaties bij het langer zelfstandig wonen.
- Lijzenga, J. & van Leer, R. (2017). Regionale woningmarktanalyse. Regio Arnhem-Nijmegen.
- Mattessich, P.W. & Monsey, B.R. (1992). Collaboration: What makes it work? A review of Research literature on factors influencing successful collaboration. St. Paul, Minnesota, Amherst H. Wilder Foundation.
- Molin, M.D. & Masella, C. (2016). Networks in policy, management and governance: a comparative literature review to stimulate future research avenues. *Journal of Management & Governance*, 20(4), 823 – 849. doi: 10.1007/s10997-015-9329-x
- Morgeson, F.P., Delaney-Klinger, K., Mayfield, M.S., Ferrara, P. & Campion, M.A. (2004). Self-Presentation Processes in Job Analysis: A Field Experiment Investigating Inflation in Abilities, Tasks, and Competencies. *Journal of Applied Psychology*, 89(4), 674-686. doi: 10.1037/0021-9010.89.4.674
- Noorhoek, D.P. (1998). Sturing en kwaliteit. Een theoretisch onderzoek naar de mogelijkheden om zelfsturing en bijsturing binnen de publieke sector te versterken, mede met behulp van actuele kwaliteitsbenaderingen. Northedge B.V., Gouda.
- Nauws, H., Reijers, C., Reijers, A., Philippi, G. & Sanders, L. (2016). Monitor Wonen-Zorg Provincie Gelderland. Gemeente Arnhem. Amersfoort, Ruimte voor zorg BV.
- Nauws, H., Reijers, C., Reijers, A., Philippi, G. & Sanders, L. (2016). Monitor Wonen-Zorg Provincie Gelderland. Gemeente Rheden. Amersfoort, Ruimte voor zorg BV.
- Nauws, H., Reijers, C., Reijers, A., Philippi, G. & Sanders, L. (2016). Monitor Wonen-Zorg Provincie Gelderland. Gemeente Westervoort. Amersfoort, Ruimte voor zorg BV.
- Overwater, A. (2009). De ontwikkeling van een netwerksamenwerking. Een hink stap sprong. (masterthesis Erasmus Universiteit Rotterdam).
- Rijksoverheid. (z.d.). Wet maatschappelijk ondersteuning (Wmo). Geraadpleegd op 3 juli 2017, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/zorg-en-ondersteuning-thuis/wmo-2015>
- Siegers, F. (1995). Intelligenssupervisie: leren over werk in de context van leiden, begeleiden, (samen)werken. Bohn Stafleu Van Loghum, Houten.
- Smetsers, F. (2007). Samenwerken in teams, een vanzelfsprekendheid? *Een onderzoek naar condities die het samenwerken van professionals in teams beïnvloeden*. (proefschrift Radboud Universiteit Nijmegen). Opgevraagd van <https://www.politieacademie.nl/kennisenonderzoek/kennis/mediatheek/PDF/44343.PDF>
- Steeg, van de, J. (2016). Succesvolle samenwerking tussen overheid, ondernemers en onderwijs. *Een onderzoek naar de 'zachte' succesfactoren van Triple Helix samenwerking*. (masterthesis Radboud Universiteit Nijmegen). Opgevraagd van <http://www.theses.uibn.ru.nl>
- Stokkom van, B. (2003). Deliberatie zonder democratie? Ongelijkheid en gezag in interactieve beleidsvorming. *Beleid en Maatschappij*, 30(3), 153-165.
- Vennix, J.A.M. (2011). Theorie en praktijk van empirisch onderzoek. Essex: Pearson.

Verbeek-Heinsman, H., De Hoogh, A.H.B, Koopman, P.L. & van Muijen, J. (2008). Competenties en effectiviteit: het perspectief van verschillende beoordelaars. *Gedrag & Organisatie*, 21(4), 406 – 429.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten. (2015). Kwetsbare groepen in een inclusieve samenleving.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten. (2015). Woningtoewijzing aan inwoners met een specifieke zorgvraag. Den Haag.

Verschuren, P. & Doorewaard, H. (2015). Het ontwerpen van een onderzoek. Amsterdam: Boom uitgevers.

Bijlagen

I. Interviewguide regiogemeenten

Samenwerking

Belangen

- Zijn er binnen uw gemeente afspraken over woningtoewijzing aan kwetsbare groepen?
- Vindt u dat er een probleem is of ruimte voor verbetering binnen uw gemeente met betrekking tot woningtoewijzing aan kwetsbare personen?
- Wat is uw visie met betrekking tot de kwetsbare groepen en de woningtoewijzing?
- Wat zou u uiteindelijk willen realiseren op dit beleidsterrein?
- Wat zijn uw belangen bij deze samenwerking?
- Welke belangen verwacht u dat de woningcorporatie of zorgpartijen zullen hebben of hebben bij de samenwerking?
- In hoeverre zullen er volgens u tegengestelde belangen zijn?
- Hoe zou u hiermee omgaan in een mogelijke samenwerking?

Procesvoorwaarden

- Met welke corporaties en welke zorgpartijen werkt u nauw samen in uw regiogemeente?
- Zijn er ook andere partijen, waarom worden deze niet meegenomen?
- Op welke manier wordt er begeleiding gegeven aan de cliënten?
- Wat vindt u van de kwaliteit van de begeleiding die wordt gegeven?
- Vindt u dat uw gemeente een meer leidende rol zou moeten nemen hierin?
- Wat vindt u van de huidige samenwerking tussen uw gemeente en corporaties/zorgpartijen?
- Welke aspecten aan de samenwerking vindt u belangrijk?
- Welke van de genoemde aspecten vindt u ontbreken aan de samenwerking?
- Waardoor zou de samenwerking in de toekomst beter kunnen?

Middelen

- Welke middelen zou u als gemeente kunnen inzetten in de samenwerking?
- In hoeverre zouden de financiën een rol spelen bij de totstandkoming van de afspraken in uw gemeente?
- Zouden de andere middelen volgens u ook een rol spelen bij de samenwerking?

Rolverdeling

- Wat zou uw rol zijn tijdens de vorming van de werkafspraken?
- Welke van de vier genoemde rollen zou u aannemen?
- Wat is de reden dat u deze rol zou aannemen?

Bevorderende en belemmerende factoren

Lijst met factoren voorleggen en vragen welke bevorderend dan wel belemmerend zullen zijn + uitleg:

- Wat zullen volgens u de bevorderende factoren zijn tijdens de samenwerking?
- Wat zullen volgens u de belemmerende factoren zijn tijdens de samenwerking?

Competentie

- Beschikt uw organisatie volgens u over voldoende competentie om de werkafspraken zelf te maken binnen uw gemeente?
- Over welke kwaliteiten beschikt uw organisatie juist die de werkafspraken tot stand kunnen brengen?
- Welke kwaliteiten komt uw gemeente mogelijk tekort?
- Welke kwaliteiten van de andere partijen denkt u nodig te hebben voor de vorming van de afspraken?

Sturing

- Wie zou volgens u de leiding moeten nemen bij de vorming van zulke afspraken?
- Wat vindt u van de rol van een gemeentelijke coördinator?
- Zou binnen uw organisatie ook een gemeentelijke coördinator nodig zijn?
- Indien nee, wie en hoe zou volgens u deze rol kunnen aannemen binnen uw gemeente?

Hebt u zelf nog vragen of opmerkingen of zou u nog zelf iets willen toevoegen?

II. Interviewguide woningcorporatie

Samenwerking

Belangen

- Vindt u dat er een probleem is of ruimte voor verbetering met betrekking tot woningtoewijzing aan kwetsbare personen in de regiogemeenten?
- Wat is uw visie met betrekking tot de kwetsbare groepen en de woningtoewijzing?
- Wat zou u uiteindelijk willen realiseren op dit beleidsterrein?
- Wat zijn uw belangen bij deze samenwerking?
- Welke belangen verwacht u dat de gemeente en de zorgpartijen zullen hebben of hebben bij de samenwerking?
- In hoeverre zullen er volgens u tegengestelde belangen zijn?
- Hoe zou u hiermee omgaan in een mogelijke samenwerking?

Procesvoorwaarden

- Met welke zorgpartijen werkt u nauw samen in regiogemeenten Rheden en Westervoort?
- Zijn er ook andere partijen, waarom worden deze niet meegenomen?
- Hoe worden de zorgpartijen geselecteerd waar u mee samenwerkt?
- Wat is volgens u de rol van de gemeente hierin?
- Vindt u dat de gemeente een meer leidende rol zou moeten nemen hierin?
- Wat vindt u van de huidige samenwerking tussen uw corporatie en de zorgpartijen?
- Welke aspecten aan de samenwerking vindt u belangrijk?
- Welke van de genoemde aspecten vindt u ontbreken aan de samenwerking?
- Waardoor zou de samenwerking in de toekomst beter kunnen?

Middelen

- Welke middelen zou u als corporatie kunnen inzetten in de samenwerking?
- In hoeverre zouden de financiën een rol spelen bij de totstandkoming van de afspraken in de regiogemeenten?
- Zouden de andere middelen volgens u ook een rol spelen bij de samenwerking?

Rolverdeling

- Wat zou uw rol zijn tijdens de vorming van de werkafspraken?
- Welke van de vier genoemde rollen zou u aannemen?
- Wat is de reden dat u deze rol zou aannemen?
- Welke rol zou u willen dat de gemeente zou innemen hierin?

Bevorderende en belemmerende factoren

Lijst met factoren voorleggen en vragen welke bevorderend dan wel belemmerend zullen zijn + uitleg:

- Wat zullen volgens u de bevorderende factoren zijn tijdens de samenwerking?
- Wat zullen volgens u de belemmerende factoren zijn tijdens de samenwerking?

Competentie

- Beschikt uw organisatie volgens u over voldoende competentie om de werkafspraken zelf te maken?
- Welke kwaliteiten komt uw organisatie mogelijk tekort?
- Welke kwaliteiten van de andere partijen denkt u nodig te hebben voor de vorming van de afspraken?

Sturing

- Wie zou volgens u de leiding moeten nemen bij de vorming van zulke afspraken?
- Wat vindt u van de rol van een gemeentelijke coördinator en de toepasbaarheid binnen regiogemeenten?
- Zou u de rol van de gemeentelijke coördinator wensen binnen de regiogemeenten?

Hebt u zelf nog vragen of opmerkingen of zou u nog zelf iets willen toevoegen?

III. Bijlage interview

Voorbeelden van mogelijke antwoorden:

Belangen

- Financieel
- Kennisgeving
- Wetgeving
- Beleidsvorming

Middelen

- Kennis
- Macht
- Activiteiten / diensten
- Financiën

Procesvoorwaarden

- Vertrouwen
- Diversiteit
- Respect
- Open voor ideeën / denkbeelden
- Effectieve communicatie
- Urgentiebesef
- Eenduidig doel
- Heldere verwachting

Rolverdeling

- Makelaar (brengt partijen samen met complementaire doelen)
- Bemiddelaar (bemiddelt in conflicten)
- Facilitator (middelen beschikbaar stellen die de samenwerking bevorderen)
- Entrepreneur (neemt zelf initiatieven tot actie)

Kwaliteiten / vaardigheden

- Analytisch vermogen
- Oordeelsvermogen
- Inlevingsvermogen
- Sociale wendbaarheid
- Standvastigheid
- Actiegerichtheid
- Cognitieve vaardigheden
- Interactieve vaardigheden
- Affectieve vaardigheden
- Oplossingsgericht

Bevorderende / belemmerende factoren

- Eerdere samenwerking
- Vertrouwen
- Onderling respect
- Begrip
- Gemeenschappelijke kennis
- Diversiteit
- Compromis sluiten
- Open voor nieuwe ideeën
- Duidelijk doel
- Gedeelde visie
- Financiën
- Netwerkmanagers
- Informatie / kennis
- Bewustwording
- Regierol gemeente
- Overbelasting

Netwerkmanager

- Coördineren
- Toezicht houden
- Consensus sluiten
- Problemen oplossen
- Communiceren
- Verantwoording leggen

IV. Codeboek

Belangen	<ul style="list-style-type: none"> • Financieel • Kennisgeving • Wetgeving • Beleidsvorming
Middelen	<ul style="list-style-type: none"> • Kennis • Macht • Activiteiten / diensten • Financiën
Procesvoorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • Vertrouwen • Diversiteit • Respect • Open voor ideeën / denkbeelden • Effectieve communicatie • Urgentiebesef • Eenduidig doel • Heldere verwachting
Rolverdeling	<ul style="list-style-type: none"> • Makelaar • Bemiddelaar • Facilitator • Entrepreneur
Kwaliteiten / vaardigheden	<ul style="list-style-type: none"> • Analytisch vermogen • Oordeelsvermogen • Inlevingsvermogen • Sociale wendbaarheid • Standvastigheid • Actiegerichtheid • Cognitieve vaardigheden • Interactieve vaardigheden • Affectieve vaardigheden • Oplossingsgericht
Bevorderende / belemmerende factoren	<ul style="list-style-type: none"> • Eerdere samenwerking • Vertrouwen • Onderling respect • Begrip • Gemeenschappelijk kennis • Diversiteit • Compromis sluiten • Open voor nieuwe ideeën • Duidelijk doel • Gedeelde visie • Financiën • Netwerkmanagers • Informatie / kennis • Bewustwording • Regierol gemeente • Overbelasting

Netwerkmanager	<ul style="list-style-type: none">• Coördineren• Toezicht houden• Consensus sluiten• Problemen oplossen• Communiceren• Verantwoording afleggen
----------------	---